

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 708.

Amig a takaró ér . . .

Írta: Bede Jób

A miniszterelnöknek nem volt dolga Ischiben, amikor Edvárd angol király ott járt és amikor Aehrenthalék az ugynevezett nagy külpolitikát csinálták. Ellenben Wekerle Sándornak dolga van idehaza, nem is főképen miniszterelnöki, hanem pénzügyminiszteri állapotában. Mivel hogy minálunk pénzügyminiszternek lenni nem csupán hivatal, hanem inkább állapot. Valamint esetleg a közmondást is meg lehetne változtatni, hogy a szegény ember vízzel főz s a pénzügyminisztert mellőzi. És szegény országnak a pénzügyminisztere is szegény. Az a szerencséje, ha jó a pénzügyminisztere és ez a szerencséje szintén szegény. Akármiképpen legyen is, Wekerle, a pénzügyminiszter, e napokban előtérbe került. Előtérbe került Wekerle, aki a koalíziós kormány élén párt nélkül áll, aki a kabinetben a kiegyenlítés, a megbékéltetés és a nézeteltérések megszüntetésének munkáját végzi, ha ugyan valaha erre szükség volt, amikor mindig minduntalan a különböző pártok vezetőinek eszményi összetartásáról olvasunk félhíva alos ismertetések. Bizonyára szerephez jut még Wekerle a politikacsinálás dolgában is a nagy problémák megoldásánál szintugy, mint eddig. Ez idő szerint azonban pénzügyminiszteri állása a legfontosabb: most készül az 1909-iki költségvetési előirányzat tervezete. Az egyes tárczákat képviselő miniszterek megszerkesztik a maguk plánumait és átadják a pénzügyminiszternek, hogy igazítsa a többi, rendezze el a rubrikákat, de legfőbbképpen gondoskodják valamennyi kollégája ambíciójának kielégítéséről, ígéreteinek megvalósíthatásáról és mindama ideális és nemes törekvések realizálásáról, melyekről képviselők és más honboldogítók a múlt költségvetéstől a mostaniig, miként a fehér galambok zárójának növendékei, szép verseket szavalgattak. És mindannyian bizalommal tekintenek Wekerlére, az aranycsinálóra, a páratlanul híres pénzügyminiszterre, akit külföldi hatalmasságok irigyelnek tőlünk, mint finánczsenit, aki okvetlen világbajnokságot nyerne, ha az lenne a cél: megmutatni, ki tud a semmiből minél többet csinálni. A miniszterek tehát nyugodtan, kényelmesen, gondosan megszerkesztették tervezeteiket, leginkább arra gondolva, nehogy bármit is kifeljenek a kívánalmakból, amelyek évközben akár mint jelentős eszmék, akár pedig mint számottevő tényezők igényei, intézmények fejlesztésére törekvő reformok és tapasztalt hiányok megszüntetését célzó tervek merültek fel. A többi az-án a pénzügyminiszter dolga. Az elő-

terjesztések mottója: „Dixi et salvavi animam meam“. A pénzügyminiszter igazítsa a többi. Azért zseni, hogy pénzt csináljon.

Erről a „többiről“ kétféle hirt hallunk. Az egyik azt mondja, hogy a jövő évre tervezett költségvetési előirányzat nagy emelkedést mutat és a pénzügyminiszter kénytelen megnyirbálni kollégáinak az előterjesztéseit és lenyesegetni a reformeszmék szárnyait, amelyek a maguk eredeti nagyságukban sokkal több aranyat pusztítanak el, mint amennyit olyan bűvész is, mint Wekerle, elő tud teremteni. A másik hír arról szól, hogy a fokozódó igények ellátása lebeg a Wekerle szeme előtt, midőn a szeszadót és a nagy adóreformot meg akarja valósítani s ezek segítségével elérni az emelkedő kiadások fedezését fokozott bevételek szerzésével. Bizonyára kénytelen deferálni egynémely igénynyel szemben. Amint halljuk, főképpen a kereskedelmi és földmívelésügyi miniszterek előterjesztései tartalmazznak széles számsorokat, új és pótló tételeket, a miknek valóságga változtatásánál közszükségre hivatkozhatnak. Valamint-hogy ha intézmények a fejlődés útján elindíthatnak, velük fél uton megállani nem lehet, mert a stagnálás annyi, mint a visszafejlődés. Tehát csak előre! Ez az önbuzditás magából a belső ambícióból táplálkozik és ez a belső ambíció, minden más környezet állapotával szemben olyan, mint a szerelem, tudniillik vak. Igen pontosan, hajszálnyi finom vonalakkal meg lehet állapítani, hogy minő újabb reformok és intézmények létesítése, a berendezkedések mely czélszerűbb módjai lennének üdvösek, ám e meghatározásoknál nem szabad se jobbra, se balra tekinteni, nem szabad semmiféle más körülményt figyelemre méltatni mert akkor nyomban úgy járnak vele, mint a mesebeli ember, akinek a jó szellem megígérte, hogy minden kívánságát teljesíti, csak rinoczeruszra tilos gondolnia és ennél fogva mindig a rinoczerusz járt az eszébe, holott azt sem tudta addig a boldogtalan, hogy mi az a rinoczerusz. Tudni kell, hogy a szak-tárczák képviselőire nagy felelősség nehezedik s ők bizonyos követelményeket aszerint állapíthatnak meg és akképpen indokolhatnak, hogy máskülönb a felelősséget nem vállalhatják és minden következményt áthárítanak a rendelkezésükre adott anyagi eszközök elégtelenségére. S ugyanaz a zseniális pénzügyminiszter, akit máskülönb a pénzszerzőskor a legcsodálatraméltóbb ezermesternek dicsőítene, rögtön zsurori, együgyű és éhhetetlen jelzőket kap, ha az államkasz-szából nem juttathat elegendőt. Wekerlének tehát össze kell szednie minden

képességét, eszméinek és ötleteinek gazdag tárházából elő kell szednie a legjobbakat, esetleg a legmerészebbeket, hogy ezek által a kincseket összehordhassa.

Honnan, ugyan honnan? Nem lehet közömbösséggel elhaladni a kérdés mellett, hogy honnan? Vannak-e tán virágzó gyarmataink, melyek a mi elfogyó erőink helyett felhasználók? Avagy hatalmas ipari- és gyártelepek ontják magukból a világversenyben győzedelmesen helyet foglaló produktumokat, melyekért a külföldről milliók és milliárdok özönlének be hozzánk? Esetleg tán mezőgazdasági terményeinknek olyan fellendült kivitele és értékelkedése következett el, hogy ebből telik majd a legszebb álmok megvalósítására annyi, mintha minden nap az Inkák kincsének az átvételével lenne elfoglalva a mi pénzügyminiszterünk? Sajnos, semmiféle szemlélődés nem szerzi nekünk a feltevés legcsekélyebb valószínűségét sem.

A mi magunk megélhetése is a belső földön megszerezhető szükségletek dolgában is majdnem az elviselhetlenségig megdrágult. Határainkat nyitva kell tartanunk s a nálunknál erősebb külföld viszi tőlünk folytonosan ama milliókat, a melyekre versenyképességünk megalapítására és fejlesztésére lenne szükségünk. Még a mezőgazdasági produktumokkal se juthatunk odáig, hogy a magunk emberségéből megélhessünk. Sohasem volt elég módunk a megkezdett akciók oly folytatására, hogy rabságból és lekötöttségéből felszabadulhassunk és a magunk lábán megállhassunk. Mindig elvitte a nehéz verejték munkájának az eredményét valami Elvitte, mint a miképpen az állatvilág apró-cseprő népére lecsap a ragadozó sas Mi vitte el és mi viszi most is? Mi foszt meg bennünket tőle, hogy legalább a mi magunk szerzeményét a saját javunkra használjuk fel? A kérdésre tán nem is kell okvetlen felelni, ha tudjuk, hogy a nagy hatalmi állás fentartásához mivel kell hozzájárulnunk és hogy a közösség minő önmegkárosítást és fejlődésképeségünk mily feláldozását követeli.

Most tehát azt kérdezzük, mi lehet az egyensúly megszerzésének feltétele? Kérdezzük: mit kell cselekedni, amikor látjuk, hogy a nép irtózatosszegény-ségben szenved, miként az olasz helységek koldusa, de e koldusok és brigantik sajátságait még el nem tulajdonítva, inkább egyelőre elszakad hazájától. Mit kell tenni, amikor azt látjuk, hogy lassankint azonban az erkölcsi érzés és a bűnös cselekedetektől való irtózás ösztöne pusztulóban van s a rablások és tolvajlások már-már a rendes foglal-

kozások rovatába kerülnek s a koldusok és brigantik országát ma-holnap már nem is mondhatjuk alábbvalónak. Mit kell cselekedni, tudva tudván, hogy egy jelentős társadalmi osztály elszegényedése az operettek és bohózatok klaszszikus spanyol nemességét honosítja meg minálunk, ahol mindig minél több színekurát kell csinálni és ugyan-ebben a társadalmi osztályban leginkább két jellegzetesség tűnik fel: egyik, a melyik a színekurát már megszerezte s a másik a magát ily színekurákra protegáltatók tábora. És mit kell tenni, hogy a mikor egy éhes szájat ha betömjünk, ezer és ezer más nyílik helyette. Ha a közszolgálatban állók egyik csoportjának a helyzetét javítjuk, tiz más csoport kiált hasonlót jogossággal, ugyanolyan segítségért. És hogyan kerülnek ezek a témák és ezek a szempontok együvé és a költségvetési tervezettel kapcsolatba? Ime a magyarázat: Az általános elszegényedés legyőzi az összes más argumentumokat. Szegénységből kincseket szerezni nem lehet. A nyomor könyveivel áztatott kövekből paloták, ha épülnek ezek összeomlanak. És embervérrel az állam épületének a tégláit összeragasztani, bár nem szokatlan, de a tömegek lázadását s a békeséges rend teljes felbomlását okozza. Nincs tehát más mód, mint a zsenialitás esetleges mértéklésével is számot vetni az ország lakosságának teherviselési képességével és ehhez mérni az igények kielégítését. Megtagadni, igenis, meg kell tagadni, mindazon cifraságokat, amelyek sok pénzbe kerülnek, de haszonnélküliek. Trombitákra és fényes gombokra nincs pénz. Valamint viszont arra sincs pénz, hogy nagy palotákat emeljünk beruházásokból s ezekben a szegénységünk sivárságát áruljuk. Nincs pénz, egy krajczár sincs, egyébre, mint aminek haszna nyilvánvalóan látható.

És csak eddig van, nincs tovább. Csak éppen a régi közmondás: addig nyujtózokodni, amíg a takaró ér.

Budapest, augusztus 14.

A delegációk. Augusztus hó utolsó hetében a közös minisztériumok szakelőadói Bécsben tanácskozásra ülnek össze, hogy megállapítsák a delegációk elé terjesztendő javaslatok tervezetét. Szeptember hó első napjaira báró Aehrenthal közös külügyminiszter elnöklésével Bécsben tartandó közös miniszteri értekezlet van tervbe véve, amelyen az 1909. évre szóló közös költségvetést végleges szövegezésében fogják megállapítani.

Interpelláció az aradi foglyok ügyében. Musiczky Döme orsz. képviselő, a szerb radikális párt tagja mindjárt a képviselőház első ülésén interpellációt fog intézni a kormányhoz az Aradon bebörtönzött bosnyákok ügyében.

A takarmányhiány enyhítése. A m. kir. pénzügyminiszter ma közölte Darányi földművelésügyi miniszterrel azt az elvi elhatározását, hogy közbenjárása következtében augusztus 13-án utasította az összes illetékes pénzügyi hatóságokat aziránt, mely felételek mellett engedte meg, hogy a mezőgazdasági szeszifőzdeken termelt szeszmoslék a mezőgazdák-
nak eladható legyen, illetőleg szabad forgalom tárgyát képezhesse. A pénzügyminiszter intézkedése a jelen takarmányhiány esztendőben igen nagy jelentőségű az állattartásra és hizlalásra. Azáltal pedig, hogy Wekerle pénzügyminiszter Darányi miniszter azon kérésének is eleget tett, hogy a kedvezményt még jóval az idei szeszifőzési idő előtt tegye hozzáférhetővé a gazdaközönség számára, annyival is kedvezőbb és szükségét pótló intézkedés, mert a gazdaközönség ismét egy oly kedvezmény birtokába jutott már most, mely azelőtt, ha egyáltalán engedélyeztetett, csak sokkal később (október—november hónapokban) lett hozzáférhetővé, amit pedig a folyó évben több gazdasági egyesület elkerülendőnek jelzett.

Képviselői beszámoló. Dr. Ságghy Gyula képviselő holnap délután tartja Somorján beszámoló beszédét.

Régi színházigazgatók.

Irta: Váradi Antal.

(Utánnemzés tisz.)

Nem nyulok vissza száz esztendőre. Az akkori színházigazgatók nagy része a feledésé. Elég lesz, ha a félszáz esztendő előtti direktorok gárdáját veszem szemügyre. Ez a kis sereg igazi nemzeti missziót teljesített, mert a szabadságharc leveretése utáni esztendők a legsúlyosabbak voltak minden téren s nemzeti voltunk minden egyes erét és idegét úgy kellett újra életre kelteni s ebben nagy része volt a magyar színészeknek.

A pesti Nemzeti Színházon kívül állandó színháza volt Debreczennek, Nemzeti Színháza volt Kolozsvárnak s ezeken kívül Arad, Kassa, Szatmár, Miskolc, Pécs, Szeged, Kecskemét s mint nyári stáció: Nagyvárad voltak a magyar színészet főhadiszállásai. Ezeken kívül számos, időről-időre változó színházi évad és téli, nyári állomás adott a kóborló társulatoknak kenyeret, amelyben azonban nem volt nagy köszönet.

Amint Budán a Molnár György színháza bezárult: az egyetlen Nemzeti Színház gyönyörködtette az egész pesti publikumot. Miklósy Gyulának jutott eszébe, hogy a könnyebb színpadi műfajok kultiválására jó lenne Pesten valami színekörfélék építeni s erre a célra legalkalmasabbnak tartotta az István-teret, melyen minden lépten-nyomon mutatványos-bódék, panorámák, állatseregetek és vándor-komédiások állottak. A municípium szívesen engedett a kérésnek s 1872-ben föl is épült a nagyobbszabású

deszskabódé, amelyet igazgatójáról „Miklósy-színháznak” neveztek.

Ennek külön és érdekes története van. Ebben a színházban játszottak Vizváry és Ujházy, itt ismerte meg őket a pesti publikum és Szigligeti innét vitte őket az ország első színházának deszkáira. Ez alkalommal nem foglalkozom a Pest keletén épült deszkaszínházzal, csak a vidék vándoraira terelem a figyelmet.

Fehérváry Antal, Latabár Endre, Aradi Gerő, Hubay Gusztáv, Sztupa Andor, Károlyi Alajos, Szuper Károly, Lászy Vilmos, Mannsberger Jakab, Gerő, Novák, Völgyi György, Kétszeri József, Várady Ferencz, Nagy Mihály, Homokai László, Csóka Sándor, Balogh György, Györfy Antal, Bokody Antal és Szegedi Fiilóp a félszázad előtti színészet vidéki direktorai. Szabadkát nem számítom ide, mert az akkor Frankl István színügyi bizottsági elnök vezetése alatt helyhatósági kezelésben volt s művezetője Bercsényi Béla. Bercsényi ekkor huszonnyolc esztendő volt s tiz éve járta a világot jelentő deszkákat.

A vidéki direktorok hosszú listájából egyet-kettőt akarok kiemelni, hogy munkásságukról egy s más mulatságos epizódot beszéljek el. Munkálkodásuk átlagos bírálata a hazafias érzés ébrentartása, a magyar nyelv és színeköltészet ápolása, amelyért elismerés illeti nagy részüket. Szerencsétlen ujtása volt azután ennek a kornak az operett behozatala, mely lassan-lassan kiszorította a komolyabb műfajok szeretetét, mert a vidék is mihamarabb a „kankánt” akarta látni s alig akadott vidéki város. — teszem föl: Debreczen, mely a Dunanan apót egyszerűen kifütyülte s a kankánjával együtt a pokolba kergette.

Taft vagy Bryan?

Budapest, augusztus 14.

A mi számunkra, akik monarchikus erkölcsök szerint nevedtünk, egészen idegenszerű és fantasztikus látványosság az a grandiózus mérkőzés, mely most az Oczédon túl az Unió két elnökjelöltje, Taft és Bryan között folyik. Nemcsak a külső képről beszélünk itt, a nagy, ezerfeji meetingekről, az utcai fölvonulásokról, a fizetett kortesekről, az alkalmi lapokról s a többi ezer fajta kortesfogásról, melylyel az elnök-választó pártok a maguk jelöltjeit népszerűsítik. Nem is azokról a transparent lámpákról, vetített képekről, fölírásos ezerféle apró haszontalanságról, amelyik egyik vagy másik elnökjelöltet tisztára a Van Houten Cacao, avagy a Gessler Altvater módjára reklamirozzák. Ezek a külsőségek az amerikai izléshez, az amerikai méretekhez alkalmazkodnak, természetes, hogy a mi szemünk előtt idegenek.

Ezuttal arra helyezük a súlyt, hogy a lelkünk idegen az Unióban folyó küzdelemtől, magában véve az elképzelhetetlen előtünk, hogy ilyen meeting-mérkőzésből, utcai fölvonulás-harczából s ropogó „Hipp! Hipp! Hurrá!”-sortüzből emelkedjék ki egy hatalmas birodalom legmagasabbban álló, mindeneket bekoronázó feje. Az elképzelhetetlen előtünk, hogy valaki, aki ma még gyakorolja az állami szuverenitást kifejező összes felség-dolgokat, holnap leléljen a helyéről s ismét vállalja az egyszerű, szürke polgárember szerepét. És hogy viszont valaki, aki ma még egyszerű szürke polgárember, holnap előléljen a tömegeből azzal, hogy ettől kezdve ő a birodalom legfőbb hatósága, mert a polgárok többségének bizalma őt jelölte ki erre a méltóságra. Amennyire természetes a mi fogalmunk szerint az, hogy a trónok és a felségjogok úgy öröklődjenek, mint ahogy az öreg juhász

Az operettet azonban Molnár György honosította meg a „Hazaifiság a Nemzetiségnek” jellegű budai népszínházban, amely a mostani alagut mellett állott, a közlekedési minisztérium helyén s Ország Sándor s néhány lelkes budai magyar ember pártolásával sokáig tartotta fenn magát. Abban adták „Bem apót”, meg az „Ördög pirulát” százszor s a színpad háterét ki lehetett nyitni s a kilátás a messze hegyoldalra nyílt, melyen a piskii csata nagyobb szemléletősége végett hatalmas görögötűzek égtek és sustorgó rakéták bocsáttattak ég felé.

Dunanan is innen indult ki s Patroklusával együtt csakhamar bejárta az országot. Előadták azt mindenféle alakban és mindenféle személyzettel. Egyszer Zomborban láttam Csaby igazgatása alatt előadva, négy színész és egy műkedvelő által, zene nélkül. Latinovics sógorommal voltam ott s a „Groszgye” nevezetű mulatókertben volt felállítva a deszkavilág. A zárt-székeket azonban két forintjával vesztegették.

Igaz, hogy atyafiságos körben néztük meg a produkeziót, egy unokaöcsém volt a műkedvelő — s a direktor is kért, hogy ne nézném meg a darabot, de akkor Friebeiszsal és Fekével, meg Ribáryval nagyban kovácsoltuk a vidéki színészet szervezését, látni akartam hát az „Ördög pirulát” is, ilyen kiadásban.

Szegedi Mihály színházigazgató is előadta az „Ördög pirulát”. Ez a jó ember annyit értett a színészethez, mint a hajdu a harangöntéshez. A vidéki direktorok almanachjában, melyet Lenhard Ede adott ki ezelőtt harminczöt esztendővel, szerényen és fiikusan csak annyi van mondva felőle, hogy a nagy árvíz esztendejében született és 1863-ban lett színházigazgató. Irni, olvasni azonban nem tudott. Ez különben köztu-

után, ha meghalt, fia hordja a subáját, éppen annyira ujszerű és meglepő, hogy akárcsak egy községi bíró, avagy nagyobbat mondjunk, egy képviselő, alkalomról alkalomra, meghatározott időre választódjék a szuverén.

Programbeszédet is tartanak az elnökjelöltek valóban úgy, mintha csak nálunk képviselőjelöltek lennének, bárha mégsem egészen úgy, ami azonnal szemünkbe ötlök, hogyha a Taft, avagy a Bryan programbeszédjét elolvassuk. A mi programbeszédjeink színesek és virágosak, akár csak a csikós paszomántos subája. Szép, körbekerekített frázisok, mint a sugaras napfényözönben egymás után gomolygó fellegek üzik egymást, sok szóban szerepel persze a hon, haza, az átkos Ausztria, az adó, ami mind elengedődik, hogyha nem Fekete Pál, hanem Fehér Péter lesz a kerület képviselője. Bryan is, Taft is ezzel szemben valóságos közgazdasági értekezésekkel traktálják a népet. A trustók, szabad vámok, védvámrendszer és tarifarevizio, szervezett és nem szervezett munkások jogviszonya a sarkalatos ütköző pontjai ennek a két szembeállított programbeszédnek. Egy lázas termelésre berendezett, folytonosan alkotó és munkálkodó világbirodalom imponáló érettsége és gazdasági hatalma tükröződik vissza ezekben a programokban.

Taft és Bryan úgy beszélnek az Unió népéhez, mint érett férfii az érett férfiihez s pro és kontra érvekkel versenyeznek. A mi prezumpatív honatyáink ellenben úgy beszélnek velünk, mint a gyerekekkel szokás, akiről rá kell venni arra, hogy bevegje a keserű orvosságot.

Hiszen ha még csakugyan orvosság lenne az, hogy Fehér Péter és ne Fekete Pál legyen a képviselő!

domásu róla. Ezer színészanekdóta őrizi ennek az irástudatlanságnak az emlékét. Ferenczy József barátom beszélhetne róla, aki 1873-ban hozzá volt szerződve. Jámbori Béla, Kuthy, Nagy Ferencz, Keőczy Jenő, Tolnay Boldizsár, Vérti Vincze voltak társulatának az oszlopai. Felesége Péterfy Eliza szendeszinésznő volt, akinek távollétében nem szerette, ha leveleket kézbesítettek neki.

Egyetlen szerepe volt, a Petur bán, melyet — állítólag szeméinek gyöngesége miatt, — a sugó olvasása után memorizált be, hajh, nagy gyötrelmek között. A szerep felét ki kellett huzni, mert nem ment a fejébe. Mikor aztán elcsapta a sugót s egy másikkal korrepetálta a Petur szerepét, az nem ismerte a huzásokat s olvastá neki a szerepet egész teljességében.

Odafujja neki a pipafüstöt Mihály gazda s rábámul.

— Te Makay. Nem ez a szerep az.

— De istenecsese az, bátyám, 'szen ide van írva.

— Jó, jó, látom, hogy oda van írva, de én más fordítás szerint tanultam.

Dehát ne állomásozzunk a legapróbb szenteknél, térjünk a nagyokra, az érdemesekre.

A legérdemesebbek: Latabár, Aradi, Sztupa, Mannsberger, Károlyi. Szupert és Lászyt is méltán sorozhatom ezek közé, a többi azonban kisebb társulatokat vezetett s nem is tett nagy szolgálatakat a vidéki színháznak.

Latabár kun nemes családból származott. Kiskunhalason született és a debreczeni kollégiumban iskolázott. Kiváló művelt, tanult ember volt és rendkívül tehetséges zenész. A zenekarát maga vezette, énekes darabjait maga tanította és társulata mindig elsőrangú erőkből

A török események.

Budapest, augusztus 14.

A mai nap szenzációja az, hogy az új-török bizottság proklamációt tett közzé, amelyben megfenyegeti a külföldieket arra az esetre, ha a nagyhatalmak beavatkoznak a Törökország belső ügyeibe. A bizottság kijelenti, hogy az ily intervenció felkelést okozna Törökországban s akkor a külföldiek élete nem lenne biztonságban. A felelősséget a bekövetkező eseményekért a bizottság a beavatkozó nagyhatalomra hárítja. A proklamáció rendkívül rossz hatást tett.

E proklamáció helyreigazításaképpen az új-török bizottság nyilatkozik ma az összes lapokban a tegnapi közölt állítólagos proklamáció felől, amely meglehetősen nyugtalanságot kelt. A nyilatkozat szerint a szóbanforgó proklamáció tulajdonképpen védekező cikk, amely egy hónappal ezelőtt jelent meg a párisi bizottság lapjában, az Ummet-ben. A bizottság belátja, hogy helyreigazításra van szükség és kijelenti, hogy kritikus napokban maga törekedett arra, hogy a külföldi alattvalók jogait megvédelmezze. Kijelenti továbbá azt is, hogy a belső kérdések elintézésének vezetése tekintetében nem érintkezik a párisi bizottsággal.

A szultán elfogadta Gazi Mugdar pasa tábornagy, egyiptomi főbiztos lemondását. A nagyvezér a tábornagyot táviratilag meghívta, hogy jöjjön Konstantinápolyba, ahol valószínűleg valamely előkelő állásra fogják kinevezni. Konstantinápoly népe és a katonaság épp oly ünneppéggel készül, mint Faud pasát fogadta. Hivatalosan közzéteszik, hogy Nuri pasa kamarást első kamarássá, Emin béget második kamarássá, Naum pasát párisi nagykövetté, Fenti béget külügyi államtitkárrá és Zami pasa hadosztályparancsnokot rendőrnaggyá nevezték ki.

A régi rezsim embereire alaposan rájár a rud. A yildizbeli hagyományos kémrendszer, mely nélkül a palotát eddig el sem lehetett képzelni, kimulófélben van. Nem mult még ki teljesen, mert hiszen 50-60,000-re rug e gárda tagjainak száma Konstantinápolyban, úgy, hogy nagyon sok ilyen gyászvitéről még ki sem süthették, hogy ő is e fekete gárdának a tagja. Ha valaki eddig titkos megbízatást kapott a palotából, egy-két yildizbeli kém kísérte a megbízott minden léptét, sőt ez ellenőrző kém után is

volt összeállítva. Mindig nagy városokban működött s ahol egyszer megfordult, ott nehéz volt más direktornak boldogulni. Ott találok a társulatnál Ujházyt, Ballát, Beődy Gábort, Bokor Józsefet, Dalnokyt, Béni, Dalnokyné Konti Fánit, Kovács Elemért, Laczkónét, Mándokyt és a feleségét, Morzsay Emmát, Szabó Bandit, Szathmáry Árpádot, Takács Józsefet, Tóthfaluust, Ujhelyi Marit, Tóth Antalt, Vinczenét és Vrasicsné Nyilvay Irmát, a vidék egyik első operette-diváját a hetvenes években. Ott kezdi pályáját Kálmán barátom, akinek a neve mellé oda van téve: „a színésznél született“ — azért jubilált olyan korán. Latabár Dezső és a felesége is a társulatnál vannak, karmestere pedig, — amellet, hogy a zenei dolgokat, mint mondom, maga intézte szakszerűleg, — Laczkó Gergely, akinek a felesége is a társulatnál van, nemkülönben Kőmivesné, a vidék egyik legjobb hősnője s a szende: Gilday Erna, aki olyan korán otthagya a színészetet.

Ez a szintársulati névsor 1873-ból való, amikor Kassán tartózkodott s egyik legifjesebb szezonját fejezte be.

Pompás magyaros arczu, atillás és fekete nyakkendő kép van mellékelve a kurta életrajzhoz, amelyről azonban köteteket lehetne összeírni.

A legérdemesebb vidéki direktorok egyike ebben a korban Károlyi Alajos. Én Pécsen ismerkedtem meg vele, amikor a hatvanas évek végén hatalmas társulattal, — melynek előkelő tagjai később többnyire a fővárosi színházakhoz szerződtek — néhány fényes színházi esztendőt élt végig. Komoly, lassu járasu, szófukar, de mélyen gondolkodó és lelkiismeretes direktor volt, aki a Nemzeti Színháznál kezdte

spiónt küldött a palotabeli fekete sereg, — a nagyobb biztonság kedvéért. Hogy a kémek és küldönczök legtöbb esetben törvénybeütközött, embertelen megbízatásokat kaptak, az természetes. Ahol nincs kamarilla, ahol egyenes utakon, világosságban járnak, ott nincsen jogosultsága a kémrendszernek. Ez csak fertőzött levegőben, korrumpált viszonyok között élőködik. A miniszterek, a kamarilla, a szultán környezete milliókat lopott, sikkasztott, ezeket gyilkoltatott le és száműzetett. A kifosztott, legyilkolt áldozatok hozzátartozóinak boszújától rettegve, véették magukat körül e fekete sereg bástyáival. S a beteg ember mindehhez apatikusan bólintott. Most ütött a kegyencbanda végórája, az alkotmányos élet elsöpörte őket a föld színéről. Szinte hihetetlen, hogy milyen óriási pénztömeget nyelt el évenként ennek a rendszernek a fentartása. A most megejtet hivatalos vizsgálat adatai szerint a palotabeli kémrendszernek, e szörnyeteg fentartásának a költségei évenként minimum nyolczszázézer török fontra (tizennyolcz és félmillió koronára) rugtak. A miniszterek és kegyenczek száz meg száz milliót lopkodtak össze, mialatt a nép és a katonaság rongyokban járt és nyomorgott!

Az új rendszer könyörtelen szigorral fogja e szörnyű bűnöket megtorolni. Zékki basa tábornagyot, a tűzérőség volt főparancsnokát két csendőrközlegény kísérte feltűzött szuronyal a fogházba. Riza basa tábornagyot, az ex-hadügyminisztert karhatalommal kellett börtönbe vetni. Hasszán Rhámi basa, a fogságban lévő tengerészeti miniszter bizalmi emberét, Enisz beyt bünczességgel vádolva, szintén elfogták. Memduh basa, volt belügyminiszter, Tahszin basa, a szultán volt főtitkára, Resid basa volt főpolgármester, Riza basa volt hadügyminiszter, Kiamil bey, a szultán volt szer-ibrikárja, dr. Szeid Agiah basa tábornok, Esszeid Mehmed Ebulhuda efendi seik és fia, Halid Hasszán bey, a szultán volt főkönyvtárnoka, a volt rendszer hiénái a börtönben várják büntetésüket.

A kém- és kamarilla-rendszer következő tagjai ellen fog az államügyészség elfogatási rendeletet kiadani: Hediasz válija Ahmed Rátib basa admiralis, Erzerum válija Abdul Vehab basa, Trapezunt válija Ferid basa, Kastamuni válija Fuád bey, Beyrouth válija Mehmed Ali bey és Adana válija Bahri basa ellen. A kémrendszer s kamarilla ezen vezéreit már is szemmel tartják, nehogy megszökhessek az igazságszolgáltatás büntető keze

meg színészi pályafutását. A legjobbak közé küzdötte föl magát, de nemsokára megvált az ország színházától s 1850-ben szinigazgató lett. Miskolczon kezdte meg igazgatói pályafutását, de szakértelme csakhamar a kolozsvári színház igazgatói állásába segítette. 1854-ben lett a kolozsvári színház igazgatója s úgy ott, mint a vidéken mindig és mindenütt a komoly dráma művelésére helyezte a fősúlyt. Olyan összevágó drámai előadásokat, mint nála, ritkán társulatnál láttam. Maga apaszerepeket játszott, egyszer láttam tőle a Czigányt. Beődy Gábor és Balla az ő társulatánál is szerződve voltak, sokáig játszott nála Prielle Kornélia, Némethy Irma, — akkor elsőrendű szalonhősnő, — Tamássy, Szentgyörgyi és annak fiatal s korán elhunyt felesége. Az öreg Gyöngyössy Pál, a pénztáros, mielőtt elfoglalta volna keskeny fülkáját a Nemzeti Színház kasszájában s még keskenyebb fülkáját a kerepesi temetőben, — nála hivataloskodott. Már akkor rokkant színész volt, akit csak nagy néha rántottak elő, mert borzasztóan trémázott. Vele csinálták meg azt a hunczutságot, hogy mikor a Két pisztolyban két darabból ragasztott (akkor két darabból ragasztották a bajuszt), férfiúi diszével nagy peczkesen kilép a színpadra: Pártényi a kulisszák közül odasugja neki:

— Pali bátyám... Baj van... Leesett a fél bajusza!...

Pali bácsit a guta kerülgeti. Szepegve surk a színpal közbe:

— Melyik?

— A ba!... sziszegi vissza Pártényi.

Utezu, fordul egyet Pali bácsi s szép észrevétlenül letépi a jobb bajuszt. Azzal, mintha rendben volna a szénája, remegve bár, de kissé

elől. Ezek a letartóztatások a kormány népszerűségét és az igazságszeretét vetett bizalmat csak növelni fogják. Hasszib efendi volt posta és távirtdai főigazgató ellen elfogató parancsot adtak ki. Török újságok mint fait accomplit jelzik a következő notorikus kamarillatagok elmozdítását: Mazhar bey, a fordító-iroda főigazgatóját, Memduh bey, az idegenek nyilvántartási osztály főigazgatóját, Faik bey, a szultán kamarását, Réfik bey, yildizbeli osztályfőnököt. Herkulesi munka lesz bizony a Yildizt mindezekről a parazita elemektől megtisztítani és az új kormányra, valamint az ifju-török pártnak minden energiáját össze kell szedni, hogy ezt a bandát kipszítssa a szultán környezetéből és lojalis, becsületes férfiakkal helyettesítse őket. Ha ezt sikerül elérniük — ami a mostani kezdet után méltán remélhető — úgy több, mint bizonyos, hogy nyert ügyük van.

A mai reggeli török lapok kivétel nélkül közlik az ifju-török bizottság proklamációját, amely nagy meglepetést keltett, mert az első ellenséges irányu megnyilatkozás a komité részéről az európaiak ellen. A kiáltvány rossz benyomást keltett mindenféle egyrészt azért, mivel a külföldi alattvalók nem gyakorolhatnak befolyást kormányaik elhatározására és nem akadályozhatják meg az intervencziót még akkor sem, ha életük veszedelmében forogna amiatt, de rossz hangulatot támasztott a proklamáció azért is, mert vele az ifju-török bizottság nem tanúsított valami kiváló politikai tapintatosságot.

Ifju-török körökben a kronbergi és az ischli találkozások eredményét Törökországra nézve föltötte kedvezőnek tartják és úgy vélekednek, hogy az idegen beavatkozás Macedóniában el van hártva. Nem igaz, hogy a kormány már elhatározta volna a keresztények és zsidók katonai szolgálatát, e részben a parlament fog dönteni. A hadügyminiszterium most foglalkozik azzal a kérdéssel, hogy kötelezővé tegye a katonáskodást a török alattvalókra, albánokra, kurdokra, arabokra és egyéb mohamedán törzsekre nézve. A nem mohamedán alattvalók, így a keresztények, zsidók és örmények részéről nagy ellenállás várható, mert ezek a népelemek szívesebben látnák, ha őket csendőrségi, tűzoltói és rendőrségi szolgálatban alkalmaznák és a katonáskodás alól hadmentességi adó fizetése ellenében fölmentenék.

Az elcsapott Ormanian örmény patriarcha, hír szerint Rómába készül utazni és el fogja hagyni a gregorianus hitet. Ormanian tudvalevőleg eredetileg katolikus volt és olaszországi szemináriumokban tanult. IX. Pius alatt áttért a görög-keleti hitre, mikor Törökországba vetődött.

megnyugodva, a publikum rengeteg kacagása között elmondja a szerepét.

Amint kijön a színpadról, Károlyi boszorkodva szól oda neki:

— Pali . . . Leesett a fél bajuszod! . . .

— Tudom, hékás, tudom, de megreparáltam.

— Meg . . . mondja szokott flegmájával Károlyi s odatartja neki a zsebtükrét.

Abban a percében felordított, mint a sebzett oroszlán:

— Hol az a gazember? . . .

Az pedig azon este őrizkedett mutogatni magát a színház tájkán. Pali bácsinak pedig az fájt legjobban, hogy csalódott. Azt hitte: a játéka tetszik a publikumnak . . .

Hofbauer Zsófia operaénekesnő, Hunyady Margit, a Vigszínház érdemes tagja, Némethy György és felesége, Eötvös Borcsa, a népszínmű oszlopa hosszú éveken át, Kovács István a színész-egyesület buzgó tisztviselője, Pártényi és Pártényiné, a Népszínház tagjai később, mind társulatánál izmosodtak meg. Némethy volt akkortájtban, — még Tamássy fénykora előtt, — a népszínművek hőse, felesége pedig a Blaháné előútjárja. A Nemzeti Színháznak is voltak tagjai mind a ketten. Károlyi fiai pedig ugyancsak a Nemzeti Színháznál kezdték meg rövid színészpályájukat.

A gimnáziumi ifjuság — a tilalom dacára — tömegesen járta az előadásokat, ami sok bezáratásnak, sőt elcsapatsáknak volt okozója. Két pécsi fiu, — iskolatársaim — annyira belehabarodtak a színészetbe, hogy megszöktek a szülői háztól s Károlyi társulatával vándorutra keltek. Konezknak hitták az egyiket, Rigónak a másikat. Ez az utóbbi Kárpáthy név alatt még 1873-ban szerepel az ő miskolczi társulatának tagjai kö-

A porta és az ifju-török bizottság azzal a tervvel foglalkozik, hogy a vidéki népet lefegyverezze, de óvatosan nyúl hozzá ehhez az intézkedéshez, mert a muzulmán nép bizonyára rossz szemmel fogja nézni. Ez az ügy a parlamentben is szóba fog kerülni.

Új sztrájkok kitérése várható, így elsősorban az anatóliai vasutaknál, ahol nagy sikkasztásokat fedeztek föl.

A Gazetta megczáfolja azt a hírt, amely szerint a szultán egy másik császári palotába költözne át.

Azt a hírt illetőleg, hogy a szultán négy millió fontot ajándékozott az államnak, megczáfolták azzal, hogy ez annál is inkább lehetetlen, minthogy a szultán készpénzvagyona alig tesz ki egy millió fontot. Az ily közlemények nem felelnek meg a török udvariasságnak. A szultán, az alkotmány legelső védője, meg van győződve arról, hogy a török nemzet uralkodójával szemben tapintatos és udvarias és sajnálja, hogy mindazonáltal egyesek magánügyeibe avatkoztak. Reméli, hogy az egész polgárság oly figyelemmel lesz iránta, aminő figyelemnek, amint örömmel konstataálta, a bizottság részéről örvendhetett.

A Zora nevű bolgár és Proodosz nevű görög lap között polémia támadt, mert előbbi azt követelte, hogy a kormány legközelebbi rekonstrukciója alkalmával nevezzenek ki egy bolgár minisztert is. Török lapjelentések szerint a tegnapi rendkívüli minisztertanács az államhivatalok betöltésével, a fizetések kérdésével, a parlament kitatarozásával, vagy újjáépítésének kérdésével, ugyszintén egy jubileumi érem verésének kérdésével foglalkozott. Achmed Midhak, a nemzetközi egészségügyi tanács Tersman Hakikat nevű lapjában állást foglal a mellett, hogy a hadköteleiséget a keresztényekre is kiterjeszszék. A konstantinápolyi lakosság hadmentességét illetőleg azt mondja, várni kell mindaddig, amíg a lakosság képviselőik útján lemond ezen jogáról. A Gazetta és Saabah jelentése szerint a nagyvezér elrendelte, hogy a macedóniai rögtönítelő bíróságok szüntessék be működésüket. Rizat pasa, volt hadügyminiszter, aki vagyonának nagy részét az államnak ajándékozta, tegnap öngyilkosságot kísérelt meg, holnap szabadlábra helyeztetik.

Az osztrák és magyar lapok cikkei, amelyek azt fejtik ki, hogy az ifju-törökök csak fejezzék be megkezdett reformmunkáikat, ugyszintén a Nordd. Allg. Ztg.-nak a kronbergi és ischli találkozásokra vonatkozó fejtegetései ifju-török körökben kitűnő hatást tettek s bizonyára hozzájárulnak ahhoz, hogy az ifju-törökök, mint eddig is, fekézzék a török la-

zött. Konez, úgy tudom, korán meghalt. Zseniális fiu volt mind a kettő. Különös, hogy zárkózott, komoly természetű mellett az ördög sem gyanítottta, hogy a vándorszínészet vonzza őket, holott én magam, aki ugyancsak rajongtam a színészetért, sohase forgattam eszemben vidéki társulatokhoz való szökést. Igaz, hogy egynehány próbán is ott voltam, amikor lécz-fercezcsekkkel igazították el a véleménykülönbségeket, sőt voltam egy operette-próbán is, amelyet félbe kellett szakítani, mert a színpadról ledobott tenorista betörte a saját meg a nagybőgő oldalát.

Károlyi operette-személyzete is kitűnő volt, de lehetőleg kerülte a léhaságokat s ami akkor hallatlan volt: operák adásával is megpróbálkozott. Igaz, hogy Pécs kiváló zenei műveltségű közönsége lehetővé tette az ilyet, sőt, megtörtént a hatvanas évek végén, hogy Huber Károly, a mi nagy Hubaynk művész-apja, akkor Nemzeti Színházi karnagy és Ormay, a Nemzeti Színház operájának baritonistája, a szünidőre a Nemzeti Színház operáját vitték le Pécsre. Helvey Ilka, Kocsis Irma, Saxlehner Emma, Hajós, Fekter, Kőszeghy s ha jól emlékszem: Odry is ott voltak s Hunyady Lászlót, Lucziát, sőt a Sevilai borbélyt is adták Humann Alexával a Rozina szerepében. A zenekar magvát is magukkal hozták, Pécsen csak kibővítették.

A zenekar „magváról” jut eszembe, hogy egyikük várandós feleségével jöven Pécsre, pár hét múlva Ormayt hívja meg keresztapának. Büszkém mutogatja neki az újszülöttet, kérdvén:

— No? . . . Kire hasonlít? . . .

Mire a flegmatikus Ormay azt mondja:

— Hogy tudjam én azt? 'szen nem vagyok Pécsen ismerős . . .

pok hangját és ne engedjenek meg semmi támadást az európai, vagy balkáni államok ellen.

A „Lokalanzeiger”-nek táviratozzák Konstantinápolyból, hogy a kikötőmunkások és a málházók sztrájkja tovább tart. A dohányjövődéki igazgatóság bezáratta a tőzsdét, mert a csempészet pénzügyőri biztosai is sztrájkba léptek. Az utcán mindenki dohányt árul. A közúti vasut alkalmazottai ma megkezdtek a sztrájkot és szünetei az utcán a forgalom. Sztrájkba léptek a Bosporus mentén levő üveggyár munkásai is.

Midhat pasa fia, Ali Haidar Midhat a „N. Fr. Pr.” párisi munkatársának a következőket mondotta:

— Két nap múlva Konstantinápolyba utazom. Az alkotmány helyreállítása után boldog vagyok, hogy 27 éves száműzetés után visszatérhetek hazámba. Megtartom ígéretemet, amelyet a szultánnak tettem, hogy elfelejtem a mult szenvedéseit, ha az uralkodó teljesíti a nép kívánságait. Részemről nem tanúsítanék valami nagy alkotmánytisztelést, ha megtagadnám a lojalitást alkotmányos uralkodóm irányában.

Az angol király Marienbadban.

Marienbad, augusztus 14.

Edvárd király ma reggel megkezdte kúrját a „Kreuzbrunnen”-nél. A király tegnap korán lefeküdt és ma reggel az első pohár Kreuzbrunnit lakosztályában itta meg. Mivel ismét egész éjszaka esett az eső, a király csak reggel nyolcz óraker ment ki a sétányra, amely igen látogatott volt. A fürdővendégek, a hűvös időre való tekintettel igen melegen öltözködtek, sőt némelyek téli bundában jelentek meg.

A király néhány perczcel nyolcz óra után hagyta el a Weimar-szállodát, Clark tábornok és Poutouby ezredes kíséretében. A király megjelenését a fürdővendégek rögtön észrevették. Az uralkodó zöld raglant és zöld loden kalapot viselt. Kezében esernyőt tartott, míg kísérői ernyő nélkül mentek a meglehetősen sűrű esőben. A közönség magatartása ezuttal nem volt oly toladó, mint a mult esztendőben. Sokan messziről tiszteletteljesen köszöntek a királynak, ki kalapja emelésével viszonzta. Igen kevesen voltak a kíváncsiabbak közül, kik lépten-nyomon követték a királyt, úgy hogy, a Prágából és Bécsből odarendelt rendőrbiztosoknak, továbbá Schober bécsi rendőrfelügyelőnek és az angol rendőrség két kiküldöttjének Quin és Heszter-nek igen kevés dolguk akadt.

A sétálók közt feltűnő sok angol fürdővendég volt, kik eljöttek a sétányra, hogy uralkodójukat üdvözölhessék. Ezek közt voltak: Lockwood ezredes, Anhony Drexel, a király bankárja, mr és Mrs. Lawrence, Mrs. Faukvik Tomzon, Mrs. Petre, de Ganais markinő, Mrs. Makay a brüsszeli angol követ felesége és Lady Hardinge. Mikor a király észrevette a sétálók közt Chaplin volt minisztert és parlamenti tagot, feléje sietett és igen szívesen üdvözölte, aztán sokáig igen élénken tárgyalt vele.

Edvárd király ma szokatlanul sokáig sétált, úgy, hogy már kilencz óra lett, amikor kocsin visszatért a szállodába, ahol az orvosok által előirt reggelijét elfogyasztotta. A reggeli folyamán a király többször igen elismerőleg nyilatkozott a közönség tapintatos magatartásáról.

A délelőtt folyamán Edvárd király fontosabb államügyeket intézett el, délután pedig a „Golf”-klubot látogatta meg. Este színházba ment, ahol a „Dollárkirálynő” került színre. A színházban ma meglehetősen izgalmat keltett egy incidens. Javában folyt az előadás, mikor sokan észrevették, hogy a második emeleten, éppen a király páholya fölött bottal döngetik a padlót. A nézőtéren pánik támadt, rendőrtisztviselők rohantak föl a második emeleti

karzatra s megállapították, hogy Hartmann Sándor budapesti fürdővendég a nagy hőségben szivgörcsöt kapott s amint levegő után kapkodott, önkéntelenül többször megütötte pálczájával a padlót. A beteget bevitték a színház rendőri ügyeletes szobájába, orvosi segítségben részesítették s aztán kocsin lakására szállították. Az előadás nem akadt meg.

A király különben ma meglátogatta a Marienbadban időző mecklenburgi hercegi párt.

KÜLFÖLD.

Vilmos császár és a czár. Vilmos császár és Miklós czár között levélváltás folyik annak megállapítására, hogy hol legyen a találkozás. A czár eleinte azt tervezte, hogy meglátogassa Ferencz József királyt Bécsben és személyesen fog gratulálni uralkodásának hatvan éves jubileumához. Utközben találkozott volna aztán Vilmos császárral. De a bécsi látogatás terve hamarosan lekerült a programról s az is elhatározott dolog, hogy a czár az idén nem utazik olasz és francia tengerekre. A czári család e hó 29-én harmadszor keresi fel a Standard és a Sarkesillag-yachton a finn vizeket. Valószínű, hogy ezen az uton, nyilván Abo előtt fog találkozni a czár a német császárral, de még az időpont nincs meghatározva, ugyszintén a találkozás helye sem biztos, csak annyi kétségtelen, hogy a találkozás a finn vizeken fog megtörténni és a császár a törökországi események miatt keresi a találkozást a czárral.

Az amerikai elnökválasztás. A republikánus párt jelöltje, Taft hadügyi államtitkár tegnap Cincinnati-ban tartotta programbeszédét. Ebből az alkalomból az egész város ünnepélyes díszítést öltött. Mindenütt zászlók lobogtak, zenekarok járták be az utcákat és ezernyi vendég tartózkodott a városban a republikánus párt elnökjelöltje tiszteletére. Tizenegy órakor jelent meg a notifikáló bizottság, kísérve ezer meg ezer lelkesültől, a jelölt házában. Taft a házszeles verandáján fogadta őket és a formalitások után megtartotta elfogadó beszédét, melyben kifejtette a programját. Beszéde első részét Roosevelt elnök dicséretének szentelte, azután Roosevelt és Bryan politikáját hasonlította össze.

Roosevelt politikája — szerinte — haladó és szabályozott, a Bryan politikája romboló. Roosevelt elnök az üzleti élet kinövésait akarja megszüntetni az üzleti élet fejlődése érdekében. Bryan magukat az üzleteket akarja összerombolni. Roosevelt kényszeríteni akarja a trustöket, hogy működésüket az ország jólété érdekében törvényes alapra fektessék; Bryan azonban valamennyit szét akarja rombolni, hogy a benne rejtőző gonoszt megölje. Beszélt ezután a jó és rossz trustökről és azt mondta, hogy a demokrata párt az egyes cikkek szabad behozatalával akar a trustök ellen harcolni. Ez a harc azonban az összes kis versenyzőket tenné tönkre, míg a trustök megmaradnának. A republikánus párt pedig csak a rosszat akarja eltávolítani. A pénzügyi válságról szólva, kiemelte Taft, hogy a viszonyok javulnak. A pénznek a bizalma kezd visszatérni és az üzleti élet lassanként ismét rendes mederbe zökken. Kérdés azonban, nem rendül-e meg a lassan visszatérő üzleti bizalom, ha a demokrata párt kerül Bryannal az élén uralomra és az üzletek programmszerű összetörésével akarja a bajokat gyógyítani? A védvámrendszeréről szólva, kiemelte, hogy ez teszi lehetővé a munkásság magas bérstandardját s a republikánus párt politikája a munkabérek további emelését jelenti. Tarifa-revizióra azonban szükség van, mert néhány iparág nincs eléggé védve, sok viszont túlságos védelmet élvez, a fogyasztó közönség kárára. Ezután kiemelte a szervezett és nem szervezett munkások jogait; hangsúlyozta azonban, hogy terrorizmus és erőszak sem az ő részükre, sem a munkaadók szívesége részéről nem tűrhető. A demokratáknak azt a követelést, hogy néhány eset miatt az egész in- junction eljárást egy külön jury kezelje, támadónak tartja a bírói auktortás ellen, amely egyenesen az anarchiához vezetne. Taft beszédét óriási éljenzés követte.

Bryan, a demokraták jelöltje tegnapelőtt tartotta még programbeszédét Lincolnban, ezekre menő hatalmas közönség jelenlétében. Beszéde, amelyben hajlandónak nyilatkozott a följárlott jelöltség elfogadására, odakonkludált, hogy a társaságok által megkaparintott hatalmat az egész

népre kell ruházni. Kijelentéseit viharos helyesléssel fogadták.

A perzsa forradalom. A baksai kertben kedden délelőtt egy vallásos ünnep alkalmából nagyszabású katonai fogadás volt. Tizenegy óra tájban megjelent a sah díszgyenruhában kíséretével környezve és a díszsátorban elfoglalta helyét az arany trónszéken. A katonai főméltóságok beszédet intéztek a sahhoz, aki igen élénken válaszolt. Az ünnepség alatt az összes zászlós és jelvényes szakaszok a díszsátor körül állottak föl. A sah mindegyik szakasznak egy arczképével ellátott szalagot ajándékozott. Az ünnepség után a sah cerclet tartott és sok katonatisztet megszólításával tüntetett ki. Liakov orosz ezredes előtt elismerését fejezte ki a sah a kozák csapatok kitűnő fegyelmességéért. Az ünnepen ugyanis a kozákok is résztvettek.

Teheránból táviratozzák a Daily Mailnek, hogy Zill-es-Sultant, a sah nagybátyját, aki lelke a sah ellen támadt agitációnak, Siras és Ispahan közt rablók rohanták meg s csak annak köszönheti menekülését, hogy kocsija száguldva ment. Több puska-golyó átlukasztotta a kocsi. Zill-es-Sultan a rablók prédájára hagyta vagyonát. Bizonyos, hogy a támadást Teheránban forralták ellene. Zill-es-Sultan különben tegnap Tebriszbe érkezett és holnap Európába fog utazni. El van keseredve azon, hogy Nagy-Britannia és Oroszország támogatja a saht az alkotmány eltörölésében.

Pétervárról jelentik, hogy az a körülmény, hogy Tebrisz városa magát török városnak kiáltotta ki, a perzsa uralkodót annyira elkésérítette, hogy összes kincseit elzalogosította az orosz banknál s a kincsekre kapott fél millió rubelen büntető expedíciót indít Tebrisz ellen. A gyorstüzelő ágyukat már e hó 10-én elküldték Tebrisz ellen.

A svéd király Párisban. A Gavlois írja, hogy most már biztosra vehető, hogy a svéd király november 7-én, vagy 10-én Franciaországba érkezik és mintegy nyolcz napot fog Párisban tölteni. Innen pedig Angliába utazik.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Pestmegye közigazgatási bizottsága tegnap tartotta meg rendes havi ülését. A megye főispánja és alispánja szabadságon lévén, az elnöki széklet Agoraszto Tivadar főjegyző foglalta el. Az alispán félévi jelentését Szabó Géza tb. főjegyző terjesztette elő s ebben a lényegesebb pontok a következők: Szervezési változás tekintetében Ladánybene és Pusztamérges pestmegyei puszták községiestettek s utóbbi együtt a Csongrád vármegyéhez csatoltatott. A belügyminiszter jóváhagyta a törvényhatósági közgyűlésnek egy árvaszéki ülnöki és árvaszéki jegyzői állás szervezésére vonatkozó határozatát. A gazdasági munkásügy terén a javulás állandó s az Amerikába való kivándorlás terén a csökkenés folytonos. A közbiztonsági állapotok a megyében nem voltak kielégítőek, ami a csendőrség csekély létszámának tulajdonítható. A bizottság a jelentést tudomásul vette s kivánságára a jelentésbe még felvették a tarthatatlan pestvidéki törvényszék és fogház áthelyezésének megszüntetését is. Czegléd városának közevetvámszedési joga megújítása s a vámdíjtételek felemelése iránt előterjesztett kérelmet, pártoló javaslattal terjeszti fel a bizottság a kereskedelmi minisztériumhoz, akihez Szabó Géza tb. főjegyző előadó indítványára részletesen megokolt jelentést ment az iránt is, hogy a monori vasuti állomás felvételi épülete — mely szűk és primitív voltánál fogva teljesen képtelen a nagy személyforgalom lebonyolítására — sürgősen s az égető szükséghez mérten alaposan kibővítettessék.

Alsókubinban a múlt napokban bucsuztak el Csillaghy József nyug. főispántól a vármegyei tisztikar és az Alsókubinban székelő összes hivatalok tisztviselői. Az állami tisztviselők nevében Vicenti Pál pénzügyigazgató, kir. tanácsos beszélt. Csillaghy főispán megköszönte a ragaszkodás és szeretet jelének megnyilvánulását és köszönetét fejezte ki a tisztviselői kar támogatásáért és arra kérte a tisztviselői kart, hogy utódját ugyanazzal a szeretettel és bizalommal fogadják, mint ahogy őt támogatták. Azután a megyei tisztviselők csoportja bu-

csuzott az ujonnan kinevezett főispánnal az élén. A főispán beszédére meleg hangon válaszolt a bucsuzó Csillaghy volt főispán, mondván, hogy nyugodtan távozik erről a helyről, mert olyan férfit lát maga után a főispáni méltóságban, akit maga ajánlott és akit őszinte szeretettel és lelkesedéssel fogadnak a megyében. Végül kijelentette, hogy azzal a megnyugtató reménnyel távozik, hogy utóda fiatal erélylyel és nagy képességével arra a fokra fogja emelni Árva megyét, amelyre ő szerette volna emelni. A távozó főispánt lelkesen megéljenzették.

Komárom vármegye közigazgatási bizottsága Kálmán Rudolf főispán elnöklésével a napokban tartotta rendes havi ülését. Az alispán jelentése szerint a közigazgatás menete akadálytalanul folyik, a kivándorlás szünetel. A főorvos jelenti, hogy a vármegye 26 községében lépett fel a múlt hónapban ragályos betegség. A közigazgatási előadó a rossz termés okozta gazdasági kilátásokat ecseteli. Végül a főállatorvos jelenti, hogy 27 községben ütött ki ragályos állatbetegség. Ezzel az ülés véget ért.

A nagyszerb összeesküvés.

← Ujabb letartóztatások. →

Budapest, augusztus 14.

Ma újabb letartóztatások váltak szükségesé a nagyszerb propaganda részesei ellen indított vizsgálat folyamán, két kereskedőt és egy diákot tartóztattak le az alatt a nyomós gyanu alatt, hogy részesei voltak a nagyszerb összeesküvésnek.

Ujabbán a következő hireink érkeztek:

A nagyszerb agitátorok letartóztatása nyomán támadt izgalom jórésztben lecsillapodott. A horvátországi közvélemény, mintha belenyugodott volna a történetekbe, sokkal csöndesebben viselkedik a nyomozó hatóság munkálataival szemben. A lapok feltűnően takarékoskodnak az idevágó közlemények terjedelmével. Látszólag a politikai pártok sem igen elégedetlenkednek. Egyedül a Starcsevics mozgolódnak, mert a bonyodalom nem éppen kedvező fényt vetett rájuk.

A „Hrvatsko“ című újság jelentése értelmében a horvát-szerb koalícióban nagyarányú bomlás van keletkezében; amiről politikai körökben is élénken beszélnek. A horvát jogpárt — hir szerint — már el is határozta a kilépést és úgy tervezi, hogy egyesülni fog a disszidens Starcsevicssekkel. Az említett lap arról értesült, hogy hamarosan a többi pártok is elválnak a horvát-szerb koalíciótól és kis idő múltával teljes lesz a szakadás.

Budiszavlievics Bude orsz. képviselő, akit Nasztics tudvalevőleg forradalomra való izgatással vádol, ma egy újságtudósító előtt a következőképp nyilatkozott:

Nem tartom lehetetlennek, hogy a képviselői immunitásom dacára is le fognak tartóztatni. Horvátországban most mindenre el kell készülni. Engem horvát és magyar képviselői immunitásom véd, de ha ennek ellenére is letartóztatnának, úgy ez engem személyesen hidegen hagy, de annyit mondhatok, hogy a kormány jól fontolja meg előbb a dolgot, mielőtt ezt a merényletet elkövetné. Ami magát az ügy érdemét illeti, mi szerbek kijelentjük, hogy a horvátokkal együtt vívott harcban törvényes alapon állunk és férfiasan és elszántan küzdöttünk hazánk jogaiért. Nem szentimentalizmusból tettük ezt, hanem azért, mert tudjuk, hogy csak egyesült erővel érhetjük el Horvátország részére mindazt, ami egy horvátokra, mint a szerbekre nézve fűdős. Ellenségeink tudják meg, hogy e küzdelmünkben semmivel sem ijeszthetnek meg bennünket. Nem nevelés-e, hogy egy nagyhatalom olyan egyénnek szolgálatait veszi igénybe, mint Nasztics György, aki előbb a testét bocsátotta áruba, most pedig a lelkével kereskedik? Hogy ezért a rut hajszáért kire hárul a szegény, azt a művelt világ ítélletére bizzuk.

Tegnap este a vizsgálóbíró az államügyész-szel egyetértőleg elrendelte Dwor községben, a horvát-boszniai határ mentén Zsivkovics Simon kereskedő, ifjabb Zsivkovics Simon

jogszigorló és Pekits Péter kereskedő letartóztatását. A három foglyot ma reggel beszállították a zágrábi törvényszék börtönébe és megindították ellenük az eljárást hazaárulás miatt. A törvényszéki vizsgálóbizottság egyelőre Dworban marad.

Dwor a horvát bírói körök véleménye szerint bűnösök, ahol évenként temérdek kriminális eset fordul elő.

A „Novosti“ egy munkatársa ma délelőtt felkereste Nasztics Györgyöt és hosszabban beszélt vele arról a czáfolatról, amelyet a szerb külügyi kormány adott ki. Nasztics a következőket mondotta:

— A belgrádi kormány kommunikációjára a zágrábi vizsgálóbíró szavaival felelek: Olyan kézzelfogható bizonyítékok merültek fel, amelyek kétségtelenül igazolják, hogy a szerb kormány keze benne volt a forradalmi agitációban. Jellemző, hogy a szerb kormány azt is tagadni merésze, hogy Nenadovics kapitány rokona Péter királynak. En azt mondom, hogy rokona. Nenadovicsot az Obrenovics-dinasztia idején kicsapták a katonai akadémiából és Montenegróban keresett és talált menedéket. Nikita fejedelem aztán tiszté nevezte ki, de csak azért, mert rokonságban van a Karagyorgyevics-családdal, hiszen kvilifikációja egyáltalán nem volt. A montenegrói bombapör tárgyalása alatt a csetinjei törvényszék előtt is ugy szerepelt Nenadovics, mint Péter király rokona és akkor a szerb kormány sem tagadta ezt. A csetinjei pör aktáiból is lehet bizonyítani, hogy Nenadovics rokona Péter királynak.

Szerajevóban szintén több letartóztatás történt. A vizsgálóbíró állítólag nagyon kompromittáló bizonyítékokat gyűjtött össze a vádlottak ellen. Részletes jelentés még nem érkezett Zágrába.

Mindenfelé emlegetik, hogy a hazaárulással vádolt szerbek pöre az idén nem fog befejeződni. Így tehát, ha bebizonyosodik az ártatlanságuk, akkor is hosszas vizsgálati fogsággal kell majd megszenvedniük.

Akkurttl dr. ügyész, az elismert kitiűő horvát jogász a legnagyobb csendben intézi a vizsgálat ügyét. Csak igen ritkán nyilatkozik — rendszeren a „Hrvatsko Pravo“ munkatársai vagy a külföldi lap tudósítók előtt — és akkor is rövid és tartózkodó kijelentéseket tesz.

A védői tisztek újabbán így alakultak: A Pribicevics-testvérek ügyvédje dr. Medakovic Bogdán, a horvát tartománygyűlés volt elnöke és dr. Stojanovics, aki dr. Popovics Dusánnal együtt a dubiczei vádlottakat is védi. A kostajniczei letartóztatottak ügyvédje dr. Kosztics Zsivko, aki éppugy, mint a védettjei, a radikális szerb párt tagja. (A többi védők független szerbek.) Az újabb foglyok védelmét Lukinics, Simkovics és sok más fiatal zágrábi ügyvéd fogja elvállalni.

A szerb körökben azt vélik, hogy a letartóztatások összefüggenek a karlóczai patriárcha-választással. Ugy tudják, hogy a propagandistákat már hónapokkal ezelőtt elkezdte nyomozni a vizsgálat, de csak a legutóbbi napokban került arra a sor, hogy foglyul ejtsék azokat, akik ellen gyanu merült fel. Hivatkoznak arra, hogy dr. Popovics Dusán képviselő már egy félévvel ezelőtt arról értesült, hogy mihelyst lezajlik Karlóczán a patriárcha-választás, el fognak járni a nagyszerb agitátorok ellen. Azt hiszik, hogy ha Bogdanovics győz, akkor nem történik semmi sem, vagy legalább is nem a jelenleg tapasztalható mértékben. Ilyen és ehhez hasonló nézetek keringenek a szerbek között.

A szerb belügyminisztérium az összes követségeihez a következő köriratot juttatta:

— Egy Nasztics György nevű ember ugynevezett leleplezése alkalmából meg kell állapítanunk, hogy sem a szerb udvar, sem a szerb kormány a nevezett Naszticsnal semmiféle összeköttetésben nem volt, hogy Szerbiában soha akármilyen néven nevezendő forradalmi mozgalmat semmiféle szomszédos állam ellen nem szerveztek és hogy az ugynevezett tervezet, amelyet Nasztics közzétett és amelyet az európai sajtó egy része komolyan tárgyal, abszurditás. Nincs kizárva, hogy Nasztics behálózott valami tapasztalatlan fantasztát, akivel ká-

véházakban és korcsmákban az ilyen terveket fessegethette, lehetséges, hogy meggyerhette azt az efféle agyremeknek is és hogy sikerült tőle egy erre vonatkozó írásbeli okmányt kicsalni. Egész Szerbiában azonban nincsen az a beszámítható állapotban lévő politikus, aki valamikor annak lehetőségére gondolhatott, hogy Szerbiából forradalmi lángba borítható: nemcsak Montenegró és Bosznia, hanem a magyar királyság szerb- és horvátlakta részei is. Nenadovics kapitány, akiről Naszticsnak terhelő adatai vannak, nem is rokona a királynak. Valószínű, hogy Nasztics összetévesztette Szerbiának ezidei konstantinápolyi követével, aki Péter királynak valóban rokona.

A „Srbobran“ mai száma hosszabb cikkben ismerteti Nasztics életrajzát, illetve eddig viselt dolgait. A nevezett lap a többi között a következő dolgokat mondja el: Mikor még gimnázista volt, már Moltke-féle afférekben szerepelt. A szerajevói konviktusból kicsapták és ekkor egy leánnyal Bécsbe szökött. Később ismét Szerajevóba került, ahol a „Dan“ lap munkatársa volt. Már ekkor kezdte agent provokateur szerepét. A szerajevói községi választásoknál egy embert arra akart bírni, hogy dobjon bombát a katonák közé. A bombát majd ő adja neki. Egy másik esetben egy szerb embert beszélt rá arra, hogy a szerajevói Herrenklubba egy bombának megtöltött billiárdgolyót vigye be. Egy ízben Zimonyba akart bombákat csempészni, amivel azt a látszatot kívánta kelteni, hogy ott Péter szerb király ellen merényletet készítenek elő. Minden jel arra vall, hogy a csetinjei bombákat is ő csempészte Montenegróba.

Itthon.

Két hét mulva már megkezdődik a nyaralók hazavándorlása. A kisebb-nagyobb külföldi fürdők, városok és falvak visszaontják azt a sok bus és kifáradt magyart, aki így utólag a pénze sainálásán egyéb tanulságot aligha hozott magával.

Igaz, hogy ez teljesen csak rajta mulott. A magyar a külföldön szereti a magyar kolóniákat. Mihelyt két-három család együtt van, már megszületett a fiók-otthon, ugyanazok a toalettkérdések, ugyanazok az üres pletykák érdeklik az asszonyokat, amelyek otthon az életüket kitöltik, a férfiakat pedig együvé veri a kártya. Jellegzetes kicsi kolóniák ezek, ott a külföldön teljesen elzárt, szinte üvegbura alatt élő társadalmak, amelyek egyes tagjainak minden idejét és minden alkalmát az egymás fiúdoi kárász-élete köti le.

Magyar fiúdozó családok nem látnak és nem tanulnak külföldön semmit. Szétszórva vagy magukra hagyatva a nevetségességtől való félelem szinte megdermeszti bennük az érdeklődést és már előre félszeggé teszi minden lépésüket. Ha meg többen összeállnak, úgy rajtuk kívül nincs világ.

Aránylag igen sokan és gazdasági viszonyainkhoz képest igen sok pénzt költenek el nyárról-nyárra a külföldön. Ennek a pénznek ellenértékéül vajmi keveset hoznak haza az otthonukba. A nagy nyugati metropolisok magasabb kulturája, a fejlettebb társadalmi élet, a szép bensőbb szeretete, — de nem hogy ilyen mélyen gyökerező jelenségek, hanem apróbb tapasztalatok is: a virágok szeretete, a gyermekek közös pártfogása, utcázók és házakban a tisztaság, lakásban a levegősség, ruházatban az egyszerű választékosság — mindez s mindennek a meg-látása, eltanulása, itthon való utánzása, vagy életviszonyaink közé beillesztése, bizony csak szépen kinnt marad a külföldön, ebből mi nem hozunk haza semmit, mindezt meg se láttuk, vagy ha megláttuk, határon innen már el is felejtettük. Nem jött át velünk a vámon, ahol többet bajlódtunk öt-hat rossz szivar átcsempészé-

sén, mint akár a legkülönlegesebb s a legszebb fejlődés áttekintésén.

Csak azért lehetséges aztán nálunk, hogy bár két évtizede is már elmúlt, hogy a magyar jó pénzével együtt rendszerint nyárára külföldre vándorol, ezért az utért, pénzért, időért aránylag éppen semmi kárpótlást sem kaptunk idehaza. Itthon megy minden a maga visszás és Ázsia felé húzó fejlődése szerint, építik az utcákat terek, a házakat udvarok s a lakásokat ablakok nélkül, itt ridegek és művészietlenek az otthonok, udvariatlanok az emberek, magukra hagytottak a gyermekek és piszkos, fölösleges, egészségtelenül cziczomás az öltözködés.

Társadalmi intézményekben, berendezkedések, jóléti beruházások, a köz ápolása az egyedért — mindez külföldi palánta marad továbbra is, melyből egyetlen árva gyökerecskét sem igyekezünk a hazai földre átültetni.

Ahhoz van szívünk, hogy mindezt külföldön a maguk garasával is növesztjük és felelősszük, de már isten mens a meghonosítás gondolatától is. Szinte azt hinné az ember, hogy az a sok jó, szép és üdvös berendezés nem is nekünk való.

Mindezt pedig azzal a ridegséggel mondjuk a hazaözönlők felé, amelylyel otthonuk már várja őket. A lelkük rajta, ha ezen még most sem tudnak, vagy nem akarnak változtatni.

A drenovai pap ügye.

Fiume, augusztus 15.

Fiumében megkezdtek a drenovai ügyben a megtorló intézkedéseket. A város megbizásából Dvesiv tanácsos és Meixner főszámvevő ma délután megjelent a drenovai templomban és elkészítette a templom leltárát, átvette a templom könyveit, arany és ezüst ékszereit, pénzt és takarékpénztári könyvet, azután a bezárt templom kulcsait este beszállította a fiumei városházára. A drenovaiak a novi vikariátus által kiküldött papot nem engedik be a paplakba és így Drenova község pap nélkül marad. A vikariátus képviselője az összes fiumei és környékbeli papoknak megtiltotta, hogy Drenova község lakosságát egyházi funkciókban részesítsék. A község lakossága ma elhatározta, hogy az ósrégi szokás szerinti bucsut és körmenetet, amelyet vasárnap kellene megtartani Drenovában, Fiumében tartják meg pap nélkül, egyházi zászlókkal.

A fiumei városi delegáció ma délután öt órakor dr. Peller András alpolgármester elnöklésével rendkívüli ülést tartott, amelynek egyedüli tárgya az ismeretlen drenovai ügy volt.

Zanella Rikárd orsz. képviselő hosszabb beszédben ismertette az immár botránnyá fajult ügyet, amely abból keletkezett, hogy a novi-i vikariatus Zigár Pál drenovai lelkészt a horvátországi Ledence községbe helyezte át magyar érzelmeit miatt és viszont a ledencei lelkészt, aki horvát érzelmeiről ismeretes, Drenovára küldte. Nemcsak a hazafias érzelmeiben mindig hűen kitartott Drenovát, annak polgárságát érte a sérelem, de Fiume városát is, melynek kegyuri jogait semmibe sem vette. Ismertette a fiumei egyház ügyét. Fiumének sokszor megüritott kérése volt, hogy az ősi püspökség visszaállíttassék és ne függjön a más érzelmeit ápoló, tőle merőben idegen érdekeket szolgáló horvát püspökségtől. Ez a kívánság az utóbbi években mind gyakrabban felhangzott, mert az egyházmegye pap-sága a lelkipásztorkodás helyett a faji politika terére lépett és a horvát politika szolgálatába állott. Ezelőtt két hónappal egy memorandumot adott be a kormányhoz, hogy Fiume egyházi ügye rendeztessék. A képviselőházban is felszólt ennek érdekében, kérve, hogy Fiume a zenggi püspökségtől elválasztassék. Tudja, hogy memorandumja tanulmányozás alatt van és kedvező elintézése remélhető annyival is inkább, mert a sajtó útján felvilágosított magyar közvélemény is kívánja, hogy Fiume egyházi ügyekben ne függjön többé a horvát püspökség kormányzásától. De a legutóbbi megbotránkozató események sürgős intézkedést követelnek, ezért a következő határozati javaslatot terjeszti elő és kéri annak elfogadását.

1. A város innepélyesen és a legerélyesebben tiltakozik a novii vikáriátusnak, mely a zenggi püspök elhalálása következtében az egyházmegye ügyeit ideiglenesen intézi, kvalifikálatlan, törvény és jogellenes eljárása, valamint az intézkedésnek végrehajtásával megbízott fiúmei plébános eljárása ellen. Tiltakozását egyrészt az 1787. évi, II. József császár idejéből származó dekrétumra alapítja, mely Fiumét és területét egyházi jogilag csak ideiglenesen rendeli a zenggi püspök felügyelete alá, de nem kapcsolja hozzá, másrészt utal a regnikoláris bizottságok határozataira és pedig az 1868., 1869., az 1883. és 1884-iki évi regnikoláris bizottságoknak határozataira, amelyekkel Fiume viszonya az anyaországhoz szabályoztatik és amelyekben nyíltan és világosan, minden kétséget kizáró módon kimondják, hogy a fiúmei plébános adminisztrációja és felügyelete a zenggmadrusi püspök személyéhez kötött, de csak ideiglenes személyes jogot képez. Fiume egyházi hovatartozásának kérdése végleg eldöntve nincsen. A zenggmadrusi püspök elhalálózván, ezen személyi jog az ügyeket ideiglenesen vezető novii vikáriátusra semmiesetre sem szállhat át, beavatkozása tehát már ennél fogva is jogtalan és törvénytelen.

2. Keressék fel a kormány és pedig Werle Sándor miniszterelnök és Apponyi kultuszminiszter, hogy Fiume egyházi kérdését és hovatartozását véglegesen intézze el olyképpen, hogy az a zenggi egyházmegyétől elválasztassék és állíttassék vissza régi, önálló püspöksége.

3. A város terjeszzen jelentést a szentszékhöz Rómába, melyben sorolja fel a zenggi püspök tulajdonságait, horvát faji provokációját, hívja fel figyelmét a papságnak keresztényellenes és embertelen magaviseletére és szigorú megtorlást követeljen.

4. Kéri a kormánytól a status quo ante visszaállítását és a sérelmes jelkészi áthelyezés visszavonását.

Ezután Oszojnyák János bizottsági tag szólalt fel és heves támadást intézett a papság ellen, amely — ugymond — odáig megy a horvát elvakultságában, hogy a 2200 főnyi lakosságot számláló községtől, amely pedig mindig vallásos volt, megvonja a keresztelés szentségét, megtagadja tőle az esketés egyházi szertartását és a temetés egyházi funkcióját. Fiume, amely kegyuri jogot gyakorol, nem engedheti meg, hogy egy alközségével így bánjanak és ezért javasolja, hogy Zanella képviselő azonnal utazzék fel a fővárosba és a kormánytól személyesen járjon közbe, hogy a sérelmes dolog mielőbb rendeztessék; továbbá szólíttassék fel a távollévő Vio Ferencz polgármester, hogy térjen azonnal vissza Fiuméba és amennyiben a kormány intézkedése mellett szükséges, Zanella képviselővel együtt azonnal menjen Rómába és a Szentszéknek jelentse be az egész botrányos ügyet. Végül pedig a város sürgősen és soronkívül találjon intézkedést és módot arra, hogy Drenova alközség ne maradjon pap nélkül.

Mind a két határozati javaslatot a rendkívüli ülés egyhangulag elfogadta és ezzel elnöklő polgármester az ülést bezárta.

EGYHÁZAK.

— (A nagyváradai püspökség betöltése.) Szmercsányi Pál halálával, egyike üresedett meg a legnagyobb és leggazdagabb püspökségeknél. Országos érdek, hogy a nagyváradai püspöki székhelyben méltó ember legyen az utódja. Már is nagy érdeklődéssel kombinálják azért, hogy kit fog ajánlani a kormány legfelsőbb kinevezésre? Az a hír, hogy a választás Lányi József tüni főszenelt püspökre fog esni, aki már a szatmári és csanádi püspöki szék betöltésekor is kombinációban volt. Ezuttal — állítólag — az összes szóbaejehető jelöltek közül neki van a legtöbb kilátása arra, hogy Szmercsányi Pál örökét elnyerje.

A dalai láma Pekingben.

Budapest, augusztus 14.

Néhány nap előtt rövid táviratban megemlékeztünk arról, hogy a kínai kormány Pekingbe rendelte a dalai lámát, ki jelenleg a Szanzi tartományban levő vukai hegység kolostoraiban tartózkodik. Pekingben fényes fogadtásban fogják részesíteni, amelyről Tsingtauból a következő érdekes részleteket közlik:

Érthető az az óriási érdeklődés, amelyvel a pekingiek titokzatos vendégüket várják. Az egész világ érdeklődéssel kísérté mindenkor a tibeti utazóknak a szent Szassa, a tibetiek szigorúan őrzött városának elérésére irányuló törekvéseit. És néhány esztendővel ezelőtt, amikor az angol csapatok elfoglalták Tibetet és a dalai lámának menekülnie kellett, akkor a tibetiek forradalmától tartottak, egyrészt a hódító idegenek ellen, másrészt pedig saját szökevény vallási fejük ellen. Mindez nem történt meg. A dalai láma menekülésében egyre tovább és tovább haladt, sőt most már évek óta hazáján kívül tartózkodik.

Azok az európaiak, akiknek alkalmuk nyílt arra, hogy a mostani dalai lámát láthassák és beszélhessenek vele, a misztériózus vallásfőt rendkívül intelligens, körülbelül harmincz esztendő, erőteljes férfiúnak mondják, aki általánosságban kellemesebb megjelenéssel bír, mint a mongol és tibeti lámák.

A kínai kormány, amely a félig független külföldiekkel a kínai császársággal szorosabb összeköttetésbe szeretné hozni, rendkívül nagy súlyt helyez a dalai láma barátságára. Ez az oka annak, hogy Pekingbe való érkezésekor fejedelmet megillető tisztegekben lesz része. Ő maga is ilyennek érzi magát. Ezt megmutatta akkor, amikor a folyó év elején a pekingi külföldi követségekre a saját követeit elküldötte. A pekingi Li-Pu (szertartási hivatal) már most megállapította azokat a szertartási részleteket, amelyekkel a dalai lámát Pekingbe érkezésekor fogadni fogják. A fogadás alkalmával a dalai láma azon az emelvényen foglal helyet, amelyen a trón áll, ahol viszont az anyacsászárné és a császár helyezkednek el. Sokak előtt felmerült az a kérdés, vajjon mi lehetett az oka annak, hogy a kínai kormány a dalai lámát Pekingben őhajtja látni, holott annak idején mindent elkövetett, hogy őt a Lasszába való visszatérésre rábírija, mert Vukaisanban való jelenléte, hűséges mongolaihoz való legközvetlenebb közelségben észrevehetőleg kellemetlen volt a kínai kormányra nézve?

Időközben ugyanis az ugynevezett „tibeti szerződés” életbelépett, amely az angolok részére majdnem kereskedelmi monopóliumot biztosított Tibetben. Tibet magában rendkívül szegény ország, minden vásárlóképesség nélkül, hanem az indiai tea fogyasztása tekintetében mindenesetre bizonyos szerepet játszik. Az indiai tea egyike azon fogyasztási cikkeknek, amelyet a tibetiek a kínaiakhoz hasonlóan óriási mértékben fogyasztanak. Ezt Kínában évszázadok óta tudják és éppen emiatt a világiorgalomban fokozatosan hanyatló kínai teakereskedelmet a tibetiek fogyasztása révén olyképpen akarták biztosítani, hogy a tibet-indiai határon az indiai versenytársnak vámnehézségeket okoztak. Voltaképpen ez volt az oka a tsumbi-völgyben előfordult nyugtalanságoknak és az angolok bevonulásának, a dalai láma menekülésének és a tibeti szerződésnek.

A kínaiak most már attól félnek, hogy befolyásukat még jobban elvesztik Tibetben és emiatt biztosítani akarják maguknak annak a férfinak rokonszenvét, aki, mint dalai láma országtól származó tekintélyével bír s akinek szava és hatalma odáig terjed, ameddig lámaisták lakják a földet, vagyis egész Tibetben, Nepalon, Bhutanon, Kasmiron, Turkesztánon, az egész mongol földén és Kína egy részén keresztül. Pekingben már régóta arra törekcsenek, hogy úgy Tibetet, mint a mongol-földet és Turkesztánt tartományokként a nagy birodalomhoz csatolják. Ehhez elsősorban pénz kell, másodsorban alkalmas becsületes hivatalnokok, harmadsorban pedig katonaság; csak egyike sincs meg, illetőleg a meglevő becsületes hivatalnokokra és katonaságra magában a birodalomban is szüksége van.

Ezzel a kísérlettel éppen úgy fognak járni, mint

sok más egyébbel, vagyis sokat beszélnek, még többet rendelkeznek és végül is semmi sem kerül végrehajtásra. Legfeljebb azt az egyet fogják elérni, hogy a dalai lámát kiváltságos figyelmességgel és barátságossággal a kínai kivánásokkal szemben bizonyos mérvű jóindulatra kötelezzék. És itt azután megáll az egész helyzet és Tibetben egy emberöltő, vagy még több is letelik, mielőtt a mai állapotok változának.

Változó ideálok.

Budapest, augusztus 14.

Mostanában különös olvasmányaim vannak. Nem igen érdekelnék a „Soeben erschienen!“ vagy „Vient de paraitre!“ felirással hivatgató borítékok csábításai; mint minden primör-táplálékra, úgy az irodalmi primörökre is rá lehet unni. Ellenben különös, poros íráské minden hevíletem. Ezer az izgalmuk ezeknek a megsárgult lapoknak. Az egyiken egy Wolfgang von Goethe nevezetű német ur írja meg aprólékos gonddal római hónaposszábaiának költségeit, gondjait; a másikon ugyanez az ur a római modellek erkölcséről informálja Weimár herceget. Itt Michelangelo Buonarroti mossa meg tékozló öcsce fejét és panaszkodik ezer apró ügyesbajos dolgáról, melyek, ime, emberöltők legnagyobbjait éppen úgy meggyötörték anno 1530, mint manap engem és téged, szegény robotos embertársam.

Van valami vigasztaló, de fölemelő és megható is embersorsok emez évszázadokat átölelő közösségében. Az ember bizonyos alapmotívumokra akad, kis és nagy vonásaira az „örök emberi“-nek, melyek megtanítják a mások szenvedéseinek tanulságaival arra, hogy kár olyan halálosan komolyan venni bizonyos dolgokat. Ime, milyen fölényes és gyengéd mosolylyal tudunk mi elnézni óriások óriásnak vélt gyöttrődései fölött, mint mikor a gyermek keserves zokogással mutatja meg nekünk eltörtött játékját. Humanum est...

Ez volna tehát az egyik felszínes konklúzió, amelyre régiek régi dolgai megtanítanak. Valami olyanféle bölcsesség, hogy bizony mi sem változik ezen a sárteken... Bizonyos, hogy gyökeres dolgokban így is van. Viszont, ha egyrészt a maradátságoknak ez a szemlélete ad nekünk, visszapillantóknak, fölényes pozíciót, másrészt éppen az ellenkező tapasztalás is ugyanezzel a fanyarul jóleső érzéssel aiándékoz meg. Ha ugyanis azt látjuk régi emberek dokumentumaiból, hogy milyen életeket fölemesztő lángolással tudtak hinni ideidőkben, melyeknek mi éppen az ellenkező végletéért lelkesedünk, ismét kiül ajkunkra a fönt idézett mosoly, ezuttal annak tapasztaltán, hogy milyen változandók is az ugynevezett igazságok, milyen neveléses is alapszabályban véve nagykomolyan sikra szállni értők...

És mégis... Van egy ezeknél mélyebb bölcsesség is, amely nem rabolja el az igazságokban való hitet. Mivelhogy, ha változandók is, érdemesek a hitre: éppen magáért a hitért. Különösen filozófiai és esztétikai tételekről áll ez. Sőt az esztétikai nézetek változandóságában is, mintha egy bizonyos norma nyilatkoznék meg. Valami ősi, természetes norma, miként a tenger apályában és dagályában. Mert egy-egy kor legnagyobb művészei és esztétái mindig legmagasabb pontján voltak ama kor esztétikai hullámanak. Törvénytörten. Mindig előljártak az éppen bontakozó esztétika harcában. Bizonyos természetszerűséggel, magátólértéttelődéssel folynak egész lényükből meggyőződéseik. Megértik korukat és elsőként értik meg. A többiek, a tanárok és öreg esztétika-foldozók csak akkor tanulják meg és tanítják őket, mikor már dogmákká fagytak. Az igaziak addig már ismét más utakat irtanak!...

Vörösmarty „Játékszini krónika“-it olvastam. Olyan érdekes és kedves dolog ezekből a töredékes napi kritikákból összeállítani 1837 esztétikáját...

A színész-ideál például körülbelül az volt, amit mi most a rossz színész típusának tudunk. Persze, bizonyos, hogy akkoriban jogosan volt ez az ideál. Ugyanis a legjobbak ebben hit

tek. A legkiválóbb színészek képeről ezt az esztétikát lehetett megállapítani. Tehát ennek az esztétikának volt igaza.

Aug. 24. (1837.) Egy László nevű fiatal színész lépett fel először a „Griseldis” című német színjátékban, melyben a hatás „a szív marcangolásain vásároltatik meg”. Ezt a Lászlót így kritizálja Vörösmarty: „Testtartása és mozgásai igen méltóságosak, színiek; de hangjában bizonyos rekedtség van”. A „szini mozgásoknál” Bakó Lászlóra kell gondolnunk; viszont a hang rekedtségénél — Zaccanira, akinek legszebb skálája rekedt hurokon játszik.

Egressyt arra oktatja, hogy a „fájdalomnak valami nemessége van, mely nem a szomorgás hangjain szólal meg.” A színésznek nem szabad egy beteg hangján szenvednie . . . Ó, patológia! Ó, Zaccani! „Nem engedhető meg, hogy a pilanat hatalmas megrendítő kiáltásra ragadjon a színész”. „Az indulat kitöréseinek is harmóniában kell lenni a többi játékkal” . . . látiuk, hogy a méltóságos mozdulatu, zenés és ildomos szavu színész az ideál. Arra gondolunk, hogy Susanne Després leghatásosabb produkciója, hogy egy egész felvonáson át hallgat, csak a végén tör ki egyetlen, megrázó, egy egész felvonásra való kiáltásba . . .

Kedvesek azok a részletek, melyek az akkori színpad, sőt nyelv primitív voltát jellemzik. „Végezetre, el nem hallgathatunk egy nyelvhibát, mely a színészek szájában igen bántó: Szerelem a szeretők érzése, minden egyéb rokonérzet (atyai, fiui, baráti) szeretet. S színészeink mindkettőt fonákul használják.”

Barde.

Mozgó képek.

Embertelenség.

Egy derűs reggelen — ahogy a novellisták mondják — felhőtlen égből lecsapott a villám. Az összes lapok naivul megírták, hogy a Nemzeti Színház új igazgatót kapott és ez újból megbíráltat minden már elfogadott darabot. Ezt csak így kiírták az újságok, nem robbantak, nem pukkadtak meg a düh-től, csak úgy kiírták, mintha az ember azt írná: Duhaj Mari szerette Maczkó Pistát, de mert Maczkó Pista nem szerette Duhaj Marit, a kisasszony néhány pakli gyufát megivott. Ilyen nyugodtan írtak a kolosszális dolgról a lapok és nem gondoltak arra, hogy az analfabétákat, a kreteneket, a szabadkőműveseket, a miniszteri fiukat ezért megrázza a félsz. Jó magam is flegmatikusan gondolkoztam az ügyről és nem tulajdonítottam fontosságot az elhatározásnak, gondolván magamban: ami jó volt egyszer, az jó lesz másodszer is. Tévedésemről a következő párbeszéd világosított fel:

A SZERZŐ (rákvörösen elfog az utcán): Egy Balkán ez a piszok ország . . . Becsületszavamra, itt nem érdemes élni . . .

ÉN: Miért tetszik mérgeledni, Mester?

A SZERZŐ: E miatt a Tóth miatt . . . Még egyszer megbíráltat minden darabot, miről már írás van . . . Érti, tudja Ön, hogy mi az: amiről már írás van? . . .

ÉN: Amire már az Osztrák-Magyar Bank ad.

A SZERZŐ: Helyes . . . Ön okos ember . . . Ilyen őrlött idea . . . Ez egy embertelenség . . .

ÉN: Kérem alássan, hiszen ez nem olyan nagy baj. Mesterem biztos lehet a dolgában, mert, ha egyszer elfogadták, elfogadják még egyszer is.

A SZERZŐ (gyanakodva): Fiam, én visszavonom azt, hogy maga okos ember . . . Maga, fiam, nem okos ember. Maga, fiam, számár . . .

ÉN (érezem, hogy a mestert földulja valami): Igenis, kérem alássan.

A SZERZŐ (megőrül és őszinteségi rohamokat kap): Ember, ember, van Önnek fogalma, hogy fogadnak el egy darabot? Soha, soha senkinek nem mondtam el, de magának megmondom, mert, fiam, a maga butasága izgat, maga sohasem lesz konkurrens, maga sohasem fog darabot írni, én magának címondok mindent.

ÉN: Oh mester . . .

A SZERZŐ: Tavalgy, őszszel volt egy kitűnő

témám. Egy ember szeret egy leányt, el is venné feleségül, de nem lehet, mert a leálynak nincs elég pénze.

ÉN: Oriási . . . Uj téma, frappáns téma, a legnagyobb írók tollára méltó.

A SZERZŐ (büszkén): Tudom fiam . . . Hosszas tusakodás után eltökéltem, hogy ezt a darabomat a Nemzeti számára írom meg.

ÉN: Oh, ezt olvastam a lapokban.

A SZERZŐ: Amikor ez az elhatározásom megérett, hozzáfogtam a kivitelhez.

ÉN (buzgón): Mester, hogy készül egy darab? Most csodákat fogok hallani.

A SZERZŐ: Elmentem a nagypáholyba és beszéltem a testvérekkel, felmentem a minisztériumba és beszéltem Pali bátyámmal, felkerestem a Kritikus bácsit, dicsértem a szivarjait, megtáncoltattam a leányt és úgy tettem, mintha el akarnám venni a kisasszonyt. Az igazgatóknak kijártam egy kis kölcsönt, a rendező urnak odaajándékoztam az aranyfogantyus botomat. Náday Ferencnek azt mondam, hogy fiatalabb, mint Rózsahegyi, Ujházitól zsebre-vágtam két marhát és türtem, hogy Szacsavay beleszavaljon a fülembe. Az igazgató szolgálja kapott két forintot, a kapus egy forintot. Négyyszer voltam az igazgatónál és vártam összesen huszonkét órát, hat-szor kerestem Pali bátyámat, négyszer hajsoltam a Kritikus bácsit. A rendező ur után elutaztam Riminibe. Mert a nagybátyám „bent van” egy lapnál, ott elhelyeztem két dicsériadát az igazgató mellett, míg végre elfogadták a darabomat.

ÉN (naivul): Mindezt meg lehet csinálni még egyszer . . .

A SZERZŐ (elhűlve): Tessék?

ÉN (mint fent): Mindezt meg lehet csinálni még egyszer . . .

A SZERZŐ: Igen, csak hogy én ezt az új direktort nem ismerem . . . Mint idegentől pedig képes és bekéri a darabot.

ÉN (elámulva): Hát a darabot be sem tetszett nyújtani?

A SZERZŐ (főlnynyel): A darabról egy szó sincs még . . . Mire való akkor az összeköttetés, fiatal barátom? . . . A darabokat csak azok a tintásujjuak szokták megírni, csak hogy ezek a kaparások nem igen szoktak színre kerülni . . . Oh pardon . . .

ÉN: Hova oly sietve, Mester?

A SZERZŐ: Ott megy turáni Kurdesibrák Pityu, kultuszminiszteri osztálytanácsos, a Pali bátyám jó barátja . . . (odasiet) Pityu bácsi, a Nemzetit én boldoggá tudnám tenni . . .

(Két hét múlva újra elfogadják a darabját.)

Ray.

TÁVIRATOK.

A csár és Fallières Rómában.

Páris, augusztus 14. (Saját tudósítónktól.) Az Echo de Paris Rómából arról értesül, hogy a csár és Fallières elnök a jövő évben el fognak látogatni az olasz fővárosba.

Változás az angol diplomáciában.

Berlin, augusztus 14. Hir szerint az őszszel nyugalomba vonuló Sir Frank Lascelles berlini angol nagykövet helyére Sir William Goschen bécsi angol nagykövetet nevezik ki.

Isvolsky utazása.

Pétervár, augusztus 14. Isvolsky külügyminiszter szerdán Ausztriába utazik.

Svéd és Oroszország szerződése.

Pétervár, augusztus 14. (Saját tudósítónktól.) A svéd kormány arra kérte Oroszországot, hogy kössön kereskedelmi szerződést a legtöbb kedvezmény alapján. Az orosz kormány elvileg hajlandó a kérést teljesíteni és a külügyminisztériumban már megkezdtek a szerződésről szóló törvényjavaslat kidolgozását, amely a дума elé fog kerülni.

Közgazdasági táviratok.

		aug. 14.	aug. 13.
Newyork.	Buza		
	Jocobuza	100 ¹ / ₈	100 ⁷ / ₈
	szeptemberre	100 ⁵ / ₈	101 ³ / ₈
Tengeri	decemberre	102 ³ / ₈	103 ³ / ₈
	szeptemberre	86 ¹ / ₄	86 ¹ / ₄
Csikagó.	decemberre	75 ¹ / ₈	74 ³ / ₄
	Buza		
Tengeri	szeptemberre	92 ¹ / ₈	93 ¹ / ₄
	decemberre	94 ³ / ₈	95 ¹ / ₄
New-York, aug. 14.	szeptemberre	77 ¹ / ₈	78 ⁵ / ₈
	gyapot novemberre	— (8.40)	gyapot New-Orleansban helyb. — (10.—), petroleum stand white Filadelfiában 8.75 (8.75), petroleum Stand white Filadelfiában 8.70 (8.70), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90) petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Csikagó, augusztus 14. (Zárlat.) Zsir szeptem. 9.25 (tegn. 9.30), zsír októberre 9.35 (tegnap 9.40), szalonna short clear, 9.12 (tegnap 9.12), sertésbűs októberre 15.10 (tegnap 15.32).

Az olvasóhoz.

E hó elsején új előfizetést nyitottunk az „Egyetértés”-re, a legrégebb és legtekintélyesebb magyar függetlenségi napilapra.

Az „Egyetértés” úgy politikai állásfoglalásában, mint társadalmi, közgazdasági, művészeti és irodalmi szerepében hiú marad eddigi nagy multjához, amely a magyar olvasóközönség előtt oly kedvelté, politikai és társadalmi életünkben pedig mindenkor döntő fontosságú tényezővé tette.

Az a függetlenségi politika, amely e lapot nagy hagyományához híven, eddig irányította, cenzurát is mindenben vezérelve lesz. A független, önálló nemzeti állam kiépítése, a magyarság állami erejének és mindenben parancsoló uralkodásának érvényesülése, ez az a cél, amelyért az „Egyetértés” ezentúl is törhetetlenül és megújuló intenzivitással küzdeni fog.

Olvasóink ragaszkodása és szeretete egyedül erősségünk, amely ebben a nehéz feladatunkban megsegít. Viszonzásul a legváltozatosabbban és a legmegbízhatóbban megszerkesztett nagy magyar napilapot adjuk, amely úgy irányelveinek szigorú betartásával, mint a napl események részletes és pontos feltárásával ezentúl is a vezető helyen fog állani.

Olvasóink az „Egyetértés Vasárnapja” című, gyönyörűen kiállított mellékletet is megkapják vasárnaponként. Nyolcz oldalas, számos reprodukcióval tarkított mellékletünkön előfizetőink megtalálják a hét érdekességét, a kül- és belföld nevezetes eseményeit. Kapnak ezenkívül elbeszéléseket, karczolatokat, színházi történeteket.

A magyar közönségnek az „Egyetértés” a legkedveltebb lapja, ezt a szeretetet ezentúl csak fokozottabb munkássággal fogja kiérdemelni.

Az Egyetértés előfizetési ára:

Egy hónapra . . . 2 kor. 40 fill.

Negyedévre . . . 7 kor. — fill.

Félévre . . . 14 kor. — fill.

Egész évre . . . 28 kor. — fill.

Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek előfizetése lejárt, szíveskedjenek az előfizetés megújításáról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

Zeppelin, Wright, Quevedo.

— A levegő meghódítása. —

Budapest, augusztus 14.

A régi nagy nevek mellé a mai nap egy újabbat hozott, a Quevedót. Ezeknek az újonnan feltűnt csillagoknak a neveihez most hamarosan hozzá kell szoknunk, mert napirenden lesznek. A lázas törekvésben, mely urrá akar lenni a levegőn, sem Zeppelin, sem Wright nem maradhatnak egyedül, mindegyre újabb és újabb törekvők, erősebbek és gyengébbek, állnak be a seregbe, mely, ha egyszerre és egyénenként nem is, de lassan és a többség erejével még is csak meg fogják hódítani a rakoncátlan elemet: a levegőt.

Wright tegnap például nyolcz perc és tizenhárom másodpercig repült s könnyen szállt le. A második kísérletnél huszonöt méter magasságban megállította a motort s görbe vonalban igyekezett leszállani. De rossz manőver következtében a bal szárny a földet érte és eltört.

Newyorkból az a hír érkezik ide, hogy Wright testvére, Orville Wright daytoni műtermében új aeroplán építését fejezi be. Még e hét végén Washingtonba viszi, ahol a hadügyminiszter bizottsága előtt repülőkísérleteket fog végezni. Kijelentette, hogy aeroplánjával egy óráig fog a levegőben maradni s negyven mérföldet fog megtenni. Csak a benzín elfogyása, vagy a gépek megmelegedése készíthetik leszállásra.

Wilbur Wright mindennapi kísérletei természetesen élénken felbresztik a párisiak kíváncsiságát. Naponta több ezer ember jelenik meg a le mansi síkon. Madárembernek, „homme viseau“-nak nevezik Wright-ot. Ha a kíváncsiak már korán reggel eljönnek, úgy türelmük jócskán próbára van téve. Mert Wright flegmatikus ember és nem slet. Nagyon meglepi a kíváncsiság. Lehet, hogy ez csak ravasz pöz az amerikainál, aki érti, hogy legyen népszerű Franciaországban. A készülék montirozása naponta több óráig eltart. Wright úgy végzi, mintha időtöltő játéka volna. Néhány ezer ember türelmetlensége cséppet sem tartja vissza attól, hogy délutánonkint egy óra hosszat aludják a léghajó árnyékában.

O. Berg és Leon Bollée a meghittjei, ők szokták megnyugtanni a közönséget. „A mostani kísérletek” — mondogatják — „csak arra valók, hogy Wright begyakorolja magát, repüljön, forogjon, kikössön. A jövő hétfőn megkezdődik hosszabb utazásainak sorozata.”

Minthogy a francia hadügyi vezetőség esetleg megvásárolja az aeroplánt, fotografikus felvételek tilosak. Csendőrök őrködnek, nehogy amatőrök lekapják a repülőgépet. Ravasz riporterek felvételeit persze nem tudják megakadályozni s az összes illusztrált lapok hozzák a képeket.

Delarange Wright kísérleteire vonatkozólag ismételtén kijelentette: „Megverték bennünket!”

Eközben természetesen Zeppelinék sem pihennek. Egy bécsi vegyész a Zeppelin-léghajó balesetéről a következő véleményt írja meg:

A Zeppelin-féle léggömb tudvalevőleg néhány hét előtt a csucsán törést szenvedett s a kár kijavítása céljából az elülső gáztartót ki kellett üríteni. Annak idején jelentették, hogy a javítással elkészültek, csak még a gáztartóba beöntendő szénásvágás beszerzésére szükséges nagyobb idő.

Feltehető tehát, hogy a szénásvágás előállításával siettek. Valószínű, hogy a sietés következtében nem vigyáztak a tisztaságra s csak szerencsétlen véletlennek kellett közbejönni, hogy a későbbi balesetet lehetségessé tegye.

Szénásvágást ugyanis sósavnak vagy kénsavnak vasra vagy cinkre való hatása után készítenek. Erre természetesen régi anyagot használnak. Csak kevés foszforércz elegendő ahhoz, hogy a szénásvágásnak foszfor-szénásvag tartalmazó adjanak. A foszfor-szénásvag azonban a levegővel való érintkezésnél nyomban meggyulad. Úgy látszik, erre vezethető vissza Zeppelin hajójának pusztulása.

A Zeppelin új kísérleteivel párhuzamosan Parceval léghajója is folytatja kísérleteit.

A motorléghajó tanulmányi társaság Parceval-féle ballonja ma délelőtt két és háromnegyed óráig

körutat tett Berlin körül. A kosárban Kéler kapitány vezetőként, Krogh kapitány és Kiffer mérnök ültek, akik a vízszintes és függőleges kormányt igazgatták. A léghajó átlag 200-tól 400 méternyi magasságban lebegett. Elindulásakor a szél sebessége másodpercenként három méter volt, nagyobb magasságban nyolcz—tiz méternyre növekedett. Fhelensdorf közelében pedig hatalmas szélviharrá erősödött. A léghajó gépezete mindazonáltal igen sebesen hajtotta a ballont és pontosan engedelmeskedett a kormány-nak. A léghajó stabilitása kitűnő volt.

Mialatt Németország és Franciaország egymással versenyez az elsőségért, Spanyolországban szép csendben egy rendkívül érdekes kísérletre készülnek, melylyel, nincs kizárva, hogy a két versenyző nemzet elé vágnak. Madridban ugyanis nemsokára új kormányozható léghajót fognak a király előtt kipróbálni. Sajátsága abban rejlik, hogy mozdulatait és kormányozhatóságát egy külön készülékkel a radiografikus propulzatorral távolból lehet igazgatni. A készüléket Quevedo léghajós találta fel, aki a léghajót építette. Rendszerét máris használják a torpedók kormányzásához.

Kivándorló védkötelesek.

Budapest, augusztus 14.

A kivándorlás újabb és ismételtén egy a közvéleményt, mint a törvényhozást élénken foglalkoztatta, mert a kivándorlás nemcsak szociális és nemzetgazdasági, hanem lényegesen és sokszorosan katonai érdekeket is érint. Múltánolván a kivándorlási mozgalom nagy jelentőségét és fontosságát, valamint a kivándorlásnak a véderőre való kihatását, a tengerentuli országokba kivándorlóknak, már az eddig fennálló véderőutasítások keretein belül is, védkötelezettségük teljesítése tekintetében bizonyos könnyítések engedélyeztetek, amely engedmények azonban az idők folyamán elégteleneknek bizonyultak. Egyrészt igen csekély volt azoknak száma, akikre ezen kedvezmények teljes mértékükben kiterjedtek, amennyiben ez csak olyan személyekre vonatkozhatott, akik tengerentuli országokban a hazai kereskedelem érdekeit szolgálták, másrészt pedig ezek az engedmények egymaguk sem voltak elég tág terjedelműek. Az eredmények ezen hiányosságának első következménye volt a törvényellenesen távollevő hadkötelesek állandó növekedése, amit fokozott az is, hogy a későbbi években a netán szándékolt hazatérés elé a várható szigorú büntetés nagysága és súlyossága is akadályokat állított.

Az újabb kiadott új rendeletekben kizárólag az a tendencia jut érvényre, hogy a már régebben ápolat és ismételt óhajokkal számoljanak az illetékes tényezők és hogy a távolban időző hadköteles honfitársaink érdekeit a lehetőség szerint figyelembe vegyék.

A kedvezményben részesülők egész tömege annyiban jut újabb előnyökhöz, hogy ebben a kedvezményben részesülnek mindazok, kik a fentemlített országokban kenyérkereset szempontjából állandóan tartózkodnak. Ezek a kedvezmények két irányban bővítettek, illetőleg tágitattak: és pedig egyrészt állításköteles korba jövő kivándorlók, másrészt pedig azok tekintetében, akik a tényleges szolgáltatás befejezése után vándoroltak ki, de fegyvergyakorlatuk teljesítésére kötelezve még vannak.

Az ilykép életbe léptetett eljárással az állításkötelesek megszabadulnak ismételt időrabló és gyakran jelentékeny költségekkel terhelt utazásoktól, sőt mindazoknak, akik katonai szolgálati tételre alkalmatlanok találtnak, a katonai szolgálati kötelezettségük teljesítésére kiszabott idő és a hazautazás ideje is meghosszabbítottak.

Az imént vázolt kedvezmények tekintettel vannak a tengerentuli országokban tartózkodó kivándorlók gazdasági helyzetére és lehetővé teszik, hogy ezek a kivándorlók egy kis jóakarattal mellett a véderőtörvényvel való minden összeütközést elkerülhessenek.

A királynak, mint legmagasabb hadurnak jubileuma alkalmából engedélyezett közkegyelem, amelyet királyunk nemes szívével kívül mélységesen megindokol az általános gazdasági depresszió is, amelyet a tengerentulra vándorolt honfitársainknál kellett

figyelembe venni, mindezek arra az örvendetes és várható jelenségre engednek következtetni, hogy a visszavándorlás megélénkülése úgy nemzetgazdasági, mint katonai szempontból az országnak csak előnyére és üdvére lenne.

Hurokra került haramiák.

— A vácz-rétsági rablók elfogatása. —

Budapest, augusztus 14.

A vácz-rétsági rablók elfogatásáról a tescheni rendőrség jelentésében érdekes részletek érkeztek. A letartóztatás ezek szerint így történt:

A három letartóztatott, névszerint: Orlicz György vodoticzai születésű 40 éves mázoló, Marovics Markó 26 éves pályamunkás és Grolicz Mihály ogulini születésű 21 éves pályamunkás egy negyedik társukkal, aki az elfogatás elől megszökött, kedden érkeztek Teschenbe sok szenvedés, félelem és nélkülözés után. Itt aztán ki akarták magukat mutatni, mielőtt tovább utaztak volna és ez lett aztán a vesztük. Végigjárták Teschen összes kocsmáit, üzleteit, mindenütt, ahol csak pénzt költeni lehet és sok ötkoronás, amit a hiányos ruházatu munkásemberek könnyen elhántak, mindenütt feltűnt. Figyelmessé lett a rendőrség is a munkásokra, akikben pénzhamisítókát sejtettek.

Kedden este aztán a rendőrök a Bobek-féle vendéglőben rajtuk ütött, éppen akkor, amidőn vigan poharaztak. Stanczlik András és Bicsék Ágost rendőrök igazolásra szólították a horvát munkásokat, akik közül hárman az elfogottak egy csoportban ültek, míg a negyedik, akinek sikerült elmenekülni, magányosan üldögélt.

A két rendőr igazolásra szólította fel a munkásokat. Orlicz és Marovics rögtön munkakönyvükért nyultak és azzal igazolták magukat. Egyben elmondották, hogy azért tartózkodnak Teschenben, mert a szomszédos holescháni cementgyárban voltak munkát keresni, azonban nem kaptak és most haza akarnak menni Horvátországba.

Stanczlik, az egyik rendőr megkérdezte tőlük:

— Hát a sok ötkoronással mi van?

A munkások elsápadtak és rögtön felugrottak az asztaltól és menekedni akartak. Sikerült is kijutni az utcára, a rendőrök utánuk és valóságos harc fejlődött ki közöttük. A munkások ütve, szurva küzdöttek kiszabadulásukért. Orlicz Bicsékre rohant, Marovics Stanczlikot vágta erősen fejbe, hogy ez megszédült és aztán fojtogatni kezdte. Talán el is bántak volna a két rendőrrel, ha ezek a rablók szembem a dzsiu-dzsiczunál hasznosabb fogáshoz nem folyamodnak. Mindkettő beleharapott támadója kezébe, amire azok a fájdalom miatt önkéntelenül eleresztették a rendőröket. Ekkorra már vasuti munkások jöttek segítségükre, akiknek segítségével Orliczot és Marovicsot ártalmatlanná tették. Grolicz és a negyedik társuk azonban futva elmenekült. Groliczot később a Ropitz állomáson épp akkor fogták el, mikor vonatra akart szállani. A negyedik tettesnek, aki negyven év körüli, nagyon erős, zömök testalkatu, himlőhelyes, sötét bajszu férfi, az üldözők elől nyoma veszett.

A három haramiát bevitték a rendőrségre, ahová akkor már a pályaudvarból előkerültek podgyászai. A megmotozásnál meglepő eredményre jutott a rendőrség. A három toprongyos emberről egyenként valóságos vagyont találtak. Orlicznál 8157 korona 29 fillér készpénz, aranyóra, 3 aranygyűrű, egy nickelóra, egy revolver és egy 1426 koronáról szóló takarékpénztári könyv volt, míg Marovicsnál 4206 korona készpénz, ezüstórát, aranyláncot és 2 aranygyűrűt találtak. Grolicsnál volt a legkevesebb készpénz 3454 korona, valamint egy ezüstóra, két aranylánc, két aranygyűrű és egy revolver. Úgy látszik, a rablók valahol a rablott pénzen ékszerekben kiruházkodtak.

A podgyászukban két rongyos kékításkában: egyikben 690, a másikban 430 korona volt. A negyedik tettes, hogy futását megkönnyítse, a vendéglő előtti téren eldobott egy pénzes zacskót, amelyben 545 korona volt, jobbára ötkoronás érmekben. Tudvalevő, hogy a Mozeréktől elrabolt összeg, nagyobb részét ötkoronásokból állott.

A rendőrség azonnal fagatni kezdte őket a

pénz eredetéről. A három munkás egyértelműleg azt vallotta, hogy a náluk talált pénzösszeg megtakarított pénzük. Természetesen nem bocsátották őket szabadon, mert a rendőrségnek tudomása volt a rétsági rablómerényletről és mivel minden jel arra vallott, hogy a tettesek kerültek kezük közé, fogva tartották őket.

A tescheni rendőrség hatóság elleni erőszak miatt akar előbb számolni a rablókkal.

ÚJDONSÁGOK.

A detektivregények hatása.

* * *

Az izlésem berzenkedik, mert valahányszor az utcán végig megyek, minden trafik és minden könyvesbolt kirakatából lehetetlen ríkió színekkel mázolt füzetek sértik a szememet Nick Carter, Buffalo Bill, Nobody s más hangzatos fölírással. A ponyvairodalomnak ezek a leg- alantasabb produktumai már külsejükkel felhívják azoknak a figyelmét, akikben az ősbib és primitívebb őszitőnk a kulturérzések rovására tultengenek. Azok az olvasók, akik gazdasági helyzetük folytán sohasem művelhették ki izlésüket, hogy olvasmányaikat a felettebbek mű- érzeke szerint válogassák ki, vakon hullottak belé ez undok könyvek veszedelmes büvkörébe.

Minden ember bensejében ott lappang a szunnyadó érzés, mely örökké kalandokra, téves utakra, sőt bűnre serkenti. Mennél műveletlenebb az illető, annál nagyobb a hajlama, hogy ezek a rejtett tulajdonságok veszedelmes lánggal csapjanak ki belőle. Nos, ezek az obskurus férczmunkák egyenesen ezekre a rejtett tulajdonságokra számítanak. Brutális szinkontrasz- tokkal belekapnak a mit sem sejtő ember említett tulajdonságaiba, hogy a benső tartalommal azután elothatatlan lángra gyujtsák azokat. A lobogó láng azután bőséges táplálékot nyújt a jól spekuláló tuczatkidók és zugirók további fizleteinek.

Lónyai Józsefben, aki ezeknek az ideg- izgató olvasmányoknak hatása alatt megőrült, erősebben, tultengően lehetett kifejlődve a kalandra és exaltált ténykedésekre való hajlam, ennél fogva gyorsabban és erősebben reagált a brutális külső ingerre. Ennél a szerencsétlen emberről valószínűleg — idővel természetesen — amugy is bekövetkezett volna az idegei felbomlása, ámbár nincsen kizárva, hogy egészséges életmód mellett életét a legtermészetesebb módon fejezhetné volna be. Ebből az egy és speciális esetből tehát nem kell okvetlenül fegyvert kovácsolni a Nick Carterek és Nobodys ellen. Egészen máshol kell keresnünk az okot, mely miatt ezekre a rém- regényekre a halálos ítéletet kimondani kellene. S ez az ok: a gyermek. Hihetetlen az a pusztítás, melyet a fejlődő gyermeklélekben ezek a véres mesék és agyafúrt gyilkossági történetek véghez visznek. A gyermek, akit gondos anyai kezek reszkető óvatossággal, fantasztikus mesékkel vezetnek az élet rideg komolyságai elé, egyszerre, minden átmenet nélkül, jóformán festül zuhannak bele ezekbe a rémhistóriákba, melyek megbolygatják legédesebb és legszüksé- gesebb álmait, elébe vágják a hajlítható lélek normális továbbfejlődésének, erőszakosan kifejlesztik azokat a rejtett tulajdonságokat, melyeket tompítani, csiszolni nemcsak a szü- löknek, de az államnak is egyik legfontosabb kulturfeladata volt minden idők óta.

Valamikor Werther példáján számtalan szenzibilis lélek rohant neki a halálnak, de ezzel a kártékony hatással szemben aránytalanul sok ember és különösen sok gyermek szivelle meg Werther szenvedéseit és tanulta meg a türelmet, az élet szomorúságaiba való böles belenyug- vást. De mit nyujtanak ezek a kétségen kívül modern, de borzalmas és undorító rémhistóriák? Vért, vért és vért. Gászságot, gászságot és még nagyobb gászságot.

Szomoru és gaz utraváló ez, ha ezt adjuk az élet apró nekiindulónak és szomoru és gaz dolog, ha ezzel tápláljuk a szellemi éhezöket, a szegényeket...

NAPIREND. Naptár. Szombat, augusztus 15 — Róm. kat.: Nagy B. Asszony. — Prot.: Gáspár. — Görög- orosz: aug. 2. — Zsidó: Ab. 18. S. Ekew. — A nap két reggel 4 óra 54 perczkor, nyugszik este 7 óra 13 perczkor. — A hold két este 8 óra 57 perczkor, nyugszik reggel 7 óra 7 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

Allandó nyári kiállítás nyitva a Könyves Kálmán művészeti szalonjában Nagymező-utca 37. Belépő-díj nincs. — Nyári kiállítás nyitva a Nemzeti Szalonban. Belépő-díj 1 korona. — Az Uránia Kigyó-téri szalonja nyitva, Belépő-díj 20 fillér. — Egyenruházati kiállítás a Techn. Iparmúzeumban nyitva, Belépő-díj nincs. — A Nemzeti Múzeum ásványtárai nyitva. — A Szépművészeti Múzeum nyitva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — Az Iparművészeti Múzeum nyitva. — A történelmi képesmunkák zárva. — A földtani intézet muzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum zárva. — Az aquinumi múzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva. — A Ráth György Múzeum (Városligeti fasor 10.) nyitva. — Az Erzsébet-Múzeum nyitva. — Az orsz. levéltár oklevélkiállítása nyitva. — A nyilvános könyvtárak zárva. — A múzeumok, képtárak, kiállítások és nyilvános könyvtárak rendszerint délelőtt 9 órától vannak nyitva.

— **Eljegyzés a királyi családban.** Izabella főhercegnő tegnap leányával, Gabriella főhercegnővel automobilon Ischlbe érkezett s a Bauer-szállóban bérelt lakást. Ezzel kapcsolatban Bécsben az a hír terjedt el, hogy a fiatal főhercegnőt állítólag György bajor herceg, Gizella főhercegnő fia el fogja jegyezni. Az eljegyzést, hir szerint, augusztus 18-án, a király születése napján tartják meg.

— **A török főkonzul megérkezett.** Fuad Hikmet bég, az ujonnan kinevezett török főkonzul tegnap este ideérkezett, hogy a főkonzulus vezetését átvegye. Fogadására a pályaudvaron megjelent Simon effendi alkonzul, a hivatal eddigi vezetője és Engel Nándor titkár.

— **Széli Kálmán utazása.** Széli Kálmán, a Magyar Jelzálog-Hitelbank kormányzója Budapestről rátóti birtokára utazott.

— **Merénylet a perui elnök ellen.** Egy Genuából érkezett távirat hírül adja, hogy a Secolo limai jelentése szerint amidőn a köztársaság elnöke tegnap délután a parlamentre ment, egy Pirola nevű ember késsel nekifamadt, az elnök azonban legyűrte ellenfelét. Pirola, amidőn a merénylet helyére rendőrök érkeztek, készt eldobva, elmenekült. Az elnök az egybegyűltek ovációja közben folytatta útját a parlament felé.

— **Az olasz királyi család nyaralása.** Az olasz királyi család a Torino mellett levő Rakkonigi palotából átköltözött az Alpesek tövében lévő vadász- kastélyába, Valderibe, ahol elég csendes, de meglehetősen érdekes élet folyik. A valdiverii völgyet, amelynek csak egy bejárója van, mert a másik oldalán a Matt-havas áll, szép számban őrzik katonák, csendőrök s biziklin járó rendőrbiztosok, akik buzgóságból nem egyszer előtük ismeretlen udvari embereket is megmotoznak. Heléna királyné legnagyobbreszt anyai kötelességeivel foglalkozik: e mellett főszórákózása a horgászás a Garzó-patakban. Ugyanebből a mulatságból a hét éves Jolanda hercegnő is részt kért. Többi testvéreivel szemben egyébként adja elég komolyan az anyahelyettes szerepét. Umberto, a négy éves trónörökös, kis fehér kecskéjével játszik, míg a háromnegyed éves Giovannát dadája kis kocsiban tologatja. A két emeletes kis kastély körül még négy épület van, de a királyi gyermekek érdeklődésének középpontja az a narancssárgára festett és kínai stílusban épült ház, amely tulajdonképpen istálló. Itt vannak a gyermekek mulatságára szolgáló ponnijovak és a szardíniai származású kis szamarak, melyeket természetesen sűrűn látogatnak és czukorral kínálnak.

— **A veszprémi hadgyakorlatok.** A királynak a hadgyakorlatokra Veszprémben való érkezése alkalmából nagyban folynak az előkészületek. A városi hatóság felkérésére a főbb utvonalonon lévő házak tulajdonosai házaikat tataroztatják és újra festetik. A városi középületek díszítését és díszkapuk felállítását két budapesti cégre bízták. A kereskedelmi miniszteriumból a napokban Duka Achill műszaki főtanácsos Veszprémben időzött, aki Koller alispán és Molterer főmérnök kíséretében bejárta a király útjába eső összes utvonalaikat és a szükséges javításokat és utak lehangolását rövidesen megkezdik. A közbiztonság kellő fenntartása érdekében Szabó László belügyminiszteri tanácsos volt Veszprémben és tárgyal

az alispánnal a szükséges intézkedések megtétele végett.

— **Szűrcsányi Pál temetése.** Az elhunyt nagyváradi főpáztornak, Szűrcsányi Pálnak holtteste tegnap érkezett meg Nagyváradra. A koporsót a papság és óriási közönség fogadta. A ravatalt a püspöki palota dísztermében állították fel. A temetés ma délelőtt kilenc órákor ment végbe. A püspök holttestének beszentelése reggel háromnegyed kilenc órákor vette kezdetét és tizenkét óráig tartott. A ravatalt a püspöki palota feldíszített kapujában állították fel, ahol a rokonság, előkelőségek és a küldöttségek gyülekeztek. Samassa egri érsek, Párvy szepesi és Radnay besztercei megyéspüspökök, Lányi és Fetser felszentelt püspökök segédletével beszentelték a koporsót, mire a honvédség sorfala közt a koporsót a templomba vitték, ahol ravatalra helyezték. Samassa egri érsek rekviemet mondott, míg a püspökök az abszolúciót végezték. Erre a halottat a katonaság sorfala között a pályaudvarra vitték, ahonnan negyed egy órákor a sárosmegeyi Héthársra elindították a vonaton. Az ottani állomásról a koporsót kocsin viszik Daróczra. A temetést hétfőn Fischer Colbric püspök fogja végezni.

— **Lipót Szalvator főherceg a Balatonon.** Lipót Szalvator főherceg, aki a hajmáskéri hadgyakorlatokra ideérkezett, a hadgyakorlatok befejeztével Palotay nagrpóstaal, szárnysegédével és Goglia hajmáskéri főparancsnok társaságában Balatonfüredre hajtatott, ahol elragadtatással gyönyörködött a Balaton szépségében. Később motorhajón Földvárra ment kíséretével, majd visszatért Füredre. Este a főherceg a nagyprépost vendége volt; majd visszatért Veszprémben. Másnap a főispán, alispán és a polgármester tiszteletgel a főhercegnél, aki a délutáni vonattal utazott el Veszprémből.

— **Franco körözése.** Franco, Portugália volt diktátora ellen a portugáliai főállamügyész körözö- levelet adott ki. A volt diktátort az a vád terheli, hogy közpénzeket sikkasztott el. Arról a husz millió állami pénzről van szó, amelyet Franco a meggyilkolt királynak átszolgáltatott.

— **Toselliék nem válnak.** Az elmúlt napokban bejárta a világsajtót a hir, hogy a Toselli-házaspár családi boldogságának vége és hogy az egykori szász trónörökösne válni készül ettől a férjétől is. A czáfolat sokáig késett, de most végre megérkezett. Toselliék nem válnak. Egy bolognai újság munkatársa kifürkészte, hogy a házaspár Viseribella faluban lakik. Fölkereste őket s Toselli a kérdésekre így válaszolt:

— Ezt a hirt a „Berliner Tagblatt” röpitette világgá; egy árva szó sem igaz az egészben. Itt élünk a legnagyobb csendben és amint látja, nem vagyunk Eiselbergben. Ugy a feleségem, mint a fiaeskm, Carlo Emmanuel Filiberto, mint én a legjobb egészségnek örvendünk és a feleségem a legnagyobb szeretettel ápolja, sőt maga szoptatja gyermekét. Boldogok vagyunk, olyan boldogok, hogy már nagyobb boldogságot nem is kívánhatunk magunknak. A falubeliek az első napokban kissé toladók kíváncsisággal viselkedtek és folyton körülállták a házunkat, hogy a „királynét” láthassák. De amikor meggyőződtek róla, hogy mi is csak olyan emberek vagyunk, mint a többek, mégis békében hagytak bennünket. Szóval, mely csend, diszkrét egyedüllet és végnélküli béke, a legnagyobb szerelem: ime, ez jellemzi a mi itteni életünket. Feleségemmel egész nap a szabadban vagyunk, fürdünk, uszálunk, horgászunk, napfürdőt veszünk, nem törődünk senkivel és semmivel és jót nevetünk bizonyos lapok hazudozásain. Az egyetlen felhő, amely feleségem boldogságát megzavarja, az, hogy elszakították tőle gyermekeit. Ön, akinek most alkalma volt látni, hogy az egykori Luiza hercegnő milyen szeretettel ápolja az ő fiaeskját, fogalmat alkothat róla, mennyire fájhat az neki, hogy elválasztották tőle a kis Monicát és a többi gyermekeit. Láthatja, hogy ez az asszony hogyan fogja fel és hogyan értelmezi az anyaságot, ami annál nagyobb becsülést érdemel, mert nevelése nem ilyen szellemben történt.

— **Morris Rosenfeld felolvasó körütyje.** Morris Rosenfeld, a hírneves amerikai poéta hosszabb levelet írt dr. Kiss Arnold budai főrabbinak, amelyben többek között tudatja, hogy Karlsbadban tartott felolvasása rendkívül sikerült, mert azon nagy- számú és előkelő közönség vett részt. Rosenfeld már a legközelebb Lembergben és Prágában olvas fel, október 14-én pedig Budapesten szándékozik felolvasást tartani.

— **A düsseldorfi sakkverseny.** Ma játszották a mesterversenyben a tizenegyedik fordulót. Marshall (fekete) spanyol vezérselben a holsteini Süchting ellen csak remist tudott elérni, Salve ellenben leverte Gottschallt, John pedig tegnapi vereségét ma helyre-pótolta, amennyiben győzött Fritzel szemben és Mieses is javította eddigi állását, mert sikerült az amerikai Johnert legyőznie. A többi játszma: a Treyball—Spielmann, Jacob—Przepiorka, Sviderski—Bardeleben és Wolf—Bródy partik remist adtak. Spielmann megnyerte függőben levő játszmáját Wolf ellen.

A verseny így áll: Marshall 8½, Salve 7 (1), John, Spielmann 7, Bródy, Mieses 6½, Süchting 5½ (1), Bardeleben, Johner, Sviderski, Treyball 5, Jacob, Wolf 4½, Przepiorka 4, Fritz és Gottschall 3.

A tizenkettedik fordulóban ezek a mérkőző párok: Spielmann—Bródy, Salve—Wolf, Fritz—Gottschall, Bardeleben—John, Mieses—Sviderski, Marshall—Johner, Przepiorka—Süchting, Treyball—Jacob.

— **Az orosz tengeri hadgyakorlatok.** Kronstadt és Reval közelében ma kezdődtek a nagy tengeri hadgyakorlatok. Egyidejűleg a császár személyes vezetése mellett a szárazföldi hadgyakorlatok is megkezdődtek.

— **Sándor király meggyilkolásának titkai a Nemzeti Múzeumban.** Érdekes és történelmileg nagyértékű dolgokhoz jutott a Nemzeti Múzeum. Egy Budapestben élő szerb polgár ugyanis, névszerint Milics Ranko, akit az események sodra véletlenül a szerb trónért folyó kegyetlen és kiméretlen harc hátterébe vitt, ott minden titoknak véletlen és akaratlan, de tökéletes és korlátlan birtokosa lett. A belgrádi véres éjszaka titkai, egy csomó szenzációs akta, levél, okirat, fotográfia és kliés formájában az ő kezében voltak, ő őrizte azokat egész a legutóbbi hónapokig, amíg az idén májusban a Magyar Nemzeti Múzeum kéziratgyűjteményének át nem adta. A kincset érő okiratokat átadta annak az országnak a birtokába, amely néki új házája lett. Kikötötte azonban, hogy a szenzációs titkokat rejtő okmányok csak Karagyorgyevics Péter király halála után kerülhetnek ember szemé elé. Addig lepecsételt csomagban őt őrzi a véres titkokat a Magyar Nemzeti Múzeum levéltára. Az okmányok átadásáról ez az okirat szól:

Jegyzőkönyv

felvettett 1908. május 22-én a Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi orsz. könyvtárában a Milics Rankótól átvett kéziratok, nyomtatványok és kliés le-tétbehelyezése alkalmából.

Jelen vannak: Sebestyén Gyula igazgató, mint átvető és Milics Rankó, mint átadó.

1. Milics Rankó átadja a Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi orsz. könyvtár őrzetébe a birtokában levő és Péter szerb királyra, a trónért folytatott küzdelmére vonatkozó iratokat, nyomtatványokat és kliésket, összesen 45 (negyvenöt) darabban. Kiköti, hogy ezen átadott dolgok I. Péter szerb király haláláig lepecsételve őriendők és senkinek ki nem adhatók.

2. A fentemlített darabok a letétel napjától a Magyar Nemzeti Múzeum Széchenyi orsz. könyvtár tulajdonát képezik és I. Péter király halála után szabad rendelkezési jogot nyer felettük.

3. Dr. Sebestyén Gyula fenti feltételek mellett Milics Rankótól átveszi a 45 darabot kitevő letéteményt és a Széchenyi orsz. könyvtár részéről kötelezettséget vállal a letét kezelése és megőrzése iránt.

K. m. f.

Dr. Sebestyén Gyula
igazgató-őr,
Milics Rankó.

— **Olasz nemzeti zászló a Vatikánban.** X. Pius pápa nemcsak engesztelékeny a Quirinálal szemben, hanem keresi az alkalmat, hogy bebizonyítsa, mennyire jó olasz hazafi. IX. Pius óta egy rendelet van érvényben, amelyet XIII. Leó megerősített, hogy t. i. a Vatikánban nem szabad olasz nemzeti zászlót kitűzni. Most a pápa elrendelte, hogy az állami zászlók úgy a pápai rezidenciára, mint a templomok tornyaira is kitűzhetők, novemberben pedig, amikor a Vatikán kertjének nagy rétién megtartják az iskolai tornanappot, a Vatikán homlokzatára is ki kell tűzni az állami lobogót.

— **Ünnepelt nagykereskedő.** Nagel Adol, bpesti nagykereskedő, a Hazai Első Ponyva- és Zsákkölés-Intézet megalapítója e napokban ünnepelte Balatonkővesztúron családjá és baráti körében 70-ik születésnapját és az üzlet 40 éves fennállását.

— **Uj kórházl főorvos.** A király védősége alatt álló Egyetemek Kórház Egyletének dr. Zsembery István elnökiésével tartott legutóbbi igazgatótanácsi ülésén dr. Kétyl Károly udvari tanácsos, egyetemi tanárt tiszteletbeli igazgató-főorvosnak kérték fel; kórházi főorvos dr. Bradách Emil lett.

— **Pángermán katonai állatorvos.** A vidéki német lakosság mindaddig a legjobb békességben élt a magyarsággal. Válaszál köztük nem volt, sőt a németiség minden hazafias mozgalmából kivette a maga részét. Az idej hadgyakorlatok alkalmából egy közös hadseregbeli katonai hivatalnok, az Ugodon álmásozó 5. tábori tüzérezred egy állatorvosa vállalkozott arra, hogy a lakosság között uralkodó békét megbontsa. Egyenruhában bejárta a szomszédos német községeket, a többi között Béb, Némettevel, Jákó községeket és érintkezésbe lépve a lakossággal, izgatott a magyar nyelv ellen, azt mondván: Ne tűrjék, hogy gyermekeiket magyarul oktassák, hagyják el a templomot, ha a pap magyarul prédikál, dobják ki a magyar kocsmárost a faluból és több más ily liangzásu beszéddel becsmérelte a magyarságot. Még ezzel sem érte be, hanem az itt tartózkodása alatt szerzett tapasztalatairól hazug cikkelyeket írt a Temesvárott megjelenő Deutschungarischer Volksfreund című pángermán lapba. A cikkelyben elferdített módon írja le az itteni németiség helyzetét és biztatja őket, hogy csatlakozzanak a pángermán mozgalomhoz. Azt a lapszámot, amelyben a cikkely megjelent, husz-huszonöt példányban megküldte a községbeli sváb gazdák címére. A csóti postahivatalnok feltűnt a szokatlan lappéldányok megérkezése és miután tudomással bírt az állatorvos agitációjáról, összefüggést látott az állatorvos viselkedése és a német lappéldányok között. A hivatal főnöke elolvasott egy lapszámot és a példányokat a benne foglalt hazug és a valóságot elferdítő cikkelye miatt nem kézbesítette, hanem beküldötte a budapesti postaigazgatóságnak. Néhány lappéldány más postán a gazdák kezébe került és ezek feljelentették az esetet az ugodi csendőrségnek, amely megindította a nyomozást és ennek eredményét közölte úgy az illető katonai hivatalnok ezredparancsnokságával, de bejelentette egyszersmind a fősolgabírói hivatalnak is. A bejelentés alapján Körmendy Béla pápai tiszteletbeli fősolgabíró viszont az alispánnak tett sürgős jelentést s intézkedést kért, hogy az állatorvos hazafiatlan üzelmeit meggátolják. A lakosság nagy érdeklődéssel várja a hatóság intézkedéseit.

A katonai uniformisba öltözött nemzetiségi agitátort Schmidt Józsefnek hívják és a 15. ágyu-tüzérezred állatorvosa. A már említett községeken kívül járt még Bakony-Koppányban, Szücsön és Fenyőfán, mindenütt izgatva a népet a magyar nyelv ellen. A temesvári Deutschungarischer Volksfreund című lap augusztus 8-iki számban megjelent cikkében többek közt a következőket írta Schmidt:

Nem mulaszthattam el utazásom alatt fajroknaimhoz komoly szavakat intézni, oly szavakat, amelyekkel a szívükig hatottam. Láttam, hogy arczuk hogy derült fel, szemük bátrabban villogtak, midőn arról beszéltem, hogy mi mindnyájan németek vagyunk, hogy gyermekeinknek is németek gyanánt kell felnőniök. Váztoltam előttük, hogyan kell harcolniök és beszéltem nekik népiünk nagyságáról. Megmondtam nekik, hogy mi az országban a legszorgalmasabbak s a legderékabbak vagyunk s hogy reánk Magyarországon még nagy jövő néz. Felnőttek és gyermekek érzik az igaztalanságot, amit velünk szemben elkövetnek, azonban nincs vezetőjük.

A Volksfreund végül azt írja, hogy a levél többi részének közléséről különböző okokból le kellett mondania. Az ugodi csendőrség, mely a nyomozást teljesítette, jelentését az illetékes ezredparancsnoksághoz is megtette, mely egyelőre, mint halljuk, állomásozást rőt az állatorvosra. Schmidtet hasonló üzelmek miatt büntetésből helyezték át Galicziából Magyarországra.

— **Zavargó matrözok.** Tegnap este Aucklandban egy amerikai őriárat el akarta fogni a szabadságidejűkön túlmaradó matrözokat. Ez ellen az utczákon egybegyűlt néptömeg tiltakozott és fenyegető magatartást tanusított a rendőrökkel szemben. Az amerikaiak már revolvereiket akarták használni, mikor a rendőrség is közbelépett, szétverte a csöcselékét és az őriárat a kikötőig kísérte.

— **Az ujszegedi kenderfonógyár kéménye.** Az ujszegedi kenderfonógyár megrepedt uj gyárkéményét ma délelőtt Markhot Jenő és Vasváry Géza miniszteri szakértők megvizsgálták. A kéményen az átmérő irányában mindkét oldalon messziről látható repedés van, a kémény 147 millimétert északra hajlik. A kémény a vihar előtt is ilyen hajlott és repedt volt. A szakértői szemle szerint a kéményt vasgyűrűkkel kell megerősíteni és Tóth Mihály városi főmérnök külön véleménye szerint a kéményről 124 sor téglát ki kell szedni. A gyárban a rombolás által okozott kárt 50—60 ezer koronára becsülik.

— **Elpusztult őserdő.** Arról az óriási erdőegésről, amely már egy hét óta pusztit Kanada legnyugatibb tartományában, Brit-Kolumbiában, a következő uj hírek érkeznek: Az óriási tűznek sem eredetét, sem kiterjedését eddig pontosan megállapítani nem lehetett. A tűz valószínűleg Fernie bányateleptől délre keletkezett és a hetekig tartó nagy szárazság után hihetetlen gyorsan terjedt mindenfelé. Hosmes és Mitchell bányavárosokat óriási erőfeszítés árán, egész erdők ledöntése után sikerült megmenteni, a tűz azonban számtalan kisebb telepet és farmot elpusztított. A pusztító elemnek számos emberélet is esett áldozatul. Eddig hivatalosan negyven ember haláláról tudnak, de valószínűleg a halottak száma sokkal nagyobb. A kárt hozzávetőleges számítás szerint körülbelül huszonnégy millió koronára teszik. A kanadai kormány, mikor a tűz pusztításáról az első jelentések érkeztek, katonaságot rendelt ki és mindent megtett a tűz további terjedésének megakadályozására. Minden erőfeszítés azonban eddig hiábavaló volt, mert az erős déli szél a tüzet feltartóztatlanul ragadta tovább. Nagyban meglehezítette a kormány mentőakcióját a Canadian Pacific Railway munkásainak több napig tartó sztrájkja is, melynek következtében a mentővonatok csak nagy késéssel érkezhettek meg a veszedelem színhelyére. A Londonba érkezett hivatalos jelentések szerint a tűz 2000 embert tett hajléktalanná és több bányatelepet teljesen elpusztított. Az angol birodalom minden részében nagyarányu gyűjtések indultak meg a hajléktalanná vált lakosság fölsegítésére. A „Frankfurter Zeitung” jelenti Vinnipegből, hogy Fernietől nyugatra újabb erdőegés támadt, amely Cimberley, Sullivan és Cranbrook városokat fenyegeti.

— **Nagy tüntetés egy kávéházban.** A kávéosk és pinczerek között tudvalevőleg nemrég béke jött létre s elmaradt úgy a sztrájk, mint a kizárás. Megalakították ugyan a kávéosk a „sárgák” szakszerveletét, de eddig egyetlen egyet se alkalmaztak. Ez a béke azonban nem tetszett néhány kávéosknak, akik a szervezett pinczerek ellen a mozgalmat annak idején megindították. Ezek a kávéosk mult szerdán értekezletet tartottak, amelyen elhatározták, hogy a harcot a pinczerek szervezete ellen már most megkezdik s el fognak bocsátani egyes kávéházakból bizalmi férfiakat s a munkásság vezetőit, hogy így egyes kávéházak munkásait sztrájkba kényszerítsék s ezzel aztán rábírájk az összes kávéoskat a kizárásra. Az értekezleten csakis lipótvárosi kávéosk vettek részt. Tegnap egyikük, Kaiser Miksa, a City-kávéház tulajdonosa elbocsátotta minden ok nélkül egyik pinczérét, aki a szakszerveletben vezető szerepet vitt s helyette egy „sárgát” fogadott föl. Azt hitte, hogy ma az összes pinczerei sztrájkba lépnek, ámde ez nem történt. Hanem délután 4 óra tájban mintegy 150 munkásmember — akik között azonban nem volt pinczér — ellepte a kávéházat, egy-egy pikkolót rendelt s mikor a kávéház törzsvendégei jöttek, nem találtak helyet, a nők pedig éppenséggel nem akartak leülni a munkások közé. A kávéosk rendőri segítséget kért s meg is jelent csakhamar a főkapitányságról 40 rendőr, de a segítségben nem volt köszönet. Mert a rendőrök mindenkit kikérgettek a kávéházból s gorombaságokkal traktálták, oldalba lökték a kávéház rendes közönségét is, amely fölháborodva a kávéosk ellen — eltávozott. A rendőri közbelépés ellen tiltakozók közül többeket előállítottak.

— **Házasság.** Dr. Preusz Jenő szobrászci ügyvéd eljegyezte Schwarz Irénkét, Schwarz Bernát nagymihályi birtokos leányát.

— **Nászajándékok.** Jegygyűrűk legelőnyösebben Polgár Kálmán műorás ékszertelepen, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29., I. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— Száznyolcz éves asszony a rendőrségen. Tegnap délelőtt Kedves Mihály 1578. számú rendőr egy öreg anyókat kísért be a VII. kerületi rendőrségre, akit a Dohány- és Hársfa-utcák sarkán kolduláson ért. Az öreg anyóka kihallgatása aztán meglehetősen szenzációra nötte ki magát. Az általános kérdésekre ugyanis, elmondta a matróna, hogy Singer Mihály-nak hívják és 1800-ban született a komárommegyei Kamocsa községben. Ma tehát száznyolcz esztendő. A vallomás természetesen nagy hatást tett s az anyókat a kihallgatást fogantató rendőrtisztviselő menten székkel kínálta meg. A néni csöndesen, illemtudóan le is csücsült, aztán szép sorjában elmondogatta a maga hosszú életének sok minden eseményét. Hát bizony nem valami derűs történet az.

Singer Mihályné asszony, a mai száznyolcz éves matróna életének legnagyobb részét ott élte le szülőfalujában. Ott is ment férjhez néhai Singer Mihályhoz, aki a falu boltosa volt. Házasságukat sok gyermekkel áldotta meg az isten, de el is vette őket mind fiatalon, egyetlen leányt kivéve, aki férjhez is ment és ide származott el Budapestre. A szülők ott éldegéltek tovább Kamocsán és a szabadságharc zivataros idején sok nélkülözés, sok sorscsapás látogatta meg az akkor már öregedő embereket. Hogy egyebet ne is említsünk, elég ha elmondjuk, hogy a kis falusi boltos rossz emberek vagy tiszter kirabolták. Na de kiheverték mindent a szorgalmas, dolgos népek és a hosszú évek alatt némi kis jólétet is összekuporgattak maguknak. Harmincz esztendővel ezelőtt aztán új csapás nehezedett s most már egyedül a szegény asszony feje.

A boltban tüz ütött ki és az ura benn égett. Ekkor az öregasszony pénzé tette ami kis holmija volt és följött ide Pestre a leányához. Azóta itt éldegélt leányával, aki már szintén fehérhaju matróna lett. A két öregasszony nem a legjobb sorsban volt már a legutóbbi időkben. Inkább csak tengődés volt az életük. Nyolcz nappal ezelőtt aztán meghalt a leány s a száznyolcz éves öregasszony teljesen egyedül maradt. A Felső erdősor-utcában lévő lakáson nem maradhatott többé, mert onnan bizony kizárták s ami kis holmi volt a lakásban, azt bizony ott fogták házbérlőhátralek fejében. Az öregasszony ekkor a Király-utca 76-ik számú házában húzódott meg egy gyümölcsárú asszonynál, aki takarítás fejében megtűrte a konyha valamelyik zugában. De hát az öregasszony azonban már nem igen bírta a munkát, s a gyümölcsös kofa tegnapelőtt más takarítónőt fogadott.

Igy került ki az utcára Singer Mihályné. Két napig hajléktalanul bolyongott az utcákon aból éldegélve, amit jó emberek könyörülete vetett oda neki. Végre azt határozta, hogy összekoldul magának annyit, amennyivel szülőfalujába, Kamocsára hazamehet. Ott csak eltartja valahogy a község. Ezen közben azonban az 1578. számú rendőr kolduláson érte és előállította.

Vermes rendőrkapitány ezt a szomorú történetet végighallgatva, nehéz szívvél látott az ítéletmondáshoz. A kihágási törvény paragrafusai ridegek; a koldulásra keményen kiméri a büntetést. És özv. Singer Mihályné koldult engedély nélkül, tehát kihágást követett el. Hanem hát azért Singer Mihályné még se volt bezárva. Három órai elzárást ráítottak ugyan, mert a törvény törvény; de azt mindjárt kitöltöttnek vette Vermes kapitány és azonnal el is bocsátotta Singer Mihályné. Az öregasszony még ma haza jut is tán Komárom megyébe, mert jó emberek összerakták neki az utiköltséget.

— Egy bibornok veszedelme. Luccából jelentik, hogy Lorenzelli bibornok halálos veszedelemből menekült meg. Tegnap san-colombanói nyaralójában volt és délután a kertben elnyomta az álmot. Így történt, hogy egy skorpió megmarta a karját, de nem vetett rá ügyet. Este visszatért Luccába s akkor már erősen megdagadt a karja. Az orvosok mindjárt észrevették a skorpiómarást és sürgősen megoperálták a bibornokot, aki ma már túl van minden veszedelmen.

— A hostáti gyilkosság. Dr. Frits Béla ügyész ma adta be vádlevelét a rendőrgyilkosság ügyében, előre megfontolt gyilkossággal vádolva tiz legényt, továbbá gyilkosság kísérletével és hatóság elleni erőszakkal vádolva kettőt. A vádlottak közül kettő felebezett a vád ellen, míg a többi nem kifogásolta azt. A főtárgyalás szeptember hóban lesz. Azon hír, hogy a vádlottak közül néhányat úgy megverték, hogy a rabkórházba kellett őket szállítani, teljesen valótlan.

— Lelkészi jubileum. Posilovich György érsek Zágrábban holnap ünneplő pappá szentelésének ötvenedik évfordulóját. Az érsek ez alkalommal 152 ezer koronát ajándékozott különböző jótékony célokra.

— Pusztító árvíz. A hirtelen megáradt Arva folyó kilépett medréből s Arvaváralja és Podbjel közt elpusztította az árvavölgyi vasut töltését. Alsókubinban előntötte az összes partmenti kerteket. Az 1891-ben bekövetkezett elemi csapást országos gyűjtéssel enyhítették és az ebből visszamaradt 300,000 koronát, melyet inségalap néven kezelnek, a megye vizsujtotta lakossága fölsegítésére fogják fordítani.

— Öngyilkosság az idegenben. Megrendítő szerencsétlenség ért utól egy tisztelteméltó budapesti családot. Zilahi László, a „Budapesti Hírlap“ újságvállalat nyomdavezető helyettese Berlinben a „Hotel Central“-ban föbelötte magát és meghalt. A sok reményre jogosító, mindenki által nagybecsült, törekvő fiatalember tragikus halála mély gyászba borította családját. Tettét valószínűleg idegrohamban követte el. Idegessége nem régi keletű. Betegsége mindjobban gyötörte, úgy hogy maga szanatóriumba kívánczolt. Berlinbe utazott, részint hogy gyógyíttassa magát, részint hogy javulása után szakmájában tovább képezze magát. Ugy látszik, odakünn rosszabbra fordult az állapota és ezért egy önfeléd pillanatban menekült az életből.

— Kanonok a börtönben. Nápolyban letartóztaták Frai Emilio kanonokot, a sorrentói kollégium egyik előljáróját, akit kétszáz ezer lira templomi pénz elikkasztásával vádolnak. A kanonok, mint újabban Nápolyból jelentik, tagadja bünyösségét és azt mondja, hogy ő a kegyetlen sorsnak áldozata. Azt mondta, hogy ő csak azért jött Nápolyba, hogy az ottani ügyvédekől tanácsot kérjen végzetes ügyében. Három más társával már évek óta kezelte a sorrentói intézet vagyonát, mely értékpapirokban kétszáz ezer lirát tett ki. Amikor egy ízben hazatért Nápolyból, ahol az értékpapírok szelvényeit beváltotta, a tolvajoktól való félelmében tanácsosnak tartotta a papírokat magához venni. De a püspök ebbe nem egyezett bele és megparancsolta neki, hogy az értékpapírokat továbbra is a kollégiumban őrizze. Ennélfogva ő az intézet könyvtárában egy nagy könyvben helyezte el a papírokat, amelyeket egy napon nem kis ijedelmére, nem talált a helyén. Rögtön tisztában volt vele, hogy elvesztek az értékpapírok, mert beváltásuk semmi különös nehézségbe sem ütközik. Elmondta a dolgot másik három társának, akik azt tanácsolták neki, hogy ne szőljon a dologról semmit a püspöknek, hátha idővel megkerülnek az értékpapírok. Frai úgy is tett és minden évben pontosan lefizette a papírok után járó kamatokat, úgy, hogy a püspök azt hitte, még megvan a kétszáz ezer lirája. Balul kiült pénzügyi spekulációk folytán azonban a kanonok az utóbbi évben nem tudta lefizetni a kamatokat, mire az egész dolog kiszült. Frai kanonok mindent bevallott a püspöknek és térdenállva kérte, hogy bocsásson meg neki, de a püspök hajthatatlan maradt és feljelentette a kanonokot az ügyészségen, mire letartóztaták.

— Földrengés. Glognitzban tegnap éjjel tiz óra körül heves földrengés volt. A rövid hullámzást, mely három másodpercig tartott, földalatti moraj kísérte. A földindulás az embereket álmukból riasztotta fel. A képek és apróbb tárgyak megmozdultak, az órák pedig megállottak. A vidéken nyaraló bécsi körében a földrengés nagy riadalmat okozott. Kár sem emberéletben, sem épületben nem esett.

— Tűzoltó-kongresszus. A tűzoltó-kongresszus alkalmából Szatmár ünnepi díszit öltött. A Deák-tér és Széchényi-utca sarkán hatalmas diadalkaput állítottak fel. Már eddig megérkeztek a kisvárdai, szegedi, óbecsei, váci és hatvani tűzoltók. A délutáni és esti vonatokkal megérkeznek a többiek is. A verseny, ahol a mászóház fel van állítva, a Deák-téren lesz. Erre a versenyre jelentkeztek a váci, selmeczbányai, battonyai, nagylaki, szegedi, hatvani, óbecsei, m.-szigeti és kisvárdai tűzoltók.

— Leégett gépház. Tegnap este az iglói gázvilágító gépház és kamara kigyuladt és teljesen leégett. A fürdőközönség s szolgaszemélyzet derekas közreműködése folytán sikerült a tüzet e két épületre lokálni.

— Fémillió gyémántlopás. A budapesti államrendőrség ma délelőtt táviratot kapott Genuából, hogy az odavaló Splendid-szállóból elloptak egy utiböröndöt, amelyben ötszáznyolczvanezer korona értékű gyémántok, smaragdok, igazgyöngyök, zafírok s egyéb drágakövek voltak. Azonkívül még kétezer franknyi készpénz volt benne olasz és francia bankjegyekben. A börönd Neumann H. Hermann párisi ékszerész utazója, Peyrusse Mario marseille-i lakosra volt bízva s a szálló társalgó-teremből vitték el. A lopás elkövetésével három embert gyanúsítanak, akik már néhány nappal előbb a fogadó körül ólálkodtak. Az egyik valami Poild nevű, francziás külsejű, körülbelül negyven éves ember. Sápadt arcu, borotvált, szöke, hatalmas vállu férfi. A második nagyon előkelő modoru, ötvenötvenöt éves, karsu, magas termetű, szöke bajuszu, jól ápolt, határozottan elegáns öltözöt ember. A harmadik vézna, kistermetű, kopott ruhájú, szolgának látszó férfi volt. Mindhárom Milánón át Cormont felé szöktek s az eddigi adatok szerint Magyarországra jöttek. Széleskörű intézkedéseket tettek a kézrekerítésükre.

— Zátoryra jutott gözös. A Nero osztrák gözös utban Nord-Shieldsből Trieszt felé az elmúlt éjjel Quessan-sziget közelében zátoryra jutott. Huszonhét emberből álló legénységét és három utasát megmentették. A tengerészeti prefektus a hajó szabaddá tételére két vontatógözöst küldött a helyszínére.

— Titokzatos gyilkosság. Párisban a Templ-városnegyedben ma délelőtt gyilkosság történt, amelynek részletei még nincsenek teljesen felderítve. Kurt Bernát fodrásznak feltűnő szépségű 30 éves feleségét holtan találták lakásán. Szívét tör járta át. A vizsgálat megállapította, hogy az asszonyt előbb kloroformmal elaltatták, de az adag valószínűleg nem volt elég erős és felébredt, aztán szurta le áldozatát a gyilkos. A fodrász egy barátját gyanúsítja, aki szerelmével üldözte az asszonyt.

— Gyilkos legény. Pánczél József és Virág József előszállási legények egy leány miatt szóváltásba elegyedtek, mire Pánczél revolverral agyonlőtte vetélytársát, Virág Józsefet. A gyilkost letartóztatták.

— Megszökött a börtönből. A dévai törvényszék fogházából pénzhamisítás miatt öt évre elítélt Muntján Biztu rab cigány emeleti cellájában a falból kiszedte a téglákat. Lepedőn egy darabig leereszkedett, azután öt méter magasból leugorva, megszökött. A cigány Románia felé vette útját. Utközben egy lovat lopott és azon Óraljaboldogfalvára nyargalt, ahol azonban a községi bíró felismerte és letartóztatta. A csendőrség Muntját a dévai fogházba viszaszállította.

— Merénylő cigányok. A nagyküüllővármegyei Fehéregyháza községben a községi bíró nem engedte meg a cigányoknak a házalást. A cigányok megtámadták a bírót és véresre verték. A cigányokat elfogták.

— Lefejezte a vonat. Paulis aradmegyei község állomásán az éjjel a sineken egy asszony lefejezett holttestét találták. A vizsgálat megállapította, hogy a szerencsétlenül járt asszony Russzandra Miklósné paulisi földmivesasszony. Az aradi ügyészség vizsgálatot indított, hogyan kerülhetett az asszony a vonat alá.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-léle

Maszalata valódi áldás gyomorbajosoknak és székesorulásban szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot
2-3 óra alatt tel-
jesen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér,
nagy üveg 60 fillér

— **Elfogott csaló.** A székesfehérvári rendőrség letartóztatta Kisker Lajos rovtomultu csalót, aki egy társával Budapesten egy özvegy asszonyt és Gyalus Lajos villamoskalauzt 3000 korona erejéig megkárosított és Székesfehérvárra is csalásokat akart elkövetni. Kiskert átkísérték az ügyészséghez, honnan Budapestre szállították.

— **A Közbiztonság** című rendőri hetilap vasárnap száma érdekes tartalommal jelent meg. A vezércikket „Adósok és hitelezők” címmel Székely Vladimír rendőrfogalmazó írta. Molnár Béla jegyző „A községi rendészet jövője” címen és Kállay Sándor bankhivatalnok „A pénzügyi biztonossága” címen írt érdekes cikkeket. Egyéb rovatok is élénkek, változatosak.

— **Fővárosi Orfeum.** Waldmann Imre igazgató ma 15-én esti 8 órakor nyitja meg a Fővárosi Orfeumot rendkívül változatos és mulattató műsorral. Az igazgató az előadással nyolczadik idényét kezdi meg.

— **Halálozások.** Dr. Kassai Raiz Gedeon belügyminiszeri tanácsos, országos közegészségügyi főfelügyelő augusztus tizenharmadikán délelőtt meghalt Budapesten. Az elhunyt, mint a belügyminisztérium egészségügyi főosztályának helyettes-vezetője, buzgón fáradozott a hazai közegészségügy fellendítésén. Nagy részben az ő sikeres működésének köszönhető, hogy az elmebajosok ellátása és a kórházak ügye hazánkban immáron európai színvonalra emelkedett. Az elhunyt miniszeri tanácsost augusztus 15-én délután négy órakor temetik el a farkasréti temető halottasházából.

Dr. Békésy Ferenc ügyvéd meghalt Budapesten negyven éves korában. Temetése holnap délután 3 órakor lesz.

Dr. Vajna Gáborné, a brassói ügyvédi kamara elnökeinek neje augusztus 12-én meghalt.

— **Japán-kínai ünnepély.** Mozgalmas és tarka élet lesz ma, szombaton este és holnap, vasárnap az Amerikai Parkban, Friedmann igazgató japán-kínai ünnepélyt rendez. Az ünnepélyben részt vesz a világ híri Tan-Kvai kínai csapat, amelynek csodás művészete esténként bámulatba ejti a nézőközönséget. Tíz ezer villamos körte, lampion tündéri fényvel árasztja el a parkot és Bachó karmester a honvéd zenekar vonós hangversenye keretében több eredeti kínai és japán melódiát fog játszani. Csodaszép lesz ez az ünnepély. A varietében Perzina 100 állattal, a 10 Tan-Kvai, az 5 Harrey sodronyművészek, Vincent Mária, Johnson és Dean Chorin dalával és új dolgokkal és még 11 attrakció fogja szórakoztatni a közönséget. Ezt a csoda műsort meg kell nézni mindenkinek. A Tabarin Moulin Rougeban a 8 Colini-Clairons tündértáncosok lépnek fel 25 új és szenzációs szám mellett. A vidékről felránduló közönség látogassa meg a parkot. Vasárnap délután 6 órakor félhelyárak és este 10 órakor rendes helyárakkal lesz előadás a Varietében.

x **Fodor-féle vívóterem** a Koronaherceg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme, különös gond fordították a gyermektorna- és vívásra.

x **Bob-hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.**

x **Zászlók,** címerek minden kivételben kaphatók Linhart színházi festőnél és díszítőnél Budapest, VIII., Hunyadi-utca 27. szám. Árjegyzék ingyen.

x **Értesítés.** Minthogy 1907. január hóban V. ker. Váci-körúton létező uriszabó-üzletemet földadtam, azóta nagyrészen a külföldön tartózkodtam, azon elhatározásra jutottam, hogy Budapesten is meghonosítom az angol, francia és amerikai készpénzrendszer uriszabóságát, félárban, elegánsan, finoman, mérték szerint való ruházkodással. A rendszer: angol és francia finom posztógyári raktárakból vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu mintakészítmények mérték szerinti feldolgozása. Fölkérem tehát mindazon sok ezer nagyrabcsillt volt vevőimet, akik engem közel két évtizeden át támogattak, továbbra való becses támogatásra. És én igyekeznem fogok — úgy mint a múltban, úgy a jövőben is — a legnagyobb odaadással és pontossággal mindenkit kielégíteni. Üzletem olyó évi augusztus 15-én IV. ker., Magyar-utca 6. sz. alatti emeleti termekben (Museum-körút és Kossuth Lajos-utca sarok mellett) nyílik meg. Kiváló tisztelettel Zélinger Samu.

x **Idegesség, Ideggyengeség** (neurasthenia, hystéria) képezi a modern kor legáltalánosabb betegségét, amelynek minden tünete (fejfájás, fejneműs, szédülés, bágyadság, álmatlanság, szív- és gyomor-tünetek, bélrenyheség, görcsök, nyomott kedélyállapot, munkakedvhiány, gyengeségi állapot stb.) sikeres gyógykezelést talál dr. Hönig Izsó elektroterápiai intézetében (Károly-körút 24.). A kezelés kényelmes és teljesen fájdalommentes.

x **Igyék** naponta ebéd előtt dr. Hommel-féle Haematogént. Étvágya fokozódik, idegrendszere erősödik és rögtön helyreáll közérzése. Kérijen azonban kifejezetten dr. Hommel-féle Haematogént és utasítson vissza minden utánzatot.

— **A Beketow-czirkuszban** szombaton és vasárnap két-két előadás lesz, délután 4 és este 8 órakor. Az összes előadásokban a teljes műsor. Az augusztusi első műsor és Nino bucsuelőadásai. A Verona kerékpárművészek az összes előadásokban fellépnek.

Eredeti
fényképfelvételek
egész halmaza
tartkítja az

Egyetértés Vasárnapját

Érdekes
közleményeket és
ismeretterjesztő
képeket
közöl az

Egyetértés Vasárnapja

Pénzének
ellenértékét kamatos-
tól visszakapja, ha
előfizet az Egyet-
értésre,
ingyen
kapja
az

Egyetértés Vasárnapját

Nem
emeltük fel az elő-
fizetési árakat,
mert ingyen
adjuk az

Egyetértés Vasárnapját

7 korona
1/4 évre.
Mutatványszámot
készséggel küld
a kiadó-
hivatal.

Sherlock Holmes és társai.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, augusztus 14.

Hogy milyen kárhözatosan romboló hatása lehet ennek a mostanában annyira kapós bűnügyi ponyvairodalomnak, azoknak a tarka-barbka, rikító füzeteknek, azt ma megdöbbentő formában tárta föl egy rendőri eset, s annak végső kifejlése: a letartóztatás.

Ma délután a központi rendőrségen jó családból való uri fiút, büntetlen előéletű, tisztességes kenyérpályán levő fiatalemberet rájuk bizonyult betöréses lopások miatt letartóztattak. Ezeknek a fiatalembereknek a Conan Doyle bűnügyi romantikája és irodalmi követőinek véres rémhistóriái zavarták meg lelki egyensúlyát. Szinte azt mondhatnók, hogy a bűnügyi regények Don Quijottejai lettek. Bűnbe keveredtek, gonosztevékké aljasultak, tisztán csak azért, mert monomaniakusan beleszerettek a detektívregények fantasztikus mesealakjaiba. El is kesztelték egymást ilyen romantikus nevekre. Mindenik a maga kedvenc hősének nevét választotta melléknévül. Az egyik lett Sherlock Holmes, a másik Chick, a harmadik Nick Carter, a negyedik a híres dr. Quarz nevet vette föl s az ötödik Ten Ichi-nek nevezte magát. Az öt jó barát, akik közül ketten édes testvérek is, valóságos schlaraffiát, egy mesevilágot élt. Ha együtt voltak, rájuk nézve a prózai valóság nem létezett. Ők a Sherlock Holmes idegfeszítő, vér és morfin-gözös világában éltek. Ehez alakult a beszédmodoruk, a gondolkodásuk, sőt még a külsejük is. Ilyen körülmények között természetesen szinte kézenfekvő volt, hogy egy napon nem fognak megelégedni a képzeletbeli kriminalitásokkal, hanem meglepi őket a vágy, hogy valami igazi büntény, valóságos izgalomban vegyenek részt. Hiszen valóságos örültjei voltak a Nick Carterek dicsőségének. És a válság el is következett. A szerencsétlen fiatalemberek bűnre vetemedtek s ma éjjel mint valóságos gonosztevők már az igazságszolgáltatás kezébe estek.

A fantasztikus bűneset részletei a következők:

Eszteendők óta a legszorosabb barátságban él itt a fővárosban öt jó családból való fiatalember, névszerint Pelesty József szobrász, Welkus Imre fogtechnikus, Welkus Béla fogtechnikus, Engel Zoltán fogtechnikus és Szentkeressy Jenő fogtechnikus. Barátságuk olyan bensőséges volt, hogy a legtöbbjüket még a pályaválasztásban is befolyásolta. Így lettek közülük négyen fogtechnikusok. Lakást is következetesen egymás közelében béreltek maguknak. Annyira egyek voltak minden dolgukban, hogy gondolkodásmódjuk, izlésük, sőt szórakozásuk is teljesen egymáshoz hasonult. A Conan Doyle irodalom divatba jövetelével aztán az öt jóbarát elkezdte habzsolni a detektív szenzációkat, Engel Zoltán és Szentkeressy Jenő Guttermuth János fogtechnikus Baross-utca 20. szám alatt lévő fogműtermében volt alkalmazásban, a Welkus fiu pedig egy Rákóczi-uti fogász műtermében. A fiatal emberek csaknem minden felesleges krajczárjukat rémregények vásárlásába ölték bele, úgy, hogy lakásukon százával gyűltek fel a tarka ponyvaüzetek.

Néhány héttel ezelőtt aztán Engel Zoltánnak az az ötlete támadt, hogy valami igazi büntényt keltsen elkövetniök. Az ötletet az sugallta, hogy gazdája Guttermuth fogász ezidőszerint távol van a fővárosból, Tordán nyaral és lakása szinte teljesen őrzetlenül van. Az üzletet a főnök öcsése vezeti, aki azonban csak fogadja a látogatókat, mert a fogászhoz maga nem ért és emiatt aztán nem is igen sokat alkalmatlankodik a műtermében. Ő felőle könnyen behatolhattak a lakásba. Oda pedig mindenképpen érdemes volt behatolni, mert Guttermuth fogásznak van egy érdekes és betörői szempontból értékes gyűjtő szenvedélye. Arany és ezüst pénzeket gyűjt. Gazdájuk kedvteléséről a nála alkalmazásban lévő két fiatalembernek is volt tudomása és tudták azt is, hogy a lakásban mindig nagymennyiségű ércpénz van főlhalmozva.

Engel Zoltán tervét társai általános tetszéssel fogadták és egy pár napi halogatás után rá is

szánták magukat a kivitelre. Pelesty József, Welkus Imre és Welkus Béla kliensekként egymásután beállították a műterembe és amíg Engel Zoltán meg Szentkeressy Jenő a főnök öcsését valami uton-módon elfoglalták, a másik három besurrant a lakásba és onnan 2500 korona ércpénzt magukkal vittek. Érdekes, hogy 2000 korona értékű rézpénz volt egy öblös tartóban felhalmozva, amit Guttermuth fogász esztendők óta gyűjtött össze.

A fiatal betörők háromszor ismételték meg próbálkozásukat és mindig eredménnyel. A harmadik betörés után azonban sok arany és ezüst értékű hiánya föltűnt végre a főnök öcsének is. Felfedezéséről azonban nem szólt senkinek sem, hanem titokban följelentést tett a rendőrségen. A rendőrségről Bencze József és Boross Géza detektíveket küldték ki a Baross-téri ház és környékének szemeltartására. A detektívek hamarosan ki is nyomozták a tetteseket, akiket ma este előállították és kihallgatásuk után valamennyit le is tartóztatták. A letartóztatás rendkívül megtörte a szerencsétlen megtévedt fiatalembereket. Azonnal töredelmes vallomást tettek és lakásukról a pénz és az értékek egy része is megkerült, mert idejük sem volt a lopott pénz értékesítésére. A rendőrség a fiatalembernek lakásán bűnjelként lefoglalt tömördek mennyiségű detektív-regényt is.

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

(*) Nyilatkozat. Pogány György, az „Egyetértés” e hó 12-iki számában ellene felhozott állításaira, ma nyilatkozott végre a „Pesti Hírlap”-ban. Kijelentem, hogy Pogány György védekezése az utolsó betűig szemenszedett valótlanosságokon alapul, amit én számos tanuval és saját hozzám intézett levelével fogok illetékes helyen bizonyítani. Pogány György apró és bárgyuan naiv személyeskedéseire nem szándékozom ezen a helyen reflektálni és nem is hagyom magam azok által egy pillanatra is eltéríteni onnan, ahová nyilatkozatommal eleve törekedtem: a sajtópertől. Pogány György értelmetlenségének egyetlen koncessziót sem vagyok hajlandó tenni és a hírlapi polémiák ugys meddő sorozatát a magam részéről ezennel lezárom. Veszélyes „szórakozottságtól” azonban — melylyel ugynevezett cikkét en gros et en detail macskakörmözni elefedte — egyet követelek csupán: meg ne feledkezzen valahogyan nagy hangon tett ígretéről: a sajtóperről. Mert ezt akarom. Sajtópert, ahol a bizonyítékok beszélnek és nem Pogány György szavahihetőségek.

Relle Pál
az „Egyetértés” belső munkatársa.

Az „Alföldi Híradó” augusztus 13-iki számában Peterdi Andor felelős szerkesztő tollából a következő sorok jelentek meg:

„Az utca szerepe a művészetben és a jövő művészetét” címmel egy cikk jelent meg a „Pesti Hírlap” vasárnapi mellékletén Pogány György neve alatt. Amikor azonban a cikket elolvastam, annak elvi tartalma rendkívül ismert volt előttem, mert Relle Pál kollégám, az „Egyetértés” munkatársa hónapokkal ezelőtt röviden vázolta nekem egy beszélgetésünk során „Az utca művészetét” című felolvasásának tartalmát. Pogány György esztétikai cikkének tartalma teljesen egyezik Relle Pál művészi felfogásával: az utca művészetéről; erre oly élesen emlékezem, hogy egész passzusokat tudok citálni ennek bizonyítására.

Pogány cikke határozottan plágium és ha Relle Pál nem is nyilatkozott volna erről, akkor én irtam volna meg ezt a mai számban.

Peterdi Andor.

(*) Kapunyítás a Magyar Színházban. A múlt szezon nagyszerű darabjával „A Sasfűk”-kal kezdte meg ma este az idényt a Magyar Színház. A /hívős időjárás kedvezett a megnyitásnak, amennyiben elég szép számú közönség jelent meg a nézőtérre és úgy a nyílt színen, mint a felvonások végén, elismerő

tapssal honorálta a jó előadást. A szereplők a régiéek voltak.

(*) Ötvös Gitta első fellépése. Hosszabb szünet után holnap, szombaton este lép fel a szezonban először Ötvös Gitta Martos Ferenc „100 év múlva” című nagy látványos revüjének Tóthi Thea szerepében, amelyet ő kreált és a 25-ik előadásig egyhuzamban nagy sikerrel játszott. Ugyanez estén kezd meg vendéglátóit az „Iris” repülő-ballet, amely Európa legnagyobb városait bejárta és híres, levegőben produkált hétszeres szerpentintánczával mindenütt egyaránt elragadta a közönséget és a sajtót. A szombati és rákövetkező előadások írást általános érdeklődés mutatkozik. Jegyek a rendes áron válthatók meg.

(*) A császár katonái és a Kék egér. A jövő hét folyamán érdekes cserével fog színre kerülni e két nagy sikert aratott darab, amennyiben a „Kék egér” című bohózatot Krecsányi társulata a Magyar Színházban fogja több estén át előadni, viszont a Magyar Színház társulata a „A császár katonái”-ban fog bemutatkozni a budai közönségnek.

(*) A Császár katonái. Földes Imre nagyszerű drámája, a „Császár katonái”, amely a tavalyi szezonban 61 előadást ért meg, holnap, szombaton kerül a szezonban először színre. A szereposztás ugyanaz, amelylyel a darab bemutatásra került. Joász főhadnagyot Csontos, Szilassy kapitányt Törzs Jenő, a kadétot Papp Mihály, Keller hadnagyot Rátkay Márton, az öreg Karádyt Vágó Béla, Zoltánt Garas Márton, a hajdut Körmendy, a közlegényt Tarnay Ernő, Erzsikét pedig Borostyán Sári fogja játszani.

(*) Színigazgatói engedélyek. Az Országos Színészegyesület központi irodája a következő, minden kötelezettségüknek pontosan eleget tett, színigazgatók kérvényeit terjesztette fel a vallás és közoktatásügyi miniszterhez, új színigazgatói engedélyért: Erdélyi Miklós, dr. Farkas Ferenc, Fehér Károly, Fehér Vilmos, Heves Béla, Komjáthy János, Kövesi Albert, Krecsányi Ignác, Krémer Sándor, Kunhegyi Miklós, Makó Lajos, Mezei Béla, Mezei Kálmán, Miklós Gábor, Palágyi Lajos, Polgár Károly, Szabadhegyi Aladár, Szabados László, Szalkai Lajos, Szendrei Mihály, Zilahy Gyula. Ezek a régi színigazgatói engedély megújítását kérik. Van két új kérvényező is, akik már a pályázatokon állomáshelyeiket elnyerték s most az engedélyért való kérvényüket, miután bizonyítványaik és kauzió-ügyük rendben van, terjeszti fel pártólól a központi iroda. Ezek: Marházy Miklós és Szabó Ferenc. Hátra van még nyolc eddigi színigazgató, akiknek kérvényeit felterjeszteni nem lehetett, amennyiben kötelezettségeiknek nem feleltek meg, ezeknek kérvényeit a szeptember 1-én tartandó tanácsülésig függőben tartják, de ha addig nem rendezik dolgaikat, akkor a tanács új pályázat kiírását fogja elrendelni kerületeikre.

(*) Fuzsitus kisasszony. A Budai Nyári Színházban holnap, szombaton, Nagy Boldogasszony ünnepén két előadás lesz, délután mérsékelt helyárrakkal a Lili operette kerül színre Fóti Fridával a czimszerepben, este Zieher új operettjének, a Fuzsitus kisasszony-nak lesz a bemutató előadása Albert Erzsivel a czimszerepben. A szép zenéjű, mulatságos ujdonságot vasárnap, hétfőn és kedden megismétlik.

(*) Nemzetközi kiállítás Flórenczben. Az olasz Képzőművészeti Társulat 1908—1909-ben nagyszabású nemzetközi kiállítást rendez Flórenczben, amelyen Európa legjelesebb művészei vesznek részt. A kiállításra a társulat vezetősége a Képzőművészeti Társulat révén meghívta a magyar művészeket is, akik szintén szép számmal fognak résztvenni azon. A szükséges kiállítási papirokat a műcsarnok titkári hivatalában vehetik át a kiállítási öhajító művészek. A kiállítás november hó 1-én nyílik meg és tart teljes nyolc hónapon át, egészen június 30-ig. A műveket október 15-től kezdődőleg fogadják el, míg a határidő október hó 30-án jár le, amelyen túl már semmit nem fogadnak a kiállításon. A kiállításra érkező műveket a bíráló-bizottság bírálja felül s határozza meg, hogy melyeket fogadják el kiállításra.

(*) Zeneművek a Nemzeti Múzeumban. Az Országos Széchényi Könyvtár kéziratárában külön szakot teremtett a zenei kéziratoknak. Még csak pár éves ez a tár és máris gazdag és értékes anyaggal büszkélkedhetik. Vétel útján utabban több darabbal szaporodott, melyek közül kiemelendő a „Honvéd ki-

rály-dala”, amelynek Mária Dorottya hercegnő által szerzett dallama, mint zenei melléklet van csatolva boldogult József főhercegnek e tárgyban Komócsy Józsefhez intézett levele mellé. Nagyérdékű Volkmann Róbert Musik by Shakespeare's Richard III. (Partitur) című zenei kézírata, mely a kinyomatott ouverturét a felvonásokközök zenéjével kiegészíti.

(*) A „Modern Színpad” megnyitása. A „Modern Színpad” (Nagy Endre kabaretje) teljesen átalakított helyiségében az új szezon, Nagy Endre igazgatása alatt, szombaton, augusztus 29-én veszi kezdetét. Az Andrassy-úti kabaret ujonnan szervezett társulatában minden este fellépnek Nagy Endre, Medgyaszay Vilma, Balogh Böske, Szécsi Magda, Ferenczy Károly, Sajó Géza, Huszár Károly stb. A megnyitó-előadásra a jegyek nagy részét már előjegyezték. A megmaradt jegyeket a „Modern Színpad” Andrassy-ut 69. sz. alatt lévő pénztáránál lehet előjegyezni.

(*) A Vasárnapi Ujság augusztus 16-iki száma 25 illusztrációban számol be a hét eseményeiről, melyek közt előtérben állnak a törökországi mozgalmak. A szegedi vihar okozta katasztrófát is több képen mutatja be s képei közt ott szerepel a londoni béketüntetés, a győri hideltolás, a balatonlellei bucsu, stb. Pataky Lászlónak egy kedves geneképét is közli e szám, melynek szövegrésze is rendkívül változatos. Egy Londonban élő magyar ember, aki soká tartózkodott Törökországban, beható s igen érdekes cikket ír az ottani állapotokról, Endrődi Sándor és Kiss Menyhért költeményeket, Zsoldos László novellát írt e számba, mely Krudy Gyula nagy regényének folytatását is közli. E számban új fordított regény közlése is kezdődik: Jules Lemaitre „Királyok” című regénye, melyet Schöpflin Aladár jeles fordításában közöl a lap.

FŐVÁROS.

A Rókus-kórház kitelepítése.

— Új kórházak a fővárosban. —

Budapest, augusztus 14.

Dr. Bárczy István polgármester érdekes és nagyarányu tervvel foglalkozik ezidőtájt, amely a jelenlegi Szt. Rókus-kórház lebontását és helyette egy új, modern közkórház felépítését célozza.

A Szt. Rókus-kórház most ott áll a város közepén, a Rákóczi-uton, amely tudvalevően a fővárosnak legforgalmasabb helye. Évek óta sürgetik a Szt. Rókus-kórház kitelepítését, ami a főváros fejlődése folytán immár elkerülhetetlen. A főváros törvényhatósági bizottságának közgyűlése még 1890-ben kimondotta annak szükségét, hogy a Rókus-kórház lebontásával új nagy kórház létesíttessék. 1896 évi szeptember 30-án és folytatólag október 1-én hozott határozatával pedig kimondotta a közgyűlés, hogy a Szent Rókus-kórház helyett a Külső Kerepesi-uton 1200 beteg elhelyezésére új kórházat épít olyképp, hogy az a jövőben beállható szükséghez képest bármikor kibővíthető legyen. Ezt a közgyűlési határozatot az akkori belügyminiszter nemcsak hogy jóváhagyta, de egyenesen utasította a székesfőváros közönségét, hogy az új kórházat mielőbb építse meg. A további tárgyalások azonban megakadtak és tizenegy évig nem beszéltek az ügyről. A Szent Rókus-kórház kitelepítésének ügye azóta pihent, amit azzal indokoltak, hogy a közigazgatási viszonyok és a főváros pénzügyi helyzete nem engedte megvalósulni a terv kivételét.

A főváros pénzügyi viszonyai tizenegy év óta nem javultak. E hosszú szünet után azonban dr. Bárczy István polgármester szükségesnek tartotta, hogy a kérdés ismét és most már komolyan napirendre kerüljön és a megszakadt tárgyalások fonala újból felvétessék.

Azonban a tizenegy évvel ezelőtt készített program nem felel meg a mai követelményeknek, amennyiben a Szent Rókus-kórházban és fiókjaiban a betegek száma máris 1200-ra emelkedett és százakra megy azok száma, kiket ágyak hiánya miatt állandóan el kell utasítani. Ezért a tanács kimondotta, hogy az új kórház kétezer beteg befogadására építtessék meg és felhívta dr. Müller Kálmán kór-

Raglan 21—26 frt
Felöltő vagy
Tollkabát

Budapest, IV., (Belváros)

Magyar-utca 6. az emeleti teremben.
Múzeum-körút és Kossuth Lajos-utca sarok mellett

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
ruházható minden ember finoman és elegánsan
Az ország-... ..
ismert **Zélinger Samu** elsőrangú
... ..
... ..

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári
raktárakban vásárolt 3—6 méteres legujabb díyatú
minta gyarjuszövetekből mérték szerint készítek:
finom öltönyt... .. 21 frtért
nagyon finom prima öltönyt 26

házi igazgatót, hogy a programot a változott viszonyokra való tekintettel dolgozza ki. Miután a legelsőgyőzebb gyógyításra szoruló részére a város belsejében föltétlenül szükséges egy 400 ágyas kórház, elhatározta a tanács, hogy az ilyen gyűjtőkórház céljaira átengedi a Szegényház-téren lévő Erzsébet szegényházat. A program még nincsen teljesen kidolgozva és így a mérnöki hivatal csak hozzávetőleg állapította meg a szükséges költségeket. Ezek szerint a kétezer beteg befogadására építendő új kórház építési költsége 17.400,000 korona. Az új kórház helyül a Hajtsár-ut, Juranits-utca s az Államvasutak által határolt telektömböt jelölték ki. A kórház felépítése öt esztendővel vesz igénybe.

A gyűjtőkórházat négyszáz betegágyra tervezték, ahol a tovább nem szállítható betegeket fogják elhelyezni s ahonnan a betegek osztályozását s a megfelelő kórházakba való utalását fogják eszközölni. A mérnöki hivatal jelentése szerint az Erzsébet szegényháznak gyűjtőkórház céljaira leendő átalakítása új szárnyépületek emelésével és a belső felszerelés 1.840,000 koronát igényel. A gyűjtőkórház építése egy évig tart.

E költségek ellenében azonban — amint azt a X. ügyosztály jelentése mondja — bizonyos megtérítés várható, mert a Rókus-kórházi épület az előtte lévő sétatérrel és a Stáhy-utcai halottasház a Szent Rókus-kórházi alap tulajdona s a Szent Rókus-kórház áthelyezése folytán, nem számítva az épületek anyagi értékét, a teleknek csak leltári értékét számítva közel 7.000,000 korona fog megtérülni.

Dr. Müller Kálmán kórházi igazgató legközelebb terjeszti a tanács elé az új kórházak építésére vonatkozó és a modern higiénia követelményeinek megfelelő programját. A program szerint Müller tanár egyesített pavillon- és blokkrendszerben kétezer beteg befogadására szolgáló új kórház felépítését javasolja. Ennek alapján a főváros mérnöki hivatala elkészíti a költségvetést és a tanács már legközelebb nemzetközi pályázatot hirdet az új kórház építési terveire.

(Simmelweis tanár és a fehérszemlye. Ismeretes, hogy a belvárosi Ujvilág-utcát tavaly elnevezték Semelweis-utczának a híres nögyógyász tanár emlékezetére. Egy magyar honpolgár, aki hosszas külföldi tartózkodás után most hazatért, nagyon meglepődött azon, hogy egy magyar nevű utcát német névre kereszteltek. Amikor azonban megtudta, hogy mi volt az elnevezés oka és ki volt Semmelweis, némileg megnyugodott ugyan, de ez nem tartotta vissza attól, hogy kérvényt intézzen a főváros tanácsához, s ebben elpanaszolja, mily helytelen dolog magyar nevű utcákat német névre keresztelni. Ha pedig a konkrét esetben már megselekedtek, az új névnek így kellene hangzania: Dr. Semmelweis-utca, mert — ugymond — a későbbi nemzedék, amely esetleg nem fogja ismerni az elnevezés eredetét, azt fogja hinni, hogy a név onnan keletkezett, hogy abban az utcában valamikor fehér szemlyéket árultak. A városházán irattárba tették a beadványt és pedig azért, mert nem volt aláírva s így a benyújtót arról sem lehetett értesíteni, hogy az utcák elnevezése nem a főváros, hanem a közmunkák tanácsának hatáskörébe tartozik.

(Uj honpolgár. Mohrer, igazabban Sempel Dávid Izsák, ma Bárczy István polgármester kezébe letette a honpolgári esküt.

(A Várkert-rakpart elzárása. A fővárosi közmunkák tanácsa átírt a főváros tanácsához, hogy a Várkert-rakpart felső kocsútjának az Ybl-szobor és a Döbrentei-tér között levő szakaszát a kocsiközlekedés elől zárja el. A tanács, tekintettel arra, hogy a kocsiforgalom a Várkert-rakpart alsó kocsútján és a Döbrentei-utczán is lebonyolítható, továbbá az elzárandó szakaszon levő házaknak bejárója a Döbrentei-utczán van, a maga részéről is hozzájárult a kocsiközlekedés elzárásához. A Várkert-rakpartot ennek következtében öt ponton és pedig a Döbrentei-téren, a Fátyol- és Fogas-utczák, az Ybl Miklós-tér felől, valamint az Ybl-szobor előtt vaszlopokon függő diszes kovácsolt vaslánczokkal oly módon fogják elzárni, hogy az elzáró lánczok szükség esetén kinyithatók legyenek. Az elzárással járó munkálatok foganatosítására a tanács a költségeknek utólagos megtérítése mellett a fővárosi közmunkák tanácsát kéri fel. Az államrendőrség főkapitányát pedig megkereste a tanács, hogy addig is, míg az elzárás tényleg megtörténik, utasítsa a rendőrszemeket a kocsiforgalomnak a jelzett utszakáról való eltérítésére.

EGYESÜLETEK.

(Büntetőjogi kongresszus. A Nemzetközi Büntetőjogi Egyesület az idén tartja meg huszonötödik közgyűlését, még pedig a Budapesti Ügyvédi Kamara, a Magyar Jogász-Egylet és a Budapesti Ügyvédi Kör meghívására folytatán Budapesten. A kongresszusnak dr. Günther Antal igazságügyminiszter a tiszteletbeli elnöke, az elnöki tisztet pedig Mr. Justice Phillimore tölti be. A kongresszus tagjait a budapesti bizottság szeptember 21-én ünnepélyesen fogadja. A tárgyalások 22-én, 23-án és 24-én délelőtt és délután, 25-én pedig délelőtt lesznek. A 22-én délelőtt tartandó megnyitó ülésen mindenképp az üdvözlő-beszédeket mondják el. Elsőnek dr. Günther Antal igazságügyminiszter üdvözli a kongresszust, utána dr. Berzeviczy Albert, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, mint házigazda mond üdvözlőt, majd Fülepp Kálmán főpolgármester a székesfőváros nevében beszél; az ügyvédi kamara képviselőjében dr. Szivák Imre elnök, a Magyar Jogász-Egylet nevében dr. Vavrik Béla elnök, a Budapesti Ügyvédi Kör megbízásából Szohner Lajos elnök fog beszélni. Az üdvözlésért az egyesület elnöke, Mr. Phillimore mond köszönetet, utána pedig dr. Günther Antal igazságügyminiszter, mint a kongresszus díszelnöke tartja meg megnyitó beszédét.

Az első napon a következő előadásokat fogják tartani: Dr. Nagy Ferencz ny. államtitkár, egyetemi tanár, országgyűlési képviselő: A magyar jogról; Hon-Lord Justice Kennedy: A blokádról; dr. W. Evans Darby, a londoni béke-egyesület titkára és Thomas Barclay (Páris): A nemzetközi békebírószágról és zsákmánybírószágról; dr. Berinkey Bálin bír., dr. Berger Miksa ügyvéd, dr. Vámbéry Rusztemi ügyész, egyetemi m.-tanár, dr. Lengyel Aruél törvényszéki jegyző és Mr. Arthur J. Barratt ügyvéd (Newyork): Kiadatási szerződések. — Este nyolcz órakor a városligeti Gerbeaud-pavillonban lakoma lesz.

Szeptember 23-án a tárgysorozat a következő: 1. A váltójog egységesítése; előadók: Meyer Félix törvényszéki bír. (Berlin), Mr. Barnard Byles ügyvéd (London), dr. Hantos Elemér ügyvéd (Budapest), dr. Georges Marais ügyvéd (Páris), dr. Siehermann Bernát ügyvéd (Kassa). — 2. Az adás-vétel szabályai a nemzetközi jog szempontjából; előadók: dr. Josephus Jitta tanár (Amszterdam), dr. Neumann Armin egyetemi tanár (Budapest). 3. Törvénybizonyítás; előadó dr. Doroghi Ervin ügyvéd (Budapest). — 4. Az angol és a belöldi peres eljárások hasonlósága; előadók: dr. Szász János bír. (Budapest) és dr. Ernst Todd ügyvéd (London). — 5. Külföldi ítéletek végrehajthatósága; előadó dr. Hevesi Illés ügyvéd (Budapest).

Szeptember 24-én: 1. A kapitány és a hajólegénység jogi helyzete; előadók: Benyovits Lajos bír. (Budapest) és Paul Cavare ügyvéd (Páris). — 2. A munkásbaleseti törvények a nemzetközi jog szempontjából; előadók: dr. Baumgarten Nándor ügyvéd, egyetemi m.-tanár és dr. Papp Géza osztálytanácsos. bír. (Budapest). — 3. A szátrájklauzula és a vesztegelés; előadó dr. Georges Barbey ügyvéd (Páris). — 4. Házassági és válási jog; a bizottsági jelentést Arthur Barrat londoni ügyvéd terjeszti elő; előadók: C. F. Gabba egyetemi tanár (Pisa), A. H. Charteris egyetemi m.-tanár (Glasgow) és dr. Szász János ügyvéd (Budapest).

Szeptember 25-én, a tanácskozások utolsó napján a következő kérdéseket tárgyalják: 1. A kettős adóztatás; előadók: dr. Wittmann Ernő ügyvéd (Budapest) és G. Stuarts Robertson ügyvéd (London). — 2. A szárazföldi utjog; előadó H. F. Dessen (London). — 3. Territoriális vizek; előadók: dr. Darda Rezső miniszteri titkár (Fiume), dr. Král Miklós bír. (Budapest) és George Whitelek ügyvéd (Baltimore). — 4. Társasági jogi esetek az

egyiptomi vegyes bíróságok előtt; előadók: F. R. Sanderson tanár (Kairó), Theodore Suro ügyvéd (New-York). — 5. Tengeri utjog; előadó A. Riondel kapitány (Nantes). — 6. Semlegesség; előadó Gasto de Leval ügyvéd (Brüsszel). — 7. Mr. Justice Phillimore elnök záróbeszéde.

(Helyhatósági állatorvosok kongresszusa. A Helyhatósági Állatorvosok Országos Szövetsége szeptember hó 25-ére országos kongresszusra hívta össze a városi, községi és körállatorvosokat, hogy sérelmeiket előadják és megbeszéljék azokat a módokat, amelyeket szükségesnek tartanak arra, hogy a már évek óta hangoztatott bajaikat és panaszait szánálják. Az országos kongresszusra meghívták a magyar kormányt is, hogy kiküldöttje után közvetlenül az ország minden részéből egybeseregülő állatorvosoktól hallja meg az állatorvosi kar kívánalmait. A nagygyűlés tanácskozásiainak befejezése után az összes tagok küldöttségileg tisztelnek Wekerle Sándor miniszterelnök, Darányi Ignác földművelésügyi és gróf Andrássy Gyula belügyminiszternél, majd pedig a parlamentbe vonulnak és ott is előadják sérelmeiket. A kongresszus szervező irodája már meg is alakult, ahol nagyban folytak az előkészítő munkálatok. Az irodát Lukács Aladár titkár vezeti.

(Székelygyűlés Székelyudvarhelyen. A Székely Egyesület e hó 24-én Székelyudvarhelyt tartja meg ez évi nagygyűlését, melyen az erdélyi magyarországi politikai és társadalmi előkelőségei, a királyhágón túli magyar sajtó összes képviselői s Budapestről is többen megjelennek. A közgyűlés után nagy szabású hangverseny lesz, melyen többek közt a fővárosból Zempléni Árpád költeményekkel, neje Révész Anikó zongoraművész és finn és magyar zeneszámokkal vesz részt. Több kolozsvári művész és író is megígérte közreműködését.

(A Balatonért. A Balatoni Szövetség Balatonfüreden dr. Óvári Ferencz elnöke alatt tartott igazgató-választmányi ülésében örömmel vették tudomásul, hogy a tagok nagyarányban szaporodnak és a szövetség iránt a társadalom minden rétege folytonosan növekedő bizalommal van eltelve. A miniszteri leiratok tárgyalása kapcsán örömmel vették tudomásul, hogy a földművelésügyi miniszter a badacsonyi és révíülöpi kikötőket még ez évben átveszi, hogy nagyarányú zöldség kertészkedő-telep berendezésében a szövetséget hajlandó támogatni és hogy az adományozott könyvtárral a szövetségi könyvtár alapjait megrakták, továbbá, hogy a kereskedelmi miniszter a körtelefont létesítette. Tárgyalták a balatoni fürdők élelmiszer ellátásának kérdését és a jövőben a szövetség ez irányban nagy mozgalmat indít. Szó volt balatoni tisztviselő-üldölök szervezéséről, továbbá, hogy miként lenne az a kérdés megoldható, hogy a Balaton legnagyobb helyén, Keszthelyen, katonai nevelőiskola és nagyobb katonai gócpont teremtesék. Ezen a vidéken ugyanis minden feltétel megvan arra, hogy a katonai fiúk edzetteké váljanak és hogy a különféle gyakorlatok véghezvihetők legyenek.

Nyilt - tér

(rovattan közzétételért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

KRONSTEINER-féle színes Zománéz-homlokzat festékek

50 különféle színű festékek, vízzel felkeverendő, mosható vihar- és tűzálló, zománcozott, mégis enyhe, egyszeri mázolás elegendő és jobb mint az olajfesték. — Homlokzatok, falterületek stb. legelőnyösebb megmunkálása. Festési költség négyzetméterenként 2/3 krajczár. Meglehető eredmény. — Viharálló homlokzatfesték, mászkáló olajfestéshez hasonló 49 színben kilogrammonként 12 krajczártól fel. ebb. — Körjen ingyen mintalapot, mintafakny. Kronsteiner Károly Wien, Hauptstr. 122

Dr. HARMAT GYULA

tüdőbajosok rendelő-intézete

Inhalatorium Budapest, Rákóczi-ut 82. sz. Tüdő, mellbajok, tüdővész, tuberkulózis, vörköpés, tüdőcsusshuruk, különböző eredménytel gyógyítatnak inhalációkkal és szorumioltásokkal. (Rendel 11-12 óráig)

GYÓGYITHATÓ A SÉR?!

E kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Bárkinek díjtalanul zárt borítékban megküldi.

POLLITZER SÉRVAULATORIUM
speciális orvosi rendelő-intézet

Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., félmelelet
Egész nap orvosi ingyenes rendelés.

TÖRVÉNYSZÉK

§ A végrehajtási novella eddigi eredményei. Alig alakult meg a magyar részletkereskedők egylete, máris akcióba lépett, hogy a kormányt az új végrehajtási törvény által teremtendő helyzet felől tájékoztassa. Az egyes elnöke, Quitt Lipót felhívást intézett az ország összes részletáru-kereskedőjéhez, hogy közöljék az egylettel, hogy az átmeneti idő alatt hány számlát szándékoznak bejelenteni, mert ezen adatokat az egyes felirat után a kormány elé kívánja terjeszteni. Elfogadható becsü szerint magában a textiláru szakmában nem kevesebb, mint 500.000 számla kerülhet bejelentés alá, úgy, hogy az összes szakmák által bejelentendő számlák mennyisége előreláthatóan oly óriási arányokat fog felülmúlni, hogy azoknak a törvény által az átmeneti idő alatt meghatározott érvényesítése fizikai akadályokba ütköznék, mert nincs az országnak annyi bírása és végrehajtója, hogy ezek egy éven belül egyedül a részletáru-kereskedők követeléseit megítélni, illetőleg végrehajtani képesek volnának. Lehetséges, hogy ily adatokkal szemben a kormány a kihirdetés elhalasztása után fog az érdekelteknek alkalmat adni, hogy a fogyasztó közönséget fokozatosan és bíróságok kivül tehermentesítsék.

§ Mi az igazság? A törvény kérelmetlen paragrafusai néha olyan helyzetet teremtenek, amely súlyos feladat elé állítja a lelkiismeretes bírót. Nem mindennapi példa erre az alábbi eset, amely méltán kihívja a jogászok kritikáját. Mult év szeptember 2-án reggel 3 órakor a Bátorok melletti Előhegyen agyonlőve találták Teleki Károly ottani földművesét. A gyanyó nyomban a meggyilkolt felesége és annak szeretője, ifj. Poszovác József földműves irányult, akiket a redőrség le is tartóztatott. A vádlottak mindvégig tagadtak a közvetlen bizonyítékok ellenük fel sem merültek. Mindössze annyit derített ki a nyomozat, hogy Poszovác szerelmi viszonyt folytatott az asszonnyal, hogy a tett elkövetése idején az Előhegy tájékán járt s hogy hasonló sörétet találtak nála, mint amilyennel Telekit agyonlőtték. A székszárdi esküdtbírószak és felbujtással vádolt asszonyt bizonyítékok híján felmentette, ellenben Poszovác Józsefet szándékos emberölésben mondotta ki bűnösnek. Az eljáró háromtagú bíróság két tagja azonban ezen verdiktet nem találta megfelelőnek. Poszovác bűnösségét bizonyítva nem látta, miért is a verdiktet visszautasítani óhajtott. A törvény értelmében a verdikt visszautasítása azonban egyhangú határozatot követel s miután ez nem volt meg, a bíróság többsége a vádlottat a lehető legkisebb büntetéssel, 2 évi fegyházzal sújtotta. A kir. Kuria szűkei tanácsa ma Vági Mór elnöke alatt tárgyalta az ügyet s Tassy Pál koronabíróhelyettes felszólalása után a vádlott büntetését 12 évre emelte fel, kimondván, hogy miután az esküdtek bűnösnek mondták ki a vádlottat, az enyhítő szakasz alkalmazására pedig semmiféle ok fenn nem forog, a legfelsőbb bíróság kénytelen volt a megfelelő fegyházbüntetést kiszabni.

§ Színlelt házasság. A budapesti törvényszék vizsgálóbírája ma elfogató parancsot adott ki Garai (Grossauer) Árpád budapesti születésű huszonegy éves, nőtlen magánhivatalnok ellen, aki, mint a hivatalos jelentés szól, Cinner Gizella kárára csalás büntetését követte el azzal, hogy Cinner Gizellát házasság ígéretével kétezerháromszázötven korona erejéig megkárosította. A feleség ifjú a csalásnak ugyancsak körmonfont módját eszelte ki. Garai Árpád még 1905-ben megismerkedett Cinner Gizellával, aki akkor férjes asszony volt. Az akkor még huszonegy éves ifjú, a megismerkedéstől kezdve állandóan udvarolt az asszonynak. Azt mondotta, hogy váljon el az urától s akkor ő elveszi. Az asszony hitt és — elvált. Mikor a válópör végképpen be volt fejezve, Garai többé nem sürgette az esküvőt, ellenben folyton zsarolta az asszonyt, akitől kisebb-nagyobb összegeket kapott. De nem sokáig ment így a dolog, mert az asszony gyanakodni kezdett. Garainak tehát ki kellett valamit találnia, hogy ismét az asszony föl-

tétlen bizalmába férközhessen. Talált rá hamar módot. Elvezette az asszonyt egy zsidó előimádkozóhoz, aki előtt zsidó rítus szerint házasságot kötött Cinner Gizellával. Az asszony másodszer is hitt s a mézes-hetek bizalma nagyobb összegeket juttatott Garai Árpád zsebébe. Az asszony végre már utolsó fillérjét is odaadta ál-férjének, aki az utolsó tíz filléren bucsuzó levelet írt a kifosztott Cinner Gizellának és kerekelt oldott.

§ Elítélt stróhmán. Nogáll János címzetes püspök szobrát tavaly leplezték le Nagyváradon. A Nagyvárad Munkás Újság ez alkalommal megrágalmazta Nogáll püspököt, amely rágalom miatt az elhunyt püspök testvére, Nogáll Pál nyugalmazott postafőtiszt, sajtópörbe fogta a szerkesztőt, aki Svarecz Lajos szabóságát nevezte meg a cikkek írója gyanánt. A nagyvárad törvényszék, mint sajtóbírószak, tegnap tárgyalta a pört. A vádlott kijelentette, hogy ő csak stróhmán, akit beugrattak a dologba. Hajlandó, — ugymond — mindenféle elégtételadásra, mert meggyőződött róla, hogy a cikkben foglalt állítások rágalmak. Védője, a keresztény szeretetre hivatkozva, kérte a magánvádló képviselőjét, hogy ejtse el a vádat, de ez kijelentette, hogy mindennek van határa s mivel a szociáldemokraták rendszerévé nőtt a becsületes emberek meghurcolása, ezt csakis szigorú büntetéssel lehet megtorolni. A törvényszék a vádlottat nyomtatvány útján elkövetett rágalmazás vétségeért négy hónapi fegyházra és ötszáz korona pénzbüntetésre ítélte.

§ Kifosztott ballerina. Az olasz bíróságok arra a bűnösre is kimondják az ítéletet, aki megszökött és kézrekeríteni nem sikerült. Rendszeres eljárást indítanak ellene, megtartják a végtárgyalást is s végül in contumaciam elítélik. Annak idején írtak róla a lapok, hogy ez év február végén Valpola Cárina, varsói ballet-táncosnő kedvesével a milánói Palace-szállóban vett lakást s másnap reggel, míg a ballerina fürdött, a szélhámos megszökött a táncosnő pénzével és ékszereivel, amelyek értéke mintegy 200.000 lira volt. A szállóban Pey József újságírónak s színházi imprezáriónak jelentette be magát s ilyennek ismerte Cárina táncosnő is. A vizsgálat kiderítette, hogy a szélhámos Guttmann Móricz, harminczhat éves varsói születésű szédelő. Állítólag Montekarlóba szökött, de elfogni nem tudták, a körözövelének nem volt hatása s a kétszáz ezer lirányi érték sem került meg mindmáig. Most tartották meg tehát ellene a végtárgyalást s a milánói bíróság hét esztendői fegyházra ítélte el. Ezt a büntetést le kell ülnie, akárhol csipik is nyakon. Különös azonban, hogy sem a ballerina, sem a szobaleánya, akit szintén megidéztek, a végtárgyaláson nem jelentek meg. Ez iránt csak a szálló igazgatója és portása érdeklődtek, akik azt gyanították, hogy időközben a ballerina valahol megcsípette volt kedvesét s boldogságukban most már fölszelegnek tartották, hogy a kis epizód miatt Milanóban megjelenjenek.

SPORT.

Budapesti versenyek.

— Negyedik nap. —

A nyári meeting holnapi negyedik napjának főszáma a 10.000 koronával dotált Nyári Handicap, melynek mértőföldes távján a handicap-lovak átlagát meghaladó jobb klasszisu telivérek mérkőznek a gazdag díjért. A handicaper ügyes munkát végzett és az esélyek a lehetőségig ki vannak egyenlítve, miért is nyitnak kell a verseny sorsát mondani. Ha a benevezettek múlt évi teljesítményét mérlegeljük, úgy Muse, Tábornok és Elzevir esélyei túlnak előtérbe, míg az idej formák Foglalo és Palóczkirályra hívják fel a figyelmet. Mi az idej formákat és így különösen a Tatra-handicap eredményét tartjuk szem előtt és ez alapon a győztest az ily handicapokban már ismételtelen helyre érkezett Foglalóban véljük megtalálni, míg helyre Muset és Palóczkirályt jelöljük.

Jelöltjeink:

- I. Thames - Carolus
- II. Kara Mustafa - Avalin
- III. Foglalo - Muse - Palóczkirály
- IV. Ransom - Adige
- V. Kumunde - Fellah
- VI. Alabard - Pengó
- VII. Tante Agnes - Webb ist.

— Jubileumi uszóverseny. A Magyar Uszóegyesület f. hó 15. és 16-án tartandó versenyen a programm ügyes összeállítása folytán az összes klaszikus távon és uszásnemben méri össze erejét uszóink legjava. Különösen érdekes lesz a negyedik angol mértőföldes bajnokság és a fél angol mértőföldes Porzolt-émlékverseny, melyben a három legjobb

magyar hosszú távuszó: Las-Torres, Hajós és Zachár küzdelme különösen az utóbbi számban rekordot eredményezhet. A 100 méteres jubileumi emléktversenyben és az 50 méteres gyorsuszámban sprintereink legjava: Halmay, Ónodi, Munk, Donát, Horung és Hegner nevezett. E versenyen dől el először hazánkban a hölgybajnokság, melyben a MUE. hölgygárdája: Lengyel Juci, Wohlmüt Margit, Muntyán Ilus, Zwilling Hilda és Steiner Ilonka mérkőznek az FTC. és a BAK. hölgyuszóival. A 150 yardos hátuszás Hendl, Ónody és Fülöp közt dől el. A 200 yardos melluszásban a két olimpiai kiküldött Toldi és Baronyi indul. A műugrásban Zimmermann németországi kiküldött Ónody Károlylyal és Römerrel mérkőzik. A 25 számra érkezett nevezések meghaladják a 270-et. Különösen nagy mezőnyök indulnak: a meggyítő-versenyben, a hölgyek handicapjában 17, a hát-, mell- és 100 méteres handicapban 18-20 nevezés érkezett. A 3X70 méteres sprint-staféta-versenyben a MUE., MTK., MAFC., BEAC., BAK. és FTC. stafétái közt nehéz a győztest eltalálni. A programmon szerepel még: vegyes uszás, 800 méteres junior, gyermekverseny, 200 méteres handicap és vegyes staféta, melyben az MTK. ellen a MUE. és MAFC. veszi fel a küzdelmet. Mindkét napon vízpoló-mérkőzés fejezi be a versenyt, szombaton a BAK. játszik az FTC. ellen, míg vasárnap az előző napi győztes a MUE.-val. A verseny mindkét napon félnyolc órakor kezdődik, belépésre a helyszínen váltható programjogosit, mely félhat órától a Császárfürdő előtt árusítatik.

() Sportünnepély Mátyásföldön. A Fővárosi Torna-Club a mult vasárnapra tervezett és a kedvezőtlen idő miatt egy héttel elhalasztott mátyásföldi nyári sportünnepélyre nagyban folynak az előkészületek. Az ünnepélyt ugyanis kedvezőtlen idő esetén is megtartják, minek folytán a rendezőség mindent elkövet, hogy a sportünnepélyen résztvevő közönség még a legkedvezőtlenebb időben is jól érezze magát. Az ünnepélyt különböző komoly és tréfiás atlétikai és tornaszámok fogják tartítani. A műsorból természetesen a tánc sem hiányzik. Az ünnepély vasárnap délután 4 órakor kezdődik. A czinkotai viczinális minden 20 perczen közlekedik.

() A műegyetemi Zólyomban. A Műegyetemi Atlétikai és Football Club I. csapata folyó hó 16-án Zólyomban, az ottani football-csapattal labdarugó mérkőzést rendez. A mérkőzés után kabarával egybekötött táncmulatság lesz. A tiszta jövedelmet jótékony célra fordítják. A MAFC. a következő csapatot állítja ki: Benedek—Fekete, Somló—Klug, Preger, Dietz—Székely A., Smoling, Beifeld II., Forgács, Fith.

() Evezősverseny Esztergomban. Az 1907. évben alakult Esztergomi Hajós Egylet egyik feladatául tűzte a vízi sportok propagálását. E célból a „hajósnövendékek” intézményével már tavaly alkalmat nyújtott az iskolai ifjuságnak e sportok némi gyakorlására. A tavalyi alig 3—4 növendék száma az idén már tekintélyesen emelkedett annyira, hogy a váci országos versenyen már egy négysessel vettek részt és most már bizonyos gyakorlottság után az egylet elhatározta, hogy Szent István ünnepére ifjusági evezősversenyt rögtönöz. A verseny távolsága 750 méter. 1. Kettős hajók (pairoar). 2. Négyes hajók. 3. Párevezős hajók (skiff). Ez a verseny sportpedagógiai jellegével és ily organizált keretben az első igazi ifjusági evezősverseny lesz Magyarországon. A versenyre a váci gimnazisták már beneveztek mindhárom hajónemre. A győri állami főreáliskola tízenyolc éves evezősegylete, bár a váci versenyen teljes versenget szenvedett, most mégis meg fog jelenni a versenyen, mert Váczott megfogadták, hogy idén revancheot vesznek a szenvedett vereséget és ki is állanak mindkét négyes csapatukkal. A hajósnövendékek működését követi a klubok hajóinak rögtönzött mérkőzése. Az agilis váci evezősök voltak az elsők, kik egy négyes, egy pairoar, egy skiff és egy non cox double számra nevezésüket bejelentették. Végül evezős-felvonulás lesz. A rendező Esztergomi Hajós Egylet elhatározta, hogy az első ifjusági evezősverseny emlékére ezüst- és bronzérmeket veret az első és második győzteseknek.

() Turfihírek. Lappalie, a kitünő Pardon—Busserl-kanca eddig összesen háromszor futott s mind a háromszor győzelemmel végezte szereplését. Legutóbbi győzelmét nem lehet kicsinyelnünk, mert nem kisebb ellenfél ellen, mint Nemesis, a tavasszal négy versenyt nyert veretlen kanca ellen játszva győzött. — Tőff a vasárnap dülőre kerülő kettős ivadéktverseny favoritja. Mr. Lincoln lova csak parival kapható. Hozzá legközelebb a Ball-istálló Hasznosa áll, mely szintén biztos induló. — A Király nédiában a John Reeves-istálló valószínűleg három lovat indít: Maximot, Frau Godt és Bonfini. A három ló közül Maximot, Frau Godt egyformán fogadják, míg Bonfini egy kissé el van hanyagolva.

Lawn-tennis. Football. Diabolo

Angol és magyar sport és nyári játékok. Lawn-tennis felszerelések. Hitelesített athlétikai sportcizmek. Tornaszámok. Uszó övek. Fegyver és szódagöpek. Hinta és nyugvógöpek. Nyaratokba és útközbe való uszóegységi cizmek és szórakoztató játékok. Lampion magnesium lámpa. Tombola. Árjegyek ingyen.

VERTÉSZ TÓDOR, BUDAPEST, IV., KRISTÓF-TÉR

KÖZGAZDASÁG.

Közgazdasági paraziták.

— Hamis fog, zálogcédula, klasszikusok. —

Budapest, augusztus 14.

A napilapok apróhirdetéseinek „vétel” rovatában napról-napra jelennek meg ilyen hirdetések: „Veszek hamis fogat, zálogcédulát és klasszikusokat.” A modern Shylok-ok nem vére szomjuhozak immár. Csak a fogatlan ember rágószerszámaikat akarják olcsó pénzen megkaparítani — s busás nyereségen tovább adni. A felületes olvasó nevet s nem tudja elképzelni, hogy a bünyözés kritériumának mily tömegét foglalja magában ez az ártatlannak tetsző hirdetés. A modern Shylok-e hirdetésben a „rábíras” eszközzel dolgozik. Az éhes embert — mert hisz csak ezeknek szól a hirdetés — felhasználva annak szorult helyzetét, rábírija, hogy éhségének pillanatnyi enyhítése végett adjon el tulajdonában lévő oly tárgyat, amelyeknek eladására, ha az illető kényszerhelyzetben nem lenne, — semmi esetre sem szánná el magát, mert azokra feltétlen szüksége van. De az éhséget, a törvény szerinti „szorult helyzetet” Shylok a becsület álarcaival tudja a maga javára ezer perczentre kamatoztatni; a nehéz százakat érő fogsorok néhány koronáért vándorolnak át Shylok vaskasszájába, amely amugy is harapós fogakkal van bételeve.

De a fogsor még hagyján. Nem oly általános tárgy, mely a tömeg anyagi romlására lenne befolyással. Másként áll az ügy a zálogcédula-vétellel, amelynek a megszüntetése gyors törvényes lépéseket kíván. Az a tény, hogy valaki holmiját zálogba viszi, mindenesetre az illető szorult anyagi helyzetéről tesz tanúságot. Hála a kormány éberségének, mely idejében belátta a zálogházak sok esetben romboló ténykedését, visszaéléseit — a legnagyobb energiával ellenőrzi, hogy a szorult helyzetet a zálogházak és közvetítők ki ne aknázhassák saját céljaikra. Kormányrendelet fillér pontossággal szabja meg az összeget, mely az adott összeg után behajtható. De mint mindig akadnak gazemberek, kik a nemes intenciókat — az írott betű betartásával, a lényeg ellenére — fel tudják forgatni, itt is előtört egy sáskahad és potom áron emeli el a megszorult ember zsebéből a zálogcédulát — ismét a becsület álarca alatt, mert hisz ő csak „jót” akart tenni.

De lássuk, hogy történik a vásárlás. Valakinek van 200 koronás zálogcédulája. Az illető olvassa a „veszek magas áron zálogcédulákat” stb. hirdetést, felkeresi a nagyvelkű emberbarátot. Ez nézi, forgatja a zálogcédulát, majd kijelenti, hogy ő ki fogja váltani a tárgyat s majd megalkuszna 30—40 koronában, aszerint, hogy... (itt valami kifogást mond, pl. milyen a fazon stb.). Másnapra az eladni szándékozót magához rendeli újra. Shylok kiváltja a tárgyat, kifizeti a 10—12 kor. időközi kamatot. Másnap jön az áldozat. A nyájas emberbarát a dühös tigrisbőrt ölti magára. Nem éri meg a tárgy még a 200 koronát sem, nem ad a céduláért egy krajczárt sem. Kéri vissza az általa a tárgy kiváltására fordított 212 koronát. Ha ezt nem kapja meg azonnal, se pénz, se cédula. A szerencsétlen áldozat most kap észhez, hogy rútul becsapták. Honnét fizessen ő akkorá összeget, mikor neki kenyérre kell pár garas? Shylok érzi, hogy ő kerekedett az üzleten felül, ismét kezdi a nemes emberbarát álarcait magára ölteni. Hát, hogy mégse hagyja nála teljesen ingyen a cédulát, hát hajlandó 5 koronát adni, bár „becsületszávára” veszt az üzleten. Az agyonsanyargatott kliens már örül, hogy ép bőrrel juthat ki a fényes üzletből, kész örömmel fogadja el a kínált összeget.

Nem fantázia ez, hanem a legkomolyabb valóság. Első pillanatra kiteszölög magában foglalja ez eljárás a csalás és zsaroláshoz megkívánt kellekeket. S nem szörványos eset ez, hanem Budapesten már „üzletemberek”, különösen az ékszerészek nagy tömege foglalkozik ezzel az alias üzletággal. Ki a tortúrán keresztültesett, restelli nyilvánosság elé vinni a dolgot, a hatóság pedig konkrét vád híján nyomozást nem indíthat.

De térjünk a könyvekre, a klasszikusokra, mint

dusan jövedelmező keresetforrásra. A körut egyik hatalmas oszlopos kávéházában székel a könyvbörze. Hitelvesztett egyének, kiknek még jövő pályafutása reményt enged nyújtani a csorba kiköszörülésére, a csábításnak engedve, járnak ide üzletkötésre. Az élelmes börziáner aláírja a „Jókai”, vagy „Pallas”-ra szóló 500 koronás megrendelőjegyet. A rendelőjegyet rendeltetési helyére juttatja. Ha az informátor „alapos” információjára a könyv szállítható, a becsületes ügynök rögtön megveszi a könyvet 60, sőt még 70 koronáért is. Az áldozat aztán évekig sínyli a könnyelmű üzletkötést, melyre csábítás vitte rá.

Kor- és kórképek ezek. Védekezni ellene nagyon nehéz, de radikális gyógymóddal véget kell vetni ezeknek az üzelmeknek. Lehetetlen állapot, hogy lelketlen emberek még az emberi nyomoruságból is jól jövedelmező üzletet kovácsoljanak maguknak.

A kormány egyik főgondja a kisemberek sorának javítása jóléti intézmények emelése által. De míg egyik oldalról a mentésre irányuló akció működik, a másik oldalon teljes energiával dolgozik a direkt a nyomorra és kiuzorázásra épített rendszeres „üzlet”. S nagyobb eredménnyel — konstátálhadjuk — az utóbbi dolgozik. Sürgős kormányrendelettel élet lehet venni a dolognak, mely még nincs teljesen elhárapódva. Az új végrehajtási törvény szükségzerű következménye a hitelmegszorítás lesz. Különösen fogják ezt érezni azok, kik a mindennapi megélhetés céljából vettek hitelt igénybe. A hentesnél, fűszeresnél, mészárosnál megszűnik a nyílt hitel, a „könyvre” vásárlás s a szegény ember végső szorultságában bizony hatványozott mértékben fogja a zálogházat igénybe venni — ezzel arányban fog emelkedni a zálogcédulavásárló jövedelme. Rendszeres és erős hadjáratot kell indítani közgazdasági életünk piócziái ellen. Magánosoknak a hatóságokkal, államhatalommal karöltve kell odahatni, hogy az élődikeket, uzorásokat, könyvbörziánereket, árverési hiénákat, zálogcédula-kereskedőket működésük teréről leszorítsák, hogy megszűnjék az újságok bünnecsábító és nyomortfokozó ilynemű hirdetései: „veszek hamis fogakat és klasszikusokat”.

Lengyel Béla.

Homestead és a pénzügyintézetek. A végrehajtási novella okozta izgalom inkább, mint tárgyi okok teszik érthetővé azt a bizalmatlanságot, melyet a családi otthonról szóló törvénytervezetnek közzététele és az igazságügyminiszternek ez intézmény meghonosítására tett ígérete pénzügyintézeti és általában hitelzői körökben keltett. Általános a hiedelem, hogy a törvényhozás ezen akcióival ismét jótékonyt kíván gyakorolni a hitelezők kárára vagyontalan adóssokkal szemben. A közzétett törvénytervezet ezt az aggodalmat nem igazolja. A Magyarországi Pénzügyintézetek Országos Szövetsége az érdekelt körök megnyugtató végett a tervezetet kinyomatta és valamennyi hazai pénzügyintézetnek tanulmányozás és véleményezés végett megküldötte. A törvénytervezet a beérkezett vélemények alapján az összszel tartandó országos pénzügyintézeti kongresszuson fog állásfoglalás tárgyává tétetni.

Uj mezőgazdasági előadó. A földmivelésügyi miniszter Mándy Zoltán színérváraljai lakost Szatmár vármegye közigazgatási bizottságába közgazdasági előadónak nevezte ki.

Az O. M. K. E. új főtitkára. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés elnöksége a napokban megtartott ülésében az igazgatóságtól nyert előzetes felhatalmazás alapján az egyesülés főtitkárává egyhangulag dr. Szende Pál budapesti ügyvédet választotta meg. Az új főtitkár állását szeptember elsején foglalja el.

Állami kedvezmények. A kereskedelemügyi miniszter a pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök és a földmivelésügyi miniszter hozzájárulásával az 1907. évi III. t.-cz. alapján az 1899. évi XLIX. t.-czikben meghatározott állami kedvezményeket Friedler János mekelsdorfi lakos székelykereszturi lenkikészítő telepe részére az 1901. évi október 28-tól 1910. évi november 24-ig engedélyezte, illetőleg meghosszabbította; továbbá az iglói mezőgazdasági szesztermelési szövetkezet mezőgazdasági szeszfeldolgozó részére ugyancsak a fenti kedvezményeket megadta.

A Magyar Általános Hitelbank Igazgatósága mai ülésében megállapította az ez év június 30-án lezárt mérleget, mely 3,814.833 K 72 f nyereséggel, illetőleg ha a múlt évről áthozott 311.165 K 81 f nyereségmaradványt levonásba hozzuk, 3,503.667 K 91 f tiszta nyereséggel zárul. Az idei első félév nyeresége a tavalyival szemben 115.560 K 98 f-rel, illetőleg a nyereségáthozat különbözetét tekintve véve, 16.834 K 13 f-rel alacsonyabb. A félévi üzleteredményszámola a következő tételekből alakul:

Jövedelem: Nyereségáthozat a múlt évről 311.165 K (az 1907. év I. félévéhez képest 98.726 K-val kevesebb), kamatok 3,782.833 (+ 172.008) K, jutalékok 816.713 (+ 90.430) K, társasülzeti nyereségek 115.790 (— 24.979) K, nyereség értékpapíron 287.704 (+ 28.680) K, nyereség ércváltók és érczértékek után 95.383 (+ 16.841) K, nyereség árukon 52.744 (+ 21.152) K, házbérjövdelem 38.451 (+ 11.551) K, nyereségrészesedés a Fiumei Hitelbank Részvénytársaságnál — (— 6.491) K, összesen 5,500.786 (+ 210.468) K.

Kiadás: Tiszti fizetések 492.286 (+ 87.623) K, egyéb személyzeti kiadások 420.865 (+ 110.211) K, költségek 429.818 (+ 45.731) K, veszteség követeléseken 48.692 (+ 46.771) K, adószámla 294.289 (+ 35.691) K, összesen 1,685.952 (+ 326.029) K.

Tiszta jövedelem: 3,814.833 (— 115.560) K.

A zárószámadásban a társasületekből származó eredmények, amennyiben azok ez év június 30-án el voltak számolva, befoglaltatnak. Az első félév nyeresége majdnem kizárólag a folyóüzletből ered. A konzorciális üzletek e nyereséghez csak szerény mértékben járultak hozzá. Az összes fiókok igen kiemelkedően fejlődnek és a kitüntetett nyereséghez megfelelően hozzájárultak. A tiszti fizetéseknek és a költségeknek mutatkozó tetemes kiadástöbblet a folyóüzlet fejlődésében, az alkalmazottak illetményeinek javításában, a fiókok kiterjedésében és két új fiók nyitásával, valamint az áruosztálynak a múlt év második felében foganatosított újraszervezésében és jelentékeny megnagyobbításában leli magyarázatát. Az értékpapírok szokás szerint a beszerzési áron, tehát lényegesen a napi ár alatt vannak értékelve. A lejjebb felsorolt konzorciális üzletek alapjául szolgáló társaságok túlnyomóan jól fejlődnek.

Az 1908. június 30-án még fennálló és el nem számolt konzorciális üzletek a következők: az 1908. évi 4 százalékos magyar koronajáradék, az 1908. évi 4 százalékos osztrák koronajáradék, a Kőolajfinomítógyár-részvénytársaság, a részvénytársaság villanyos- és közlekedési vállalatok számára, a Hungária egyesült gőzmalmok-részvénytársaság, a Fatermelő-részvénytársaság, a mezőgazdasági ipar-részvénytársaság, az országos raktárházak részvénytársaság, a magnezitipar-részvénytársaság, az urikány-zsilvölgyi magyar köszénbánya-részvénytársaság, a kartonnyomó- és textilkereskedelmi részvénytársaság Fürst Jakab és fiai, a Ganz-féle villamosági részvénytársaság, a mezőgazdasági szeszipari és kereskedelmi részvénytársaság, a Pannonia kender- és lenipar-részvénytársaság, a Dunánál köszénbánya-részvénytársaság, a magyar pamutipar-részvénytársaság, a Danubius hajó- és gépgyár-részvénytársaság, a Mundus egyesült magyar hajlított fabutorgvák részvénytársaság, a Mundus egyesült osztrák hajlított fabutorgvák részvénytársaság, az Aktiengesellschaft für Naftaindustrie, az Oesterreichische Burg- und Hüttenwerk-Aktiengesellschaft, a Cosmanos vereinigte Textil- und Druckfabriken-Aktiengesellschaft, a Società per lo sviluppo delle imprese elettriche in Italia, a marokkói állami bank-részvények szindikátusa, végül néhány helyi érdekű vasut és egyéb kisebb társas-üzletek, valamint több szindikátusi részesedés az intézet külföldi üzletbarátaival együtt kötött társas-üzletekben.

Az utolsó öt évben kimutatott félévi mérlegeredmények a nyereségáthozatal levonása után a következők voltak: 1904. első félévben 1,971.000 korona, 1906. első félévben 2,784.000 korona, 1905. első félévben 2,473.000 korona, 1907. első félévben 3,520.000 korona, 1908. első félévben 3,503.000 korona.

Osztrák iparosok a tarifareform ellen. Tudvalevőleg Ausztriában az államvasutak tarifareformját tervezik és ezáltal kívánják az állami vasuti üzemek kedvezőtlen pénzügyi eredményeit ellensúlyozni. Az osztrák ipar versenyképességére a tarifák emelése nagy befolyással lesz és így az ottani összes kamarák közös akció útján akarnak ez ellen tiltakozni. A kamarák előkészítő munkálatai oda irányulnak, hogy megállapítsák, minő árucikkeket érintene a versenyképesség szempontjából első sorban a tarifá-emelés. Az osztrák kormány az eredetileg megállapított emelésektől ugyan már némileg eltért, mindazonáltal a kormánynak még a redukált tarifája is alig volna az ipari érdekeknek súlyosabb sérelme nélkül megvalósítható. Belső számítások szerint a tarifá-emelés az államnak évi 30—40 millió többlet hasznot jelent. Egy ily magas alapon számított emelés csak

akkor képzelhető el, ha igen sok áru szállításának tarifáját emelnék. Az ipari köröknek lesz természetesen most a feladatuk, hogy a tervek ellen energikusan állást foglaljanak.

Molnárgyűlések. Vasárnap, augusztus hó 16-án, délelőtt tíz órakor Pécsen a kereskedelmi és iparkamara üléstermében összejövetelt tartanak a baranyavármegyei kismalmok tulajdonosai és bérlői, hogy megalkossák a megyei lisztértékesítő és kiviteli szövetséget. Tekintettel arra, hogy magába Pécs városába 200—250 ezer métermázsas idegen liszt megy évente, a megalkotandó szövetség tagjai remélik, hogy működésükre a városi és megyei fogyasztás is elég biztos alapot fog adni. Ugyancsak a hó 16-án, vasárnap tartanak gyűlést az arad- és csanádmezei malmok képviselői is, hogy ez alkalommal megalkossák az arad- és csanádmezei malmok körzetét. A helyi malomipar bajain és sérelmein való orvoslás, csúvározás és egyforma vámolás ügye, a szénbeszerzés, a munkáskérdés. Végül a benyújtott indítványok tárgyalása következik. Ezen a gyűlésen az Országos Molnárgyűlés képviselőjében Jutasz Ödön főtitkár is meg fog jelenni. Külön meghívót erre az összejövetelre az egybehívó Szondy Géza ref. lelkész, a kis-perégi gőzmalom társtulajdonosa nem bocsátott ki.

A német munkapiac helyzete 1907-ben. Míg 1906-ban a német munkapiacról csupa kedvező hírek érkeztek, addig 1907-ben a munkapiac helyzete már a birodalom legtöbb részében romlott. Az általános ipari depresszió ott is éreztette hatását, különösen az év második felében s természetesen az év utolsó hónapjaiban sokkal több munkás keresett foglalkozást, mint amennyi számára munka volt és hogy így a munkanélküliek csapata éppen tízre annyira megnagyobbodott, hogy szinte nyomoruság tört ki s az időközben megdrágult élelmiszerekre való tekintettel akkora inség pusztított, min körülbelül 1900-ban. Az 1907. évet átmeneti esztendőnek kell tekinteni s emellett nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a viszonyok romlása nem következett be olyan nagy mértékben és olyan gyorsan, mint azt a pesszimisták előre megjósolták, amiből a jövőre nézve némi megnyugvást lehet meríteni. Az 1900. és 1901. években az őszi és téli munkahiány sokkal nagyobb volt, mint a lefolyt évben. A hivatalos statisztika kimutatása szerint az utóbbi két esztendőben 100 rendelkezésre álló helyre átlag 123 munkás pályázott. 1907-ben azonban még ez az arány is javult valamivel, amennyiben csak novemberben és decemberben ajánlkoztak többen munkára, míg a többi hónapokban a kínálat és kereslet majdnem egyenlő volt, sőt márciusban, áprilisban és júniusban a kereslet a kínálatnak jóval mögötte maradt. Legintenzívebb volt a munka a szénbányákban. Míg ugyanis a szénpiac szükséglete alig emelkedett valamivel, a széntermelés mégis fokozódott, mert több munkást lehetett beállítani, mint 1906-ban és így a bányászati teljesítőképességét jobban ki lehetett használni. S a szénpiac forgalma az év végéig élénk maradt, mincképpen a bányák is szüntelenül dolgozhattak. Ezzel szemben a vasipar helyzete az év közepétől kezdve nem volt kielégítő. Az aczélművek szövetségének megújításáig, vagyis április hó végéig, a vasipar minden ágában teljes üzemmel dolgozhattak, sőt még májusban is elég megrendelés volt. Az év közepétől azonban sokkal kevesebb megrendelés érkezett, mely körülmény egyelőre nem érintette a munkaviszonyokat, miután a munkában levő megrendelések az év végéig elég foglalkoztatást biztosítottak. Az év vége felé azonban már a munkások száma itt is nagyobb volt a szükségletnél. Ugyanez áll a fonó-szövő iparról is, kivéve a selyemipart, ami azonban nem okozott bajt, mert a selyemiparban fölöslegessé vált munkaerőt a többi fonó-szövő szakmák vették fel és foglalkoztatták. A közlekedési vállalatoknál is elég volt a munka, mert az áruforgalom úgy a belföldön, mint a kivitelenben és behozatalban éppen akkora volt, mint tavaly s eltekintve a néhány sztrájkotól és kizárástól, a munkaviszonyok ebben a szakmában is elég kedvezőek voltak. Az építőiparban azonban némi hanyatlás állott be, úgy hogy az építőmunkások a nagy városokból a vidékre szorultak, ahol magánépületeknek

és gazdasági épületeknek építésénél találtak foglalkozást. Legtöbbet szenvedtek a faiparhoz és cementsiparhoz tartozó munkások, mert az év második felében saját iparukban csak mérsékelt foglalkoztatást találtak, az idegen iparágakban pedig az ott anélkül is uralkodó munkásfőleség következtében nem voltak elhelyezhetők. A faiparban különben az év elején munkáskizárás is volt. A munkáspiacnak összképe ennél fogva 1907-ben még mindig kedvezőbb, mint 1904-ben és 1905-ben. Az 1906. évi magas konjunktúra hatása az év közepéig volt érezhető s a hanyatlás csak akkor állott be, még pedig nem olyan hirtelen és válságszerűen, mint 1901-ben, hanem lassan, de határozottan, úgy hogy előrelátható, hogy a jövő év első felében is kevesebb munkásra lesz szükség az említett iparágakban. Ami végül a mezőgazdasági szezonmunkásokat illeti (magyarok, galicziaiak, rutének), a fennálló viszonyok között egyáltalában nélkülözhetetlenek lesznek.

Fizetésektelenségek. A bécsi Creditorenverein a következő fizetésektelenségeket közli: Woschinek Venczel czipész Klagenfurt; Bavesky Alajos kereskedő Roswt; Landsberger és Pollák bej. czég Bécs.

A Leszámitolóbank félével mérlegét szeptember elején fogja közzétenni.

Új marharakodó állomások. Az államvasutak kezelése alatt álló bicske—székesfehérvár—sárbogárdi h. é. vasút vonalán, Fejérmegye területén fekvő „Belsőbáránd” állomást, továbbá az államvasutak vonalán, Szabolcs vármegye területén fekvő „Demecser” állomást marharakodó állomásul engedélyezték a földművelésügyi és kereskedelemügyi miniszterek.

A mezőgazdasági helyzet. Az OMGE gabonáriegyző irodája tudósítások jelentése szerint a mezőgazdasági helyzet augusztus hó 13-án:

Arad. Mintegy 4—5 nap óta a vármegye legtöbb vidékén bőséges, zivataros eszések voltak, melyek a kapásnövényeknek egyrészt sokat használtak, de másrészt a gyümölcsösökben sok kárt is okoztak. A lesült legelők ismét felírásulnek. A cséplés még folyamatban van.

Baja. Hűvös, esős időjárás mellett a cséplések akadályt szenvednek, tengeri és kerti vetemények elegendő nedvességet kaptak, most csak melegebb idő kellene.

Debreczen. Augusztus 8., 9. és 10-én bő csapadék, nappal mérsékelt meleg.

Győr. A hét elején kiadós esőnk volt, mely a vetett takarmányok és rétekre igen hasznos volt; a késői burgonyákon is sokat segített.

Kaposvár. Az elmúlt héten két napon át igen nagy eszések voltak, melyek a kapások fejlődését nagyban előmozdították. Idő most boros, hűvös.

Léva. Borult, csapadékos időjárás igen jó hatással van az ültetvényekre és kaszálókra, melyekből jó termés várható. A gabonacséplés befejezéséhez közeledik, az eredmény a várakozást felülmúlta, mennyiségileg közepesen felül, minőségileg kitünő jó gabona termelt.

Pancsova. A tengeri a legutóbbi kiadós eső folytán kitünően áll és biztosan 15 dmm. várható holdankint, lesz sok helyen 20 dmm. is. A learatott árpaföldekbe muhar vettetett, mely nagyon szépen áll.

Nagybecskerek. A lefolyt héten az időjárás nagyon zivataros volt. Naponként voltak esők, őrjási zivatarok. Kárt nem okoztak.

Nagykanizsa. A cséplés eredménye kevés kivétellel nem kielégítő. 15 mm. esőnk volt, ami a takarmányféléket javítja, de még kiadósabb esőre volna szükség.

Nagyszentmiklós. Az időjárás többnyire boros volt egy héten belül, végre augusztus hó 8-án jó átható záporosok érkezett, mely a késői kerti veteményekre, egy kevésbé a tengerinek is előnyére válik. Különben a tar- és ugarszántás, valamint az őszi vetemények alá az előkészítő munkálatok folynak. Sarjúkaszálásra kilátás lehet az eső folytán. A korai burgonyafajok indái nagyon száradnak, a földszedés valószínűleg néhány nap múlva megindul. A szőlőkre az eső kitünő hatása lesz.

Nyiregyháza. Az állandó esők a laza talajokon tavaszi kapások és takarmányművekre nagyon kedvezőek, de a kötött területeken a burgonya rothadásától, a kapadománybani károktól lehet félni. Szőlőben a fakó rothadás erősen föllépett, már is nagy károkat okozott.

Nyitra. Az időjárás esős és hűvös, kitünően éjszaka. A cséplési munkálatok e héten befejeződnek. A vasárnapi jó, csöndes eső sokat használt a szőlőnek. Régen nem volt olyan jó szőlőtermés, mint amilyen ezidén lesz.

Sopron. Nagy szárazság uralkodik még mindig, pedig esőre nagy szükségünk volna. Megye-szerte nagy takarmányhiány mutatkozik. A szőlő szépen áll, de a peronoszpóra itt-ott károkat tesz.

Szatmár. Esős, nedves időjárás kedvez a takarmányoknak és réteknek, a cséplést azonban hátráltatja. Tengeri igen szépen fejlődik, ugyszintén a burgonya is, a répa azonban gyenge, most igazodik. Szőlőtermés elég jónak ígérkezik.

Temesvár. Az utóbbi bő eső a tengeri termésnek nagy hasznára vált.

Versecz. Ujból jó eső következett be, úgy hogy jó heretermésre van kilátás. A korai kukoricza szépen fejlődött, a késői pedig a mostani eső által javulni fog, úgy hogy közepes termést várhatunk.

Zalaegerszeg. A múlt napokban esett eső a szőlő fejlődésére jótékonyan hatott. A helyzet egyebekben változatlan, a takarmányhiány nagy.

Zenta. Pár nap óta folyton esik. Tengerinek még hasznára jött az eső.

IV. nemzetközi tejgazdasági kongresszus. Jövő év június havában tartják meg Budapesten a negyedik tejgazdasági kongresszust. A kongresszus szakbizottságai is már végleg megalakultak. A kongresszus a tejgazdasági ügyeket 3 szakcsoportban fogja tárgyalni. Az első szakcsoport elnökségét, mely szakcsoportban törvényhozási és kormányzati intézkedésekkel fognak foglalkozni: Miklós Ödön főrendiházi tag vállalta el, mint alelnökök pedig Hertelendy Ferenc főrendiházi tag, főispán és Nagy Emil országos képviselő fognak közreműködni. A második, közegészségügyi és állategészségügyi szakcsoportban dr. Hutyra Ferenc udvari tanácsos, állatorvosi főiskolai rektor, mint elnök, dr. Szontagh Félix és dr. Tangl Ferenc egyetemi tanárok, mint alelnökök fognak részt venni. A harmadik szakcsoportban, mely a tejgazdasági iparral foglalkozik: gróf Csekonyics Sándor, mint elnök, Lázár Pál udvari tanácsos, műegyetemi tanár és Sierbán János m. kir. jószágigazgató, mint alelnökök fognak közreműködni.

Zöld a Hortobágy. Ami évek óta nem történt meg, most bekövetkezett — zöld a Hortobágy augusztusban. A hűvös nyári idő és a sok esőzés az összes legelőket és takarmányokat a legnagyobb mértékben megjavította. A marhák tehát egész késő ősziig kint legelhetnek a Hortobágyon, ami pedig óriási nagy megtakarítást jelent ebben a takarmánydrága világban.

A bölcseki közbirtokosság és a Dunaszabályozás. A bölcseki közbirtokosság Bölcskén a község ház tanácstermében szeptember hó 2-án délelőtt 10 órakor rendkívüli közgyűlést tart, melynek tárgya: 1. A Dunaszabályozás és a kisdunai meder áttűltése folytán s így mesterséges uton keletkezett, nagyobb kiterjedésű, — s a közbirtokosság séreimével egyesek által — részben elfoglalt Dunamedrek, iszapofások és zátonyok tulajdonjogának megőrzése felett határozathozatal. 2. A közbirtokossági partjognak védelme és megőrzése. 3. A Cholnoky-féle maltnak Pest és Tolnamegyében való fekvéséből keletkezett és keletkező közbirtokossági jogok miként való megvédése. 4. A közös vagyonrészek értékesítésére nézve határozathozatal. 5. A közbirtokossági szervezeti szabályrendeletének megalkotása, illetve erre egy bizottság kiküldése. 6. A közbirtokossági számadások megvizsgálása, okmányok, iratok, fundalis, térkép és egyéb a közbirtokosságot érdeklő leltárértékek átvizsgálása s azoknak miként való elhelyezése iránt határozathozatal.

Az inasközvetítésnél közreműködő tanítók jutalmazása. A budapesti ipari és kereskedelmi munkaközvetítő-intézet — tekintettel a tanonczereslet állandó növekedésére — a múlt év folyamán az egész országra kiterjedőleg szervezte az inasközvetítést. Felkérte egyelőre az ipartestületeket, hogy utasítsák az intézethez az olyan mestereket, akiknek inas kellene és hajlandók volnának azt 4 évre szerződöttellátás, ruházás és a tanonczviszonyokból kifolyó költségek viselése mellett, másrészt az intézet javaslatára a kereskedelmi miniszter felhívása folytán a vallás- és közoktatásügyi miniszter felszólította az összes népiskolák tanítóit, hogy jelentsék be az intézetnél az ipari pályára kíváncsozó növendékeiket és segítsék elő azok elhelyezésének lebonyolítását. A tanítóikar erre a legnagyobb készséggel karolta fel az inasközvetítés ügyét. Közreműködésük mellett már a múlt évben 835 fű jelentkezett a vidékekről. A jelentkezők egy része visszalépett ugyan az elhelyezési

Köztisztviselők!

kik új intézettől

fizetésükre kedvező kölcsönt rövid uton óhajtanak, felvilágosításért forduljanak közvetlenül hozzánk

Köztisztviselők Országos Hitelértésítője Budapest, Erzsébet-körút 2. sz.

Bácskai: 500 mm. 80 kg. 23.10 korona, 600 mm. 79 kg. 23.40 korona, 7000 mm. 79 kg. 23.55 korona, szept. száll., 100 mm. 79 kg. 23.50 korona, 200 mm. 50 kg. 23.50 korona.

Rozs: 1100 mm. 18.60 korona, 700 mm. 18.60 korona, 400 mm. 18.60 korona, 800 mm. 18.60 korona, 200 mm. 18.55 korona, 200 mm. 18.55 korona, 100 mm. 18.55 korona, 500 mm. 18.55 korona, 260 mm. 18.40 korona, 300 mm. 18.40 korona, mind kpf., par.

Árpa: 200 mm. 15.30 korona, 100 mm. 15.30 korona, mind kpf., par.

Zab: 100 mm. 17.10 korona, 6, 100 mm. 16.50 korona.

Cinquantin: 200 mm. 16.85 korona kpf.

Tengeri: 300 mm. 15.80 korona, 300 mm. 15.77 korona, 100 mm. 15.70 korona, 100 mm. 15.70 korona, mind kpf.

Az árak 100 kilogr.-kint Koronákban értendők.

A határidőpiacpon kötetett:

Dél előtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint): Buza 1908. októberre 11.22, 11.26, 11.24, 11.28, 11.24. Buza 1909. áprilisa 11.57, 11.60, 11.62, 11.65. Rozs 1908. októberre 9.28, 9.30, 9.32. Zab 1908. októberre 7.20, 7.19, 7.22. Tengeri augusztusra 0., 0. Tengeri 1909. májusra 7.23, 7.20, 7.18.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with 2 columns: Date/Item and Price range. Includes Buza 1908. októberi, Rozs 1908. októberi, Zab 1908. októberi, Tengeri 1908. júliusi, Tengeri 1909. májusi.

Budapesti gabonaforgalom.

1908. augusztus 12-től augusztus 13-ig.

Érkezett: Elszállított:

Table with 3 columns: Item, Arrived, Shipped. Includes Buza, Rozs, Árpa, Zab, Tengeri, Liszt, Korpa.

Értéktőzsde.

Ösztönzés híján üzletlenül folyt le a mai előtőzsde. A forgalomba került értékek árfolyamai kedvtelen hangulat mellett némileg lemorzsolódtak. A déli tőzsde olcsóbb berlini jegyzésekre gyengén indult.

Előtőzsde.

Kötettek: Osztrák hitelrészvény 632.75-632. Magyar hite lrészvény 747.50-747.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde szilárd. Kötetett: Osztrák hitelrészvény 681.75-683.75. Magyar hitelrészvény 747.-747.50. Osztrák-magyar államvasut 691.25-692.- Déli vasut 116.- Magyar leszámítolóbank 472.50. Jelzálogbank 430.-431.- Hazai bank 280.25-280.75. Hazai sorsjegy 100.-

Utőtőzsde.

Az utőtőzsde, amely 2 1/4 órákor zárult, csekély forgalom mellett nyugodt irányzattal folyt le. Kötetett: Osztrák hitelrészvény. 633.-633.25. Végül maradt: Osztrák hitelrészvény 633.-

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, augusztus 14. (Az „Egyetértés” eredeti távirata.) A mai tőzsdén az osztrák földművelésügyi minisztérium kielégítő aratási jelentése is hozzájárult ahhoz, hogy a konzum a legszigorubban tartózkodjék a vásárlástól s így a forgalom a lehető legszűkebb határok között maradt, az irányzat azonban nyugodt és gabonaneműek ára nem változott, csak esetleg lehetett volna 5 fillérrel többet elérni.

5 fillérrel gyöngült a múlt szombati árakhoz képest és elkelt alsó-ausztriai 9.75 K, északi vasuti állomásokról 9.45 K Stockerauból, marchfeldi 9.65 K bécsi malomból és pestmegyei 9.70-9.80 K Bécsből. Árpában még mindig nem élénkült a forgalom. Elsőrendű áru legmagasabb árakon is könnyen lett volna elhelyezhető az exportnál, középajta minőség már nehezebben adható el, alsórendű pedig egyáltalán nem kerestették. Az árak változatlanok, ugyszintén zab és tengeri ára is.

Jegyezett buza: új tiszavidéki 12.-12.45 korona, marosi 11.80-12.20 kor., bánáti 11.80-12.20 korona, tótfelvidéki 11.60-12.05 korona, csepeli 11.60-12.05 korona, új déli vasuti 11.65-12.-, marchfeldi 11.40-118.0 korona.

Új-rozs: tótfelvidéki 9.70-9.95 korona, csepeli 9.65-9.90 kor., pestmegyei 9.75-10.- déli vasuti 9.65-9.90 korona, különféle magyar 9.65-9.90 kor., osztrák 9.55-9.80 korona.

Árpa: morvaországi 9.40-10.75 kor., marchfeldi 9.-9.90 kor., bécsvidéki 9.-10.- kor., tótfelvidéki 8.30-10.40 kor., csepeli -,-, győri -,- kor., déli vasuti 8.50-10.- kor., tiszavidéki 7.60-9.40 kor., északmagyarországi 8.-10.- korona.

Magyar tengeri: régi 8.25-8.50, új -,- korona, cinquantin 8.70-9.-, új -,- korona.

Magyar zab: selejtes -,- kor., közepes 8.50-9.- korona, elsőrendű -,- kor., válogatott 9.-9.30 korona, cseh-morvaországi és alsóausztriai -,- korona.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE.

Bécs, augusztus 14. A spekuláció a mai előtőzsdén a küszöbön levő ünnepre való tekintettel nagyon tartózkodó volt, de az árfolyamok kapcsolatban a gyeenge külföldi jegyzésekkel, valamivel visszastek. Hitelrészvények helyi eladások folytán gyengültek, Déli vasuti részvények javultak, míg török dohányrészvények nyolcz koronával csökkentek, Simmeringi gépgyári részvények emelkedtek. A déli tőzsde nyugodtan indult. Később Hitelrészvények javultak, míg a többi értékek nem változtak. Simmeringi gépgyári részvények tovább emelkedtek.

11 órákor zárulnak:

Osztrák hitel. 632.50. Magyar hitel. 748.-, Länderbank -,-, Allamvasut 692.50 -,-, Elbavölgyi vasut -,-, Déli vasut 116.25 -,-, Alpési bányatársulat 670.25. Rimamurányi 556.- Májusi járadék 96.25, Magyar koronajár. 92.85 Orosz érték -,-, Török sorsjegy 183.50, Német márka 117.42.

A déli tőzsde tartózkodó irányzattal nyílt meg. 1 órákor jegyeztek:

Osztrák hitel 632.25, Magyar hitel 748.-, Länderbank 440.-, Unio-bank 544.50, Allamvasut 692.25, Anglo-bank -,-, Bankverein -,-, Déli vasut 115.50, Gőzhajó -,-, Alpési bányarészvény 670.-, Májusi járadék 96.25, Magyar koronajáradék 92.85, Török sorsjegy 183.50, Német márka 117.42, Elbavölgyi vasut -,-, Rimamurányi 556.-, Orosz járadék -,-, Keleti vasutak -,-, Skoda -,-, Magyar jelz. -,-, Kárpáti petroleum -,-.

Bécs, augusztus 14. (Osztrák értékek zárlata.) 4-2 százalékos papir-járadék 96.35, 4 százalékos osztrák arany járadék 115.75, 1860-as sorsjegy 151.25, Osztrák hitelsorsjegy 474.-, Angol osztrák bankrészvény 295.75, Bécsi Bankverein 524.50, Osztrák-magyar bank 1740.- Déli vasut 115.- Dunagőzhajózási társ. 1000.- Dohány rész. 383.50 Cs. k. arany (vert) 11.36 Német bankv. 117.37 Osztr. Lloyd 400.- 4.2 száz. ezüst. jár 96.35-99.30, Osztr. koronajáradék 96.45, 1864-es sorsjegy 260.50, Osztrák hitelintézeti részvény 632.25, Union-Bank 545.-, Osztrák Länderbank 439.25, Osztrák-magyar államvasut 691.75, Elbavölgyi vasut 451.25, Alpési részvény 669.-, 20 frankos 19.08, Londoni váltóár 239.37, Lipótkohó -,-, Töröksorsjegy 183.25. Kedvtelen.

Bécs, augusztus 14. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 111.05. Tiszai és szeg. kölcs. sorsjegy 142.15, Magyar hitelbank részvény 746.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény 472.- Rimamurányi 555.75, Magyar cukoripar -,-, Adria hajózási részvénytársaság 398.-, Magyar koronajáradék 92.-, 4 százalékos magyar földtérh. kötv. -,-, Magyar nyer.-k. sorsjegy 183.50, Kassa-Oderbergi vasut részvény -,-, Magyar jelzálogbank 430.50, Magyar keresk. bank 3320.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE.

Berlin, augusztus 14. (Tőzsdejelentés.) A közeli ünnepekre és a new-yorki tőzsde tegnapi irányzatára való tekintettel a spekuláció megnívításkor el-

adásokat eszközölt, amelyek gyöngülést eredményeztek az egész vonalon. Különösen amerikaiak szenvedtek. Később a bányáértékpia cz és ennek révén a bankértékek jobb irányzatának hatása alatt az irányzat megváltozott, ami azonban a többi téren nagyobb árváltozásokat nem idézett elő. Zárlatkor az irányzat a magánleszámítolási kamatláb ujjabb emelkedése következtében ingadozó volt. Napi pénz 3 1/2-3-ig, magánleszámítolási kamatláb 2 1/8%.

Zárlatkor jegyeztek: 4-2 százalékos papirjáradék -,-, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.50, osztrák hitelrészvény 193.-, Déli vasut 21.80, orosz bankjegyek 215.75, 4 százalékos új orosz kölcsön 77.10. Disconto Commandit 177.10, Dinamitruszt 164.10, Harpeni 200.10, Unifikált török járadék 93.70, 4.2 százalékos ezüst-járadék -,-, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.40, Magyar koronajáradék -,-, Osztrák-magyar államvasut 147.90, Bécsi váltóár 85.10, Olasz járadék -,-, Alt. villamosági Edison 215.-, Gelsenkircheni 194.75, Laurakohó 211.25. Szilárd.

Frankfurt, (Zárlat.) aug. 14. 4-2 százalékos papirjáradék -,-, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.50, 4 százalékos magyar aranyjáradék 93.45, Osztrák hitelintézeti részvény 198.90, Osztrák-magyar államvasut 147.90, Északnyugati vasut -,-, Bustiehradi vasut -,-, Londoni váltóár 203.87, Bécsi Bankverein 143.10, Villamos részvény 141.-, 3 százalékos magyar aranykölcsön 77.30, 4-2 százalékos ezüstjáradék 99.45, Osztrák koronajáradék -,-, Magyar koronajáradék 93.-, Osztrák-magyar bank 124.70, Osztrák részvény 22.-, Elbavölgyi vasut -,-, Bécsi váltóár 851.75, Párisi váltóár 811.16, Union bankrészvény -,-, Alpési bányarészvény -,-, Szilárd.

Hamburg, (Zárlat) augusztus 14. 4-2 százalékos ezüstjáradék 99.10, 1860. sorsjegy 153.-, Déli vasut 22.-, 4 százalékos aranyjáradék 98.10, Osztrák hitelrészvény 199.30, Osztrák-magyar államvasut 147.50, Olasz járadék 104.20, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 93.60. Szilárd.

London, augusztus 14. Angol consol 86 1/2%.

Páris, aug. 14. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 96.40, Osztr. aranyjáradék 99.40, Magyar aranyjáradék 94.70, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről -,-, 4 százalékos Oszs járadék -,-, Déli vasut elsőbbségi kötv. -,-, 5 százalékos marokkói járadék -,-, 4 százalékos 1890. Román kölcsön 95.30, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 90.70, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. -,-, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 98.95, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 519.-, 4 száz. Szerb járadék 1907. -,-, 4 százalékos spanyol járadék 959.7, 4 százalékos unifikált török jár. 93.70, Török sorsjegy 173.25, Török dohányrészvénye 406.-, Osztrák földhitelintézet -,-, Osztr. Länderbank 473.-, Magyar Jelzálogbank 457.-, Banque de Paris 1491, Banque Ottomane 682.-, Osztr. magyar államvasut -,-, Déli vasut 121.-, Meridional vasut -,-, Keleti vasutak -,-, Waggon Lits -,-, Hartmann gépgyár 570.-, Rio Tinto 17.41, Sucerie d'Egypte -,-, Tula 247.-, Thomson Houston -,-, Urikányi kőszén 164, Chartered 21.-, De Beers 305.-, East Rand 108.50, Jagersfontein 106.-, Transvaal Consols -,-, Transvaal Land Company 67.75, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.12, Váltó német piacokra (rövid) 123.41, Váltó Bécsre (rövid) 104.93, Váltó Belgiumra (rövid) 1/4, Olasz aranyváltó (rövid) 1/32, Váltó Svájcra (rövid) 3/32, Csek Londonra 251.50, Magánkamatláb 1 1/4. Tartott.

DR. HÖNIG IZSÓ Elektrotherapiai és Röntgen-Intézete. Elektromágneses nyújtás Budapest, IV. Károly-körút 24. sz. I. em. Lift

Telefon 102-89. Gyógytényezők: Elektromágneses gyógyítás. Röntgen sugarakkal való kezelés. Magas feszültségű árammal való kezelés (Arsonvalisatio). Kék fényvel való kezelés. Villamos hőfürdők (Elektrotherm). Villamos fényfürdők. Villamos masszázs (Vibratio). Galván, Farad és Franklin árammal való kezelés. Villamos vízfürdők. Szénsavas fürdők. Főbb javallatok: Általános idegesség (neurasthenia, hysteria). - Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig. Széles egész panon át. - Kiváratra prospektus!

Vertical text on the right edge of the page, partially cut off, containing various names and terms like 'esős', 'Délvi', 'fokka', 'muma', '4 C', 'esőve', 'Alli', 'A-M', 'B', 'Eg', 'Rozs', 'Árpa', 'Zab', 'Tengeri', 'Repezo', 'Búr', 'Dunántúli', 'Felsőmagyar', 'Nyírségi', 'Erdélyi', 'Pesti', 'Különféle', 'tejmények', 'diagnózis', 'szelonna', 'szilva készí', 'szilvaiz kész', 'heremag'.

IDOJARAS.

A meteorologiai központi intézet távirati jelentése. 1908. augusztus 14-én reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának atnézete:

Hazánk nyugati részein az idő ma reggelre esős lett, tegnap pedig a keleti Felföldön és a Délvidéken voltak esők. A hőmérséklet átlag 5 fokkal volt alacsonyabb a normálnál és maximuma: Orsován 27 C°, minimuma: Rozsnyón 4 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára.

Változó, hűvös idő várható, többnyire esővel.

Table with columns: Allomás, Levegőtérnyomás mm Hg +, A hőmérséklet Celsiusus skálán, Szélirány és ereje, Felhőzet, Levegőtérnyomás mm Hg - mín., Hőmérséklet mín.

Feladás szerkesztő:

PURJESZ LAJOS

Kiadótulajdonos

A Magyar Újságkialdó Részvénytársaság

Levezető: ERDŐS ARMAND.

Üzleti hetiszemle.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.) A múlt heti esőzések is arra indították gazdáinkat, hogy a szárazság okozta takarmányszükségletet...

Kőolaj. Az „Apollo” kőolajfinomítógyár részvénytársaság jegyzései a következők: Liliomkirályolaj 40 korona, Háromsziv kőolaj 32 korona, Csillagkeresz kőolaj 31 korona, tiszta sulyu 100 kg.-kint, hordóval együtt, 20 százalék, vagy tiszta göngysulyszámítással, Pozsonyban átvéve, készpénzben engedmény nélkül. III. Apollo könnyű gépolaj 30 korona, VI. Apollo nehéz gépolaj 42 korona, Apollo hengerolaj 60 korona, tiszta sulyu 100 kg.-kint, hordóval együtt, tiszta göngysulyszámítással, Pozsonyban átvéve, fizetendő készpénzben 2 százalék engedménnyel, vagy négy havi váltóra.

Petroleum, ásványkenőolajok. A Kőolajfinomítógyár-részvénytársaság gyártmányainak árjegyzése nagyban eladásoknál a következő: Petroleum: fumei kristály-kőolaj 36.50 korona, fumei White-Star kőolaj (háromcsillagos) 30.50 korona, fumei Standard-White kőolaj (kétszillagos) 28.50 korona. (Az árak 100 kg. tisztasúlyért tényleges göngysulylyal, hordóstól Budapestre bérmentve szállítva értendők.) Egyes hordók 1 koronával drágábbak. — Ásványkenőolajok: Fumei 0. számú tisztítóolaj 20 korona, fumei 1. számú orsóolaj 30 korona, fumei 2. számú könnyű gépolaj 34 korona, fumei 3. számú nehéz gépolaj 40 korona, fumei 4. számú vulkán (henger) olaj 20 korona, fumei 5. számú fénytelen olaj

24 korona, fumei 6. számú kiváló nehéz gépolaj 42 korona, hengerolaj, sötét 68 korona, 00 jegyű hengerolaj, világos 73 korona. (100 kg. tisztasúlyért, hordóstól, valódi göngysulylyal, Budapestre szállítva.)

Szilva, szilvaiz, zsiradék. Szalonna. Nagyobb szükséglet, különösen elszállítóképes szalonnában és miután a sertésfelhajtások e héten is nagyon gyengék voltak, további áremelkedést eredményeztek. Fizetett: 3 darabos fehér táblás szalonna 65.— korona, 4 darabos fehér táblás szalonna 61.50 korona és zárul a hét végével, nagyon szilárd irányzat mellett, előbbi 65.— korona pénz, 66.— korona áru, utóbbi 61.50 korona pénz, 62.— korona áru 50 kg.-kint.

Disznózsír. Igen kielégítő kereslet folytán ez a cikk is 1/2 koronával emelkedett és zárul a pestvárosi disznózsír 70.— korona pénz, 70.50 korona áru 50 kg.-kint.

Szilva. Kedvező időlefordulás folytán az irányzat csendes és az árak egy csekélyeséget engedtek. Kötöttet szerb garnitúrák 11 1/2 koronán és egyes minőségekből 115—120-as 7 korona, 95—100-as 10 korona, 80—85-ös 16.50 korona, szerbiai állomásokon véve. Boszniai garnitúra 13.— korona, egyes minőségekből 115—120-as 9.25 korona, 95—100-as 11.75 korona, 80—85-ös 18.50 korona brckai paritással 50 kilogrammonként.

Szilvaizben is csendes az irányzat. Eladott szerbiai 9.50 koronáért szerb állomásokon, boszniai 14—13.75 koronáért brckai paritással 50 kg.-kint.

Ház-és villatelkek eladása

KERTVÁROS-telepén

mely a váci országot és a Duna folyam között fekszik A nyugati máv. vasut fővonalán, a gödi és felsőgödi állomásoktól pár percznyi távolságra.

A területet ez idő szerint a bolgárok konyhakereszetnek használják. A telkek háromévi lefizetésre adatkak el. Bővebb felvilágosítás nyerhető: A Telekeladási irodánál Budapest, VII. Bertépsz. u. 14. sz. Telefonszám 44.

Table with columns: Buza, Kilos, 100 kilogrammu ára, 100 kilogrammu ára

Table with columns: Egyéb gabonaneműk, 100 kilogrammu ára

Table with columns: Burgonya, Feher, Rozsa, Sarga

Table with columns: Különféle termények, Faj, Pénz, Áru

Allamodósság közlönszök

Table with columns: Magyar aranyárak, Kassa-oderb. v. 1899. frt. 6 4/8, Bankok részvényei.

Záloglevelek. Elsőbbségek.

Table with columns: Belvárosi takarékpénztár, Budapest-Erzsébetvárosi tak., Budapest-Lipótvárosi bank r.t.

Biztosító társaságok.

Table with columns: Első magyar ált. biztosító, Foncior pesti bizt. int., Magyar jég- és vízszintb. 5%

Gőzmalmak.

Table with columns: Concordia, Első budapesti, Erzsébet, Luiza

Különféle vállalatok.

Table with columns: Bpesti-szt-lőrinci teglár, Egyes. tégl. és cemenygy 5%, Eszackm. egy. közs.-bánya 5%

Table with columns: Pénz, Áru

Table with columns: Ujlaki tégl. és mészegelő, Első m. gazdasági gépgyár, Danubius-hajógyár

Table with columns: Magyar kereskedelmi r.t. 5%, Magyar k. sz. osztályorsz. 5%, M. lesz.-és pénz-bank 5%

Table with columns: Bazilika sorsjegy, osztrák felülb., Bócsv. nyer. köles. 1874. év

Table with columns: Arany, magyar v. osztr. vert, " " " " " " " " " " " "

Table with columns: Török aranyira, Német b. bankjegy (100mk.), Francia b. (100 frank)

KÖZIGAZGATÁS.

Előkészület a kongresszusra.

— Válasz Szegedy Albert cikkére. —

Az én egykori elnökjelöltem, kinek megválasztását annak idején mindnyájan oly bizonyossá vettük, hosszú hallgatás után ismét megszólalt. Én már ezt is jelentékeny eredménynek tartom, de még jobban örülök annak, hogy felszólalásában több oly kérdést érintett, amelyek tisztázása, mondhatom, a jegyzők nagy többségének régi óhajtása. Legalább nem tárgyaltam még olyan kartársal, hacsak nem tartozott a ma uralmon levők szűkebb köréhez, aki a jegyzői egyesület jelenlegi szervezetét elavultnak ne tartaná és erről éppen olyan őszinte nyilatkozatot ne tenne, mint például, hogy — egyebet ne mondjak — Dobos János kartársunk tett egy szecsessziós mozgalom által összehívott közgyűlésen, egyben azt is megígérve, hogy az elavultságból származó hiányokon és hibákon maga a tisztikar fog gondoskodni. Akkor tudniillik arról volt szó, hogy azt a szecsessziós mozgalmat valahogy leszereljük és a jegyzői testület két pártszakadását, mely két egyesület fentartásában nyert volna kifejezést, minden áron megakadályozzák.

Ebből az ígéből nem lett ugyan semmi, a mozgalom indítója ugyanis váratlanul letört, súlyos erkölcsi hibákat követve el, a jegyzők nagy többsége azonban nem azt kérdezi, hogy az indítványozó micsoda bünbe esett, hanem azt kívánja, hogy a megígért és kilátásba helyezett üdvös és czélszerű reformnak megvalósítására végre komoly lépéseket tegyünk.

Már most én hajlandó volnék teljes tisztelettel meghajolni Szegedy Albert ama véleménye előtt, hogy egyelőre semmiféle kongresszust ne tartsunk, ne is mint kongresszista-párt szervezkedjünk, sőt programunkat se nevezük kongresszista programnak, mert ennek a vége az lehet, hogy a régi tekintélyes egyesület egységét megtörijük, mellékegyeletet szervezünk, és ennek csak hosszú idő múltával tudnánk népszerűségeit és tekintélyt szerezni.

Ismétlem, én szívesen megadnám magamat és a kongresszista felszólalásomat, — de, bocsánatot kérek, el nem bírom képzelni, hogy erélyes föllépés, vagyis a jegyzői kongresszus egybehívása nélkül miképpen tudnánk boldogulni?

A tapasztalat ellene mond minden bizalomnak abban a tekintetben, hogy a jelenlegi vezetőség a pusztá szép szóra valaha hallgatna. Ezt sohase reméljük, hiszen ha csak legkisebb jó szándék lett volna a tisztikarban a mi álláspontunk felé közeledni, megtehette volna nemcsak a Dobos-féle ígélet után, hanem később is, mikor hol egyik, hol másik életképes járási jegyzői egyesület a közgyűlésen való szavazati jogot kért magának.

A válasz az ilyen kérelemre mindenkor visszautasító volt és pedig a legridegebb. A határozat tudniillik egyszerűen azt konstata, hogy az alapszabályok csak vármegyei jegyzői egyesületeket ösmernek, miért is a járási egyesületeket meghívni nem lehet. Pont. nincs tovább. Az elnökség még arra sem érdemesítette őket, hogy kifejtette volna azokat a mélységes elvi nehézségeket, ami a kérelmük teljesítésének útjában áll.

Ily előzmények után abban a véleményben vagyok, hogy mi sem leszünk szerencsésebbek, mi sem részesülünk abban a leereszkedő kegyben, hogy felvilágosítsanak bennünket, vagy csak szóba is álljanak velünk,

Tegyük föl például, hogy a már meglévőekkel és az ezután alakítandókkal együtt összehoznánk vagy 100 járási egyesületet, ezektől megbízó-leveleket szereznénk be és így fölszerelve kopogtatnánk a közgyűlés ajtaján. Hiszi azt Szegedy Albert t. kartársam, hogy erre minket oda bebocsátanak és nekünk szavazati jogot adnak? Én nem hiszem, sőt meg vagyok róla győződve, hogy ha indítványt tennénk az alapszabályok ilyirányu megváltoztatására (a szó-lás joga hál' istennek megillett bennünket, ezt tehát megtehetnők) ezt az indítványunkat nagy többséggel leszavaznák.

Nem, ezen az uton mi soha czélt nem érünk és azt a jogos követelésünket, hogy velünk komolyan szóba álljanak, meg se közelíthetjük. A központi egyesület vezetőségében, mint a legtöbb hasonló testületben, meg van a hatalomhoz való ragaszkodás vágya és bizonyos ösztönszerű irtózás minden olyan reformtól, mely a szavazatok többségén alapuló hatalom birtoklását kétségessé tehetné. A mai szervezet mellett övök a többség, míg ellenben ha a járási egyesületeket bebocsátanák, kérdés, vajon nem szavaznák-e le őket?

Ettől való félelmükben aztán ők nem is vitáznak és nem is okoskodnak. A világért bele nem mennének annak fessegetésébe, hogy mivel lenne jobb, vagy rosszabb az egyesület állapota, ha abban ötven vagy hatvan vármegyei egyesület helyett két vagy háromszáz járási egyesület lenne képviselve? Dehogy bonczolgtatják ők e kérdést, hiszen utóljára még az talán kisülni, hogy mentől több az egyesület, annál több a képviselt tag és annál nagyobb az erkölcsi erő? Az ilyen konkluzióktól nem lehet másként menekülni, mint egyszerű struczpolitikával, beletemetkezve egész fejjel az alapszabályok homoktengerébe, se kérdeve, se hallva az ostromló ellenérveket.

Azért hirdetem én, hogy komoly, erélyes és elszánt fellépés nélkül, más szavakkal: a kongresszus egybehívása nélkül nem fogunk semmire sem mehetni.

Nem kell attól félnünk, hogy ez által mindjárt végleges szakadást idézünk elő. Sőt éppen ellenkezőleg: a jegyzők egész nagy testületét egybeforrasztani semmi sem alkalmasabb, mint egy ilyen jól előkészített és okosan szervezett kongresszus.

Én ezt a következőképen tartanám végrehajtandónak:

Először is alakuljon meg a kongresszista-párt végrehajtó-bizottsága és szervezen pártirodát. A pártiroda lépjen érintkezésbe a járási egyesületekkel, ahol ilyenek vannak, ahol nincsenek, ott keressen alkalmas és agilis jegyzőket, kik az egyesületet szervezők. Mikor aztán elegendő számú járási egyesület lesz, ezek kiküldötteit a végrehajtó-bizottság hívja össze kongresszusra.

A kongresszus aztán mondja ki, hogy a központi egyesülettel az alapszabályok megváltoztatása érdekében tárgyalni kíván és e tárgyalás megindítására küldjön ki egy legfeljebb háromtagu bizottságot, azzal az utasítással, hogy a központi egyesület kötelékébe a járási egyesületek fölvételét s az alapszabályoknak ilyen irányban való módosítását kívánják.

Ekkor két eset képzelhető. Az első, a valószínűbb az, hogy a tekintélyes tulerő láttára a központi egyesület urai belátják a reformok szükségét és teljesítik a magában véve igen ártatlan és semmiképen sem kifogásolható követelményt. Ez esetben szent lesz a béke, az egyesület megmarad egységesnek és erőben, tekintélyben megnövekedve, hatalmasan fog kitűzött czéljai megvalósítására előre haladni.

Ha ellenben minden valószínűség ellenére a

békétárgyalások meghiusulnának: a kongresszisták a következő évben összehívhatnának még egy kongresszust, amely aztán eldönthetné, hogy megalakítsák-e a járási alapon szervezett verseny-egyesületet, vagy pedig visszatérjünk oda, ahol most állunk, hogy t. i. összetett kézzel nézzük programpontjaink kiszajátítását, vagy pedig agyonhallgatását.

Ime — mi kongresszisták nem vagyunk tehát olyan felforgatók, mint nálunk hiszik, csak éppen cselekedni akarunk, élni, mozogni és számos elhanyagolt érdekeink számára egy igazi hatóképességgel bíró egyesületet szervezni.

Remélem, eme színvallásunk után Szegedy Albert kartársam nem fog többé vonakodni velünk egy gyékényen árulni, sőt élére áll mozgalmunknak.

Egy körjegyző.

Kivonat a hivatalos lapból.

Kinevezések. A pénzügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök dr. Syoss Károly budapesti lakos pénzügyi fogalmazóvá és földadó-nyilvántartási biztossá a székelyudvarhelyi pénzügyigazgatósághoz ideiglenes minőségben, Okolicsányi Pál segélydíjas pénzügyi számgyakornokot pénzügyi számtiszté, Druska János díjtalan pénzügyi számgyakornokot segélydíjas pénzügyi számgyakornokká, mindkettőt ideiglenes minőségben állomáshelyükön való meghagyásuk mellett, a hátszegi adóhivatalhoz Groó Aladár adóhivatali gyakornokot adótitkárré ideiglenes minőségben; a vallás-és közoktatásügyi miniszter kinevezte a salgótarjáni állami polgári iskolához Latzkovich Adám, Agh József, Dörnyei Károly, Mohar Endre salgótarjáni államilag segélyezett községi polgári iskolai rendes tanítókat, Ághné Szatmári Margit és Muzsa Mária rendes tanítónőket a X. fizetési osztályba rendes tanítókká, illetve tanítónőkké, továbbá Szántó Armin és Vaitzik Jenő segédtanítókat, valamint Gergely Stella és Szántó Erzsébet segédtanítónőket a XI. fizetési osztályba segédtanítókká, illetve segédtanítónőkké, egyszersmind Latzkovich Adámot megbizta az igazgatói teendők vezetésével, Krieser Fanni okleveles tanítónőt a kótáji állami elemi népiskolához rendes tanítónővé; a marosvásárhelyi itélőtábla elnöke Csiky Károly végzett joghallgatót a marosvásárhelyi itélőtábla kerületébe ideiglenes minőségű díjtalan joggyakornokká; a kassai főügyész Szilágyi István kassai itélőtáblai napdíjas hivatalszolgát a löcsei ügyészséghez hivatalszolgává nevezte ki.

Áthelyezések. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kutas Margit abonyi állami polgári iskolai segédtanítónőt ugyanebben a minőségében a magyaróvári polgári leányiskolához, Keller József antalfalvi állami elemi iskolához ugyanebben a minőségben; a győri főügyész vezetője Nagy István győri törvényszéki és Skerlanitz Vida győrszentmártoni járásbírói fogházöröket kölcsönösen áthelyezte.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Dinda Antal budapesti lakos Ujvári, Grün Margit budapesti lakos Gombaszögire, kiskoru Rosenberg Ferenc és Lajos alsólendvai lakosok Rácra, kiskoru Rieperger Károly esztergomi lakos Rákosira, Gombácsék Pál debreczeni lakos saját, valamint Erzsébet és kiskoru György, József, Margit, Pál, Irén és Sándor Gombácsira, kiskoru Weisz Ferenc győri lakos Virágra, Huszárik Gyula színobányai lakos saját, valamint Erzsébet nevű kiskoru gyermeke Huszárra, kiskoru Klein Imre bezdáni lakos Kálmánra, Meiszter János etei lakos saját, valamint Elek, Jenő és Jolán nevű kiskoru gyermekei Mesterre, kiskoru Zachar István szarvasi lakos Losoncra, Gagia János százbonyhai lakos Gergelyfőre, kiskoru Deutsch Lajos, Jenő és Richárd budapesti lakosok Dénesre, Zvekanov Antal dolovai lakos Zolnaira, Pujé Péter nagyváradai lakos Pálfa, kiskoru Moldován Péter szovátai lakos Demeterre, Pável Sámson (Sándor) marosvásárhelyi lakos Pálra és Müller Hermann budapesti lakos családi nevének Molnárra kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. Komárom szab. kir. város területén postamesteri, Hershely községben (Fogaras várm.), Alsófalván (Udvarhely várm.), Gyergyócsomafalván (Csik várm.), Tordátalván (Udvarhely várm.), Báacson (Kolozs várm.), Mikófalván (Háromszék várm.) és Szászkeszváron (Kisküküllő várm.) postai ügynéki állásra augusztus hó 28-ig; — a szegedi, temesvári és a kassai itélőtáblánál itélőtáblai bírói, a kaposvári pénzügyigazgatóságnál pénzügyi számellenőri kaposvári járási számvevői, a malaczkai adóhivatalnál pénztárnoki, a nagyszombati adóhivatalnál adótitkári és a kolozsvári pénzügyigazgatóságnál díjas gyakornoki állásra 2 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

WIKUS TATRA TEJCSOKOLADÉ

Vakhit és vakbuzgóság.

— A csodák és babonák. —

III.

Semmi sem történhetik a világon, aminek természetes oka ne lenne. A falevél nem esik a földre, a szellő nem lengedez, hacsak ama szigorú szükségesség nem követeli, amely a természettörvények összehatásából származik. Kivétel, vagy véletlenség a természet háztartásában nem történhetik. A csillagászok például évekként előre ki tudják számítani a bekövetkezendő napfogyatkozások napját, óráját, perczeit és látjuk, hogy számításai a legpontosabban beteljesülnek. A francia csillagász, Leveissier 1846-ban az Uranos nevű planétának bizonyos szabályos mozgását észlelve, ebből pontosan kiszámította, hogy e körül a planéta körül, bizonyos meghatározott helyen, még egy másik társának is kell lenni, melyet látni nem lehetett. Később a tökéletesebb készítményű messzelátókkal az előre megjelölt helyen az új planétát — a Neptunt — csakugyan föl is fedezték.

A természetben mindennek megvan a maga szigorúan meghatározott helye, rendeltetése és működési köre. Minél inkább tökéletesednek tudományos eszközeink, a szellemi haladás eme nélkülözhetetlen feltételei: annál tisztábban fogjuk fölismerni a természet hajthatatlan és matematikai szabályokra alapított bámulatlan egyszerű törvényeit és a tisztább szellemi látóker terjeszkedésével mindinkább tudnunk fog a vakhit és az előítéletek szellembenitő, sőtét ködfátyola is.

De nem csupán a számítás, a mérlegeléssel, kémiai elemzéssel és a kézzelfogható, szemmel látható fizikai experimentumokkal foglalkozó természettudomány kárhözátja és dönti meg a csodáit: hanem még a mai felvilágosodott erkölcs tan is visszautasítja a természetfölötti dolgok és lények létezésének együgyű és kárhözatos hiedelmét.

Avagy nem együgyű, botor felfogás-e az, ha azt hiszünk, hogy a jószág és bölcsesség kuféje, az Istenség, kivételképpen megszünteti olykor szigorúan megállapított törvényeit és egy-egy természetfölötti kijelentéssel, azaz csodával támogatni, javítani kénytelen az általa alkotott világegyetemet? Eppen mint a kontár mesterember, aki minduntalan toldozza-foldozza gyarló művét: itt egy szegyet, ott egy kacsot, amott meg egy srótot illeszt belé, hogy valahogy össze ne dőljön az egész férczmunka.

És megegyezik-e a kor szellemével, a felvilágosodott erkölcs tanal az a balga föltevés, hogy bizonyos rendkívüli alkalmakkor az Istenség földre bocsátja az elhaltak szellemeit, hogy az élőket kísértés, ijesztgessék? „Azzal az eszmével — ugymond Humbold Vilmos — hogy létezik olyan természetfölötti hatalom, amely az embert üldözi, ijesztgeti: soha sem tudnék megbarátkozni. Vannak kétségkívül emberek, akik több boldogtalan mint boldog és megelégedett napokat élnek, sőt a legkedvezőbb viszonyok közt élők is egyszer-mászor súlyos bajok érhetik. Amde ezeknek az életbajoknak az oka, ha nem az ember önhibájában, ugy minden bizonynyal a körülmények összehatásában keresendő, ahol az egyesek érdeke az általános természettörvénnyel összeütközésbe jön, és jöhet összeütközésbe sokszor igen könnyen. Annyi bizonyos, hogy az élet bajait, amiknek az önhibákon kívül is — számtalan és igen természetes okai lehetnek: tulvilági szellemek üldözéseiből, vagy incselkedéseiből megmagyarázni akarni — balgaság. Sőtét, vigasztalatlan életnézet ez, mert ellenkezik az Istenség jószágával, a mindenség természetével és az emberi méltósággal.”

Ugyancsak Humbold a földöntúli életéről így nyilatkozik egyik nagybecsű munkájában: „Őszinte lélekkel mondhatom, hogy én — nevezzenek bár ezért igazságtalannak — nem ragaszkodom a síron túli reményhez. Én lehetségesnek tartom a földöntúli létet, de lelki vágyam nincs erre a pontra irányozva. Emberi fogalmak szerint egy ilyen lételt magamnak képzelni nem tudok, másféle fogalmak pedig itt lehetetlenek. Részemről abszolút nyugalommal tekintek a halál elébe, de vágy és lelkesedés nélkül.”

A tudatlan nép, amely a hazajáró lelkekben hisz, még azt is tudni akarja, hogy ezek a kísértő szellemek nem találván nyugtot a tulvilágban, koronkint

a földre jönnek enyhülést keresni. És az együgyű képzelet rémséges képet rajzol magának ama kóbor szellemek kintjáról, a poklóról, ördögökről stb. Mily egészen más, mily vigasztalással teljes az a tulvilági kép, amelyet a magasztos műköltészet tár elénk Berzsenyinek „Fohászokdás” című fennkölt ódájában:

„Bizton tekintem mély sírom éjjelét!
Zordon, de óh, nem — nem lehet az gonosz,
Mert a te munkád: ott is elszórt
Csontjaimat kezeid takarják!”

Fogalmaink a természetről, az isteni nagyság és bölcsesség véghetelenségéről s általában a világegyetemről: annál tisztábbakká, annál észszerűbbekké válnak, minél inkább előhaladunk a természet tüne-
ményeinek és azok okainak megismerésében, azaz minél nagyobb jártasságot szerzünk magunknak a természettudományok terén. A legmerészebb fantázia, a legnagyobb lángész alkotja képek: a valóság-
gal összehasonlítva, tartalom nélkül való csillámló szappanbuborékok.

Vannak, akik azt hiszik, hogy a természettörvények változhatatlanságának beható ismerete bizonyos nyomozó érzést ébreszt az emberben. Az ilyeneket figyelmeztetjük a hírneves természettudós, Oersted eme szavaira: „A természettudományi ismeretek által az emberi lélek benső megnyugvásba, illetőleg összhangzásba jön az egész természettel és megszabadul minden babonás félelemtől, amelynek oka mindig abban a gyöttrő képzelődésben rejlik: hogy léteznek az emberi ész által föl nem fogható erők, amik a természet rendjének öröktől fogva kiszabott menetét előbb vagy utóbb megzavarhatnák.”

Vannak továbbá, akik azt állítják, hogy a természettudományi ismeretek általános terjedésével erős csorbát szenved, megromlik a vallásos érzés. Nagy tévedésben vannak. A tapasztalás az ellenkezőt bizonyítja. Eppen a legalaposabb műveltségű férfiak voltak mindig a legerényesebb, tehát a legvallásosabb emberek is. Minő magasztos felfogással bírt az istenség létezéséről például, hogy többet ne említsünk: Newton, Goethe, Schiller, Humbold vagy Berzsenyi! Ők összekötötték az eget a földdel s a világegyetemet: a mindenséget alkotó és kormányzó természet-
erőben s annak örök és változhatatlan törvényeiben találták a vallást, imádták az Istent...

A vakhit, a tudatlanság s ezzel együtt az elbizakodott félműveltség az, amely oly végtelenül sokat ártott az emberiségnek és még mai napiglan is hátráltatni akarná a felvilágosodás terjedését, hogy sötétségben botorkáljon és megmaradjon az ember lealázó, oktalan félelemben... A filozófusi léleknyugalom és a tiszta erény, mint a vallásosság kuforrásai: az alapos műveltségű embereknek található föl a legnagyobb mértékben.

Csak hogy tegyünk különbséget az észszerű valóság és a pusztán külsőséges szertartásokra támaszkodó vallásosság között. Fogalmaink szerint nem neveltséges istentisztelet-e az, ha olvassuk, hogy például az éjszakai lakó osztyák kásával meg zsirral mázolja be faragott bálványképeinek arcát és orrába annyi tubakot tömög, amennyi csak belefér? Ezzel mintegy viszontszívességre hívja fel istent. Némely négerfajú népek szintén kedvelt eledelleikkel vendégelik meg fából faragott isteneiket, akik éppen olyan feketék, mint tisztelőik. Avagy mit mondjunk ahhoz a vallásossághoz, hogy az Abruzzok olasz rablója, miután a vándor-utast megijolta és kifosztotta: azon módon véres kézzel térdre borul az utszélen álló kökereszt vagy Mária-szobor előtt és hála-imát rebeg a nyert zsákmányért?...

Ilyesmire csak a legotrombább vakhit és ennek szörnyszülötte, a vakbuzgóság képes vetemedni.

A sötét lelki vakoskodás ellen egyedül a korszerűen átalakítandó közoktatás segíthet. Ennélfogva nem csupán politikai, de közművelődési szempontból is, örömmel üdvözljük nemzeti önkormányzatunknak a közoktatás mind szélesebb alapra való fektetését, amely egyedül képes a népnevelés nagyfontosságú ügyét az óhajtott cél felé vezérelni.

Ezt a célt gyorsított mozgással érhetjük el úgy az anyagi, mint a szellemi téren, mert mint Széchenyi István írva hagyta: „Nem állati pangásra, mely szerint úgy lakja barlangját a medve, úgy rakja fészket a haris, úgy csattogtatja dalát a fülemile ma, mint évezredek előtt, — nem ilyen lelketlen

mozdulatlanságra van teremtvé az ember, sem nem örökös álomra és álmódásra, melyből felébredés nincsen: hanem egyedül abban a haladás, abban a soha nyugvára nem lankadó előmeneteli szellemben, melyet Isten önte keblébe, lelheti földi fűvét.”

Szerkesztői üzenetek.

Remegő. Minden hivatás veszélyekkel jár, minden általános igazságban van tévedés is, minden cselekvési körnek megvan a latára és mindegyikben megvan a hajlandóság az illetéktelen kiterjeszkedésre, vagy változásra. Valahány szakember van, mind nagy buzgalommal üzi foglalkozását, e nélkül nem teljesítené szakmájával szemben kötelességét. És ez a buzgalom csakhamar kizárólagos lesz, sőt szinte szükségyszerűleg bizonyos kizárólagosságot hoz magával. A buzgó szakember könnyen azt hiheti, hogy az ő foglalkozása már minden és hogy anélkül a világ rendje megbomlanék. Az indiai háborúra vonatkozólag például két hadviselési terv merült fel: az egyiket a politikai, a másikat a katonai szempont diktálta. Milyen nehéz itt a katonának a saját hadvezetési rendelkezéséről lemondani, pedig nem azért mondták le erről az illetékes körök, mintha az nem lett volna a legjobb katonai szempontból, hanem azért, mert ez a katonai nem a legmagasabb szempont, mely fölött nem állna semmi; mert nem ez az uralkodó tudomány, hanem a politikai és kormányzási okosság, amelynek a másik szempont mindig alá legyen rendelve. Így aztán a katonának oda kell hagynia biztos reményű sikereinek színterét, mihelyt az államtanács és a kormány érdeke követeli ezt az áldozatot; a háború fővezetője mindig az államférfi: és a fővezér kezét a kormányzó irányítja. Természetes az érzés, ami a katonában feltámadt; de helyes, amit az államférfi cselekszik. Ez az összeütközés, ez a kizárólagos érvényesülési vágy minden foglalkozás részéről, ez a természetellen, bár kedvetlen kölcsönös egymás alá rendelődés, folyton szemünk előtt lejártszódo folyamat.

H. Lajos, F.-e. I. Baudelaire írta, György, Öskár fordításában így:

Ké egész szívem, tehozzád felkiáltok,
Örvénybe hullt szívem kér: add irgalmatod,
Az én egem komor; ónszin a virradat,
Borzalmak éjjelen süvöltve száll az átok.

2. Önálló kötet nem jelent meg magyar fordításban.
3. Pályázhatik, csak szeptember elsejéig el kell küldeni az egész dolgozattal. 4. A bíráló-bizottságot nem ismerjük, maguk közül választják az elnököt.

Garrick. Azon a kezdetleges színpadon s olyan kulisszákkal természetesen az összes hangulatkeltő momentumot az egyes színész alakítása adta a közönségnek. A melodramatikusan kísértő zene épp ennek a hangulatnak szélesebb alapon való kiéjtését célozza. Nem hogy újabb berendezés, de épp ellenkezőleg, a primitívség szülte a maga kisegítésére.

J. Béla, P.-a. A „grand triste coeur” alatt Leconte de Lisle-t érti; Orestes, Hypathia, Netem Rát, Erinnisek. Elismerését köszönjük, magunknak is örömmük telik benne.

Vizmosás. A tárgy jó s elég ujszerű is; fejlődésében bizonyos drámai erő van. Viszont hibája, hogy igen hosszú s farszótlan sokat filozofálnak benne az emberek. Olyan nagy és heves jelenetek előtt nem igen szoktunk értékeket tartani az átöröklés problémájáról. Kissé gyorsabb menetű s a felére lekurtított alakban alkalomadtán közölnök. Kívánsága szerint történt.

Nem közölhetők: Az isten. Kezdetleges és iskolás munka, minden mélység és tartalom nélkül. A hála, Gyenge verselés, igen rossz rímek és értelmetlen tartalom. Többet is akar tudni? A fekete szemek. Ezerszer megirt téma, újabbat. Az élet örvénye. Igen didaktikus. Annyi benne a könyvekből kiirt bölcsesség, hogy sok egy életre. Hafiz. Már hosszúsága miatt is, öt 600 soros ének, nem közöljük. De akkor mért olvastatta el? Gyenge és zavaros, ne folytassa. Kirándulás. Szívesen látjuk, ha személyesen eljön, akkor majd visszakapja.

Duncan. Gordon Craighez ment férjhez, aki jeles piktor, különösen színpadi dekorációkban kiváló. Megtanulhatja.

J. László. Nem divatos, de ez nem is fontos a könyveire nézve. Egész tuczatot tudnánk elősorolni, akik külön-külön is százszor kaposabbak, de csak kérész életet élnek. A nagy poéták műveire — ha el is felejtették őket — nem sürgős a megértés, a divatosság, a népszerűség. A bennük szunnyadó élet halhatatlan s nem ők, hanem mi érünk meg a megértésükhöz.

Gábor. Nagyon szónokias, nem használhatjuk. Ezeknek a kérdéseknek a megoldása csak úgy sikerül, ha tisztán és világosan mondjuk el megfigyeléseinket.

Lilla. A fordítás különösen biztató, igazán szép sorok és megkapóan hü fordulatok vannak benne. Ha jobban válogat az igazán nagyok között, szívesen hozzuk.

K. István. 1. A beuroní művésziskola, S. A. B. = schola artistica Beuronensis. 2. Maculay: A pápaság. 3. Sinclair: Church architecture London (1906).

Szuggesztió.

Irtá: Meyrink Gusztáv.

Szeptember 23.

Igy ni! Most elkészültem rendszeremmel és biztosra veszem, hogy nem támadhat bennem félelem érzete.

Ezt a titkos írást senki sem tudja kibetűzni. Mégis csak jó, ha az ember előbb jól megfontol mindent és minél több téren áll a tudomány színvonalán. Ez kizárólag az én naplóm lesz. Más nem is tudja elolvasni, csak én magam, bátran leírhatok mindent, amit a magam megfigyelésére szükségesnek tartok.

Nem elég, ha elrejtünk valamit, mert napvilágra hozza a véletlen. Éppen a legtitkosabb rejtekhelyek a legveszedelmesebbek. Milyen fonák minden, amit gyermekkorunkban tanulunk. Én azonban az évek folyamán megtanultam, hogyan pillanthatunk a dolgok mélyére és nagyon jól tudom, mi a teendőm, hogy a félelemnek még árnyéka se támadhasson bennem.

Némelyek azt mondják, hogy van lelkiismeret, mások ezt tagadják. Ez aztán probléma és vita tárgya mind a két félnek. Pedig milyen egyszerű a valóság: van is lelkiismeret és nincs is, aszerint, hogy hiszünk-e benne, vagy sem.

Ha hiszem, hogy van lelkiismeretem, akkor ezt szuggesztió magamnak. Ez természetes.

Csak az a különös benne, hogy ha hiszek benne, akkor ezáltal a lelkiismeret nemcsak létrejön, hanem egészen önállóan szembe is tud helyezkedni kívánságommal és akaratommal . . .

Szembehelyezkedni! Sajátságos! Tehát az az én, amelyet magamban elképzelek, szembehelyezkedik azzal az énnel, amelylyel azt magam alkottam meg magamnak és ez esetben ugyancsak független szerepet játszik . . .

Különbözik úgy látszik, hogy így van ez egyéb dolgokban is. Például a szívem néha gyorsabban ver, ha valaki a gyilkosságról beszél a jelenlétemben; pedig bizonyos vagyok abban, hogy soha sem jöhetnek a nyomomra. Ilyenkor legkevésbé sem ijedek meg — ezt biztosan tudom, mert sokkal élesebben figyelem meg magamat, semhogy elkerülhetné a figyelmemet — és mégis érzem, hogy a szívem hevesebben dobog . . .

A lelkiismeret igazán a legördögibb eszme, amelyet pap valaha kigondolt . . .

Vajjon ki volt az, aki ezt a gondolatot legelőször világgá bocsátotta? Büns ember? Alig! Hát ártatlan? Ugynevezett igaz ember? De ez hogyan képzelhetné volna bele magát ilyen eszmének a következményeibe?!

Csak az lehetséges, hogy egy öreg ember ijesztő rémnek állította azt oda gyermekek számára . . . Az öregség fenyegető tehetetlenségének ösztönével az ifjuság fakadó brutális erejével szemben . . .

Jól emlékszem rá, hogy még nagy kamasz koromban is lehetségesnek tartottam, hogy az agyonvert ember árnyéka a gyilkosnak folyton a sarkában legyen és vízióiban megjelenjen neki . . .

Gyilkos! Már ez a szó is milyen ravaszul van kieszelve és megalkotva. Gyilkos! Szinte borsózik tőle az ember háta . . .

Igazán körülhálózák az embert szuggesztiókkal! De tudom már, hogyan hárttam el ezeket a veszedelmeket. Egy este ezerszer mondtam el magamban ezt a szót, amíg elvesztette reám nézve borzalmasságát. Most már olyan nekem ez a szó, mint bármely másik . . .

. . . El tudom magamnak képzelni, hogy a műveetlen gyilkost örületbe hajszolhatja az a képzelődés, hogy őt a halottak üldözik; de csak azt, aki nem gondolkozik, nem fontolgat, nem előrelátó . . . Ki az ma, aki hideg vérrel tud a halálos félelem közt megtört szemekbe tekinteni, anélkül, hogy ez a látvány sebet ütne belsejében, vagy aki bele tudja fojtani a hörgő torokba az átkot, amelytől az ember fitokban mégis csak irtózik . . . Nem csoda, hogy az ilyen látvány megelevenedhetik és azután olyan lelkiismeret-élet hoz létre, amely utóljára legyűri az embert . . .

Ha magamban elmélkedem, el kell ismernem, hogy tulajdonképpen igazán genálishan jártam el.

Valószínűleg nálamuál ostobábbaknak is sikerült

már rövid időközben két embert megmérgezni és amellet a gyanunak minden nyomát megsemmisíteni. De a bünt, a saját bűnösségének érzését elfojtani, mielőtt az megszületett volna, az . . . Igazán azt hiszem, én vagyok az egyedüli . . .

Persze, ha valakit az a szerencsétlenség érte, hogy mindentudó volna, az alig találma magában védelmet. Így azonban nagy bölcsen felhasználtam saját tudatlanságomat és óvatosságból olyan mérget választottam, amelyről egyáltalán nem tudom — és nem is akarom tudni — hogy az általa előidézett halálnemnek milyen a lefolyása . . .

Morfium, sztrichnin, cziankáli . . . ezeknek hatását ismerem, vagy el tudnám magamnak képzelni: vonaglás, görcsök, habzó száj, hirtelen elvágódás . . . de kurarin! . . . Sejtlemem sincs róla, hogy ennél a méregnél milyen lehet a halálküzdelem; hogyan képzelhetném el tehát annak lefolyását?! Attól természetesen őrizkedni fogok, hogy valahol utána nézzek, az pedig ki van zárva, hogy véletlenül vagy akaratom ellen kelljen valamit vallanom róla. Egyáltalán ki ismeri ma a „kuranin“ nevet?!

Tehát! Ha még képet sem alkothatok magamnak két áldozatom (milyen ostoba szó) végső perceiről: akkor az hogyan üldözhetne engem? És ha mégis álmodni találnék róla, amikor fölbredek, azonnal bebizonyíthatom magamnak az ilyen szuggesztió tartarhatatlan voltát. És melyik szuggesztió volna erősebb ilyen bizonyításnál!

Szeptember 26.

Csodálatos! Éppen ma éjjel álmodtam, hogy a két halott a hátam mögött jobbról és balról követ engem . . . Talán azért, mert a minap az álomról irtam?

Már most csak kétféle módon zárhatom el az ilyen álomképeknek az útját: vagy folyton felidézem azokat magamban, hogy megszokjam, mint azt az ostoba „gyilkos“ szóval tettem, vagy pedig ezt az álmot egészen kitépem az emlékezetemből.

Az első mód? . . . Him . . . Az álomkép nagyon borzalmas volt . . . Inkább a másodikat választom. Tehát: nem akarok többé rá gondolni! . . . Nem akarok! Nem akarok! Nem, nem! Nem fogok többé rá gondolni! . . . Hallod-e, te!? . . . Te nem fogsz többé rá gondolni!

Egyébiránt most veszem észre, hogy nagyon meggondolatlan ez a kifejezés: „Te nem fogsz stb. . .“ Az ember ne szólítsa magamagát „te“-nek, mert ezzel énjét ugyyszólván két részre választja: az egyik az „én“, a másik a „te“, ennek pedig idővel végzetes következményei lehetnek! . . .

Október 5.

Ha olyan alaposan nem tanulmányoztam volna a szuggesztió lényegét, akkor igazán idegessé lehetnék. Ma volt már a nyolczadik éjszakája, hogy mindig ugyanazt álmodtam . . . mögöttem mindig az a két árny, amely lépésről-lépésre követ . . . Ma este emberek közé megyek és valamivel többet iszom a rendesnél.

Legszívesebben mennék a színházba, . . . de persze éppen ma adják „Macbeth“-et.

Október 7.

Az ember holtig tanul . . . Most már tudom, miért kellett olyan állhatatosan arról álmodnom . . . Paracelsus világosan mondja, hogy ha valaki mindig élénken akar álmodni, nem kell egyebet tennie, mint azt, hogy egy párszor leírja az álmait. Ettől azonban nagyon fogok óvakodni.

Ezt persze a modern tudósok nem tudják. De Paracelsust szidni: ehhez értenek.

Október 13.

Ma pontosan föl kell jegyeznem, mi történt velem, nehogy emlékezetemben esetleg olyan dolgok kapcsolódjanak hozzá, amelyek meg nem történtek . . .

Egy idő óta úgy éreztem — az álmoktól, hála istennek, megszabadultam — mintha balfelől valaki mindig nyomon követne.

Természetesen megfordulhattam volna, hogy meggyőződiem érzelmeim csalódásáról: csak hogy ez nagy hiba lett volna, mert ezáltal már koncedáltam volna magamban annak a lehetőségét, hogy ilyesmi a valóságban egyáltalán megtörténhessék . . .

Ez úgy ment néhány napig. Én jól vigyáztam magamra.

Mikor ma reggel asztalomhoz akarok ülni, ismét elfog az a kellemetlen érzés és hirtelen csikorgó neszt hallok a hátam mögött . . . Mielőtt összeszedhettem volna magamat, erőt vett rajtam az ijedség és hirtelen megfordultam . . . Egy pillanatig egészen tisztán, éber szemmel láttam a meghalt Erben Richárd szürke körvonalait, azután a fantóm villámgyorsan ismét a hátam mögé suhant . . . de most már nem olyan messzire, mint az előbb, úgy, hogy csak sejtethet. Ha egészen egyenes irányba helyezkedem és szememet erősen balra irányítom, akkor megláthatom halvány körvonalait; de ha hátrafordítom a fejem, akkor az alak ugyanabban a mértékben visszahúzódik.

Hisz azzal tisztában vagyok, hogy azt a neszt csak az öreg takarítónő okozhatta, aki egy pillanatig sem nyugszik és mindig az ajtókon babrál.

Ezentul csak olyankor szabad a lakásba jönnie, ha nem vagyok itthon. Egyáltalán senkit sem tűrök többé magam körül.

Égnek állott minden hajamszála! . . . Ugy hiszem, az attól van, hogy az embernek a fejbőre összehúzódik . . .

És a fantóm? . . . Az első érzés egyszerű utóhatása volt korábbi álmaimnak; a látomást azután a hirtelen ijedség idézte elő . . . Ijedség, félelem, gyűlölet, szeretet, megannyi erő, amely az ént kettéválthatja és így az illetőnek különben egészen öntudatlan gondolatait láthatóvá teheti, úgy hogy azok mint egy reflektorban tükröződnek látóképességében.

Most jó ideig nem is szabad emberek közé mennem és alaposan meg kell magamat figyelmem, mert ez így nem mehet tovább . . .

Kellemetlen, hogy mindez éppen a hó tizenharmadikára esik . . . Igazán mindjárt kezdettől fogva küzdenem kellett volna a tizenhármass számhoz fűződő oktan előítélet ellen, amely — úgy látszik — bennem is megvan . . . Egyébiránt mit törődöm én ezzel a jelentéktelen körülménnyel.

Október 20.

Szerettem volna csomagolni és más városba utazni.

Az öreg asszony megint motoszkált az ajtónál. Ismét az a neszt — ezuttal jobbra s hátam mögött . . . Ugyanaz az eset, mint a multkor . . . Most megmérgezett nagybátyámat látom jobbról és ha államat a mellemre szorítom — mintegy a vállamra kancsalítok — akkor látom mind a kettőjüket, az egyiket jobbról, a másikat balról . . .

A lábukat nem láthatom. Egyébiránt úgy tetszik nekem, mintha Rikárd alakja most jobban kidomborodott, hozzám közelebb jött volna . . .

Az öreget elkergetem a házból . . . mindennap gyanusabbá válik a dolog. De néhány hétig még jó arcot mutatok neki . . . nehogy gyanakodni kezdjen . . .

Az átköltözést is el kell még halasztanom, mert feltűnnék az embereknek és nem lehet az ember eléggé óvatos.

Holnap ismét gyakorolni fogom néhány óráig a „gyilkos“ szót, hogy újra hozzászokjam, mert kellemetlenül kezd hatni reám . . .

Istenem, csak ne felejtsem el éjszakán át a felét annak, amit napközben felteszek magamban! . . . Mintha mindent elmosna az álom.

November 1.

Legutóbb szándékosan nem irtam semmit sem a második fantómról és az még sem akar eltűnni . . . Borzasztó! Borzasztó! . . . Hát nem lehet ennek elmenteni?

Hiszen világosan kifejttem, hogy kétféle módon szabadulhatok az ilyen látományoktól . . . A második módot választottam és mégis folyton az elsőnél tartok! . . .

Talán zavart elméjű voltam akkor? Az a két alak saját énemnek meghasonlása-e vagy pedig önálló életet él mindegyikük?

— — — Nem, nem! . . . Hisz akkor saját életemmel táplálnám őket! — — — Tehát mégis valóságos lények! — — —

Borzalmas! — De nem; hisz én csak olybá

tekintem őket, mintha önálló lények volnának és amit az ember valónak tekint, az... az... Jóságos uristen! Hisz én nem vagyok, ahogyan az ember rendesen ír. Hisz úgy írok, mintha valaki tollba mondaná nekem!...

Holnap még egyszer leírom az egész könyvet — folyóírással... Uristen, légy velem ezen a hosszú éjszakán!

November 10.

Azok igazi lények. Álmomban elmondták nekem halálküzdelmüket... Jézus, segíts!... Igen, Jézus, Jézus!... Ők meg akarnak engem fojtani!...

Édes istenem, miért nem mondtad nekem soha, hogy halála után az ember tovább él... hisz akkor senkit sem gyilkoltam volna meg!

Miért nem nyilatkoztál meg nekem gyermekkoromban?...

— — — Ismét úgy írok, ahogyan beszélni szoktunk... Pedig én nem akarom.

November 12.

Ismét tisztán látok, most, amikor az egész könyvet leírtam... Beteg vagyok. Itt csak hidegvér és tiszta tudás segít.

Holnap reggelre magamhoz kéretem dr. Wetterstrandot. Ő majd megmondja nekem, hol a hiba... Apróra elmondok neki mindent, ő nyugodtan meg fog hallgatni és el fogja nekem árulni a szuggeszióitól azt, amit még nem tudok.

Első pillanatra semmi esetre sem liheti el, hogy igazán gyilkoltam... Csak azt fogja gondolni, hogy megőrültem.

Arról pedig majd gondoskodom, hogy odahaza mást ne gondoljon: ...Egy pohárka bort!!!...

November 13.

SAKK.

Rovatvezető: Gajdos János.

207. számú játszma.

Játszották a düsseldorfi főturnán 1908. augusztus hó 5-én.

Elhárított vezérsel.

Table with chess moves and player names (Köhler H., Neumann M.). Columns include move numbers and piece positions.

15. ... c5x4d4
16. Hf3x4d4
16. Hf3x4d4
17. Hd4-f5

Világos nagyon felületesen játszik; biztosabb volt a vezérellel ellépni d1-re.

17. ... Vd8-f6
18. Hf5-g3 Be8-e5

Sötét igyekszik játékba hozni a bástyáit is.

19. Ve2-g4 Hh5xg3
20. f2xg3

20. Vg4x4d7-re következhetnék 20. ... Hg3xf1
21. Vd7xb7, Be8-e8 22. Bc1xf1, g6-g5 stb. és sötétnek minőségelőnye marad; a tett lépés után a világos e-nyalag nagyon meggyengül és csakhamar el is vész.

20. ... Vf6-e6
21. Vg4xe6 Be5xe6
22. Bc1-d1

Sokkal jobb volt a másik bástyával d1-re lépni; a c-vonalon még szolgálatot tehetne a bástya.

22. ... Hh5-f6
23. Hc3-a4 Hf6-g4!
24. Ha4xc5 b6xc5
25. Fh6-f4 Hg4xe3
26. Ff4xe3 Be6xe3
27. Bd1-d2 d5-d4

Az összekötött szabadgyalogokkal sötétnek már szinte nyert játéka van.

28. Bf1-d1 Be8-e8
29. Kg1-f2 Fb7-a6
30. b2-b4

Világos szeretné az erős gyalogokat robbantani, de már nem jut hozzá.

30. ... Be3-e2+
31. Bd2xe2 Be8xe2+
32. Kf2-f3 Be2-b2!

Ezen kitűnő lépéssel meg van hiúsítva a c5-gyalog ütése egyszerűsödik sötét megnyeri a b-gyalogot is.

33. Kf3-e4 Bb2xb4
34. Ke4-d5 Fa6-e2
35. Bd1-d2

Egyéb lépésre a d-gyalog nyomulna előre.

35. ... Bb4xb1
36. Bd2xe2 Bb1-c1

Most már világos állása tarthatatlan és további tiz lépés után föladta a reménytelen küzdelmet.

Sakk-hírek.

Küzdelem a világmesteri címért. Az a szenzációs sakkeseemény, melynek létrejöttelét már régóta várta az egész sakkvilág, végre megvalósul. Dr. Lasker Emanuel világmester (Newyork) és dr. Tarrasch Siegbert nürnbergi német nagymester e hó 17-én megkezdik a mérkőzést a világmesteri címért. Düsseldorfban, hol az első játszmaikat rogtán lebonyolítani, már napok óta nagy előkészületek folynak és mindenfelé óriási plakátok hirdetik a match kezdetét. A nevezetes és ritkán előforduló match színhelye a Kunstpalast helyisége lesz, ahová a kíváncsi nézők csak belépődíjakkal iuthatnak be; egy napra érvényes jegy ára három márka, állandó jegy pedig tíz márkába kerül. Az első játszmat hét-főn délután háromnegyed három órakor kezdik s a mérkőzők naponta csak hat órán át játszanak; a be nem fejezett játszmat másnap folytatják, de már új játszmába nem kezdenek. Düsseldorfban azonban csak kevés számú játszmat váltanak, miután a mérkőzés költségeihez a város csak 500 márkával járult, míg ellenben München város tanácsa 6000 márkát szavazott meg. A két világhírli mester mérkőzése elé az egész sakkvilág nagy érdeklődéssel tekint és már is mindenfelé megindultak a találgatások a győztes személyére nézve. Mert mindkét mesternek nagy pártja van. A legérdekesebb azonban, mint hírlík, a match végeztével Schlechter, a bécsi nagymester, matchre fogja kihívni a győztest.

Düsseldorfi. A „Német Sakkszövetség“ XVI. kongresszusának közgyűlése f. hó 2-án folyt le. Kimutatás szerint a szövetségben 142 sakk-kör van és a legutóbbi kongresszus óta nagyon szaporodott az egyes-tagok száma is. Az alapszabályok értelmében megejtették az elnökválasztást s elnöké ismét dr. Gebhardt professzort, a közbüri lelkes és ügybuzgó sakkarátot választották meg. A legközelebbi kongresszus megtartását 1910-ben Hamburg vállalta el.

VIZÁLLÁS.

Table with chess player names and scores for various locations (Inn, Duna, Horva, Vág, Rába, Dráva, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Latorca, Ung, Tisza, Kőrös, Maros, Temes, Béga, Csicserek).

EGYETÉRTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatali igazgató: PAJOR MÁTYÁS

Ne tévovázzék, ha fáj a feje, hanem használjon azonnal

BERETVAS-PASTILLÁT

amely 10 perc alatt a legmakacsabb migraint és fejfájást elmulasztja. Ára 1-20. Kapható minden Orvosok által ajánlva. Ára 1-20. Kapható minden Orvosok által ajánlva. Ára 1-20. Kapható minden Orvosok által ajánlva.

Beretvás Tamás gyógyszerész Kispesten, 3 doboznál ingyen postaszállítás.

Fonderia Milanese di Acciaio cég Milanóban

20470. számú

Eljárás folyasztott vasnak és aczél-nak konvertben való előállítására. című magyar szabadalom tulajdonosa szabadalmának gyakorlatbavétele céljából belöldi gyárosokkal összekötést keres; szabadalmát esetleg el is adja, vagy gyártási engedélyt ad. — Bővebb felvilágosítással szolgálnak

Harsányi Jenő és dr. Messinger Károly hites szabadalmi ügyvivők Budapest, V., Váci-körut 78.

Advertisement for HEIM H. CSÁSZ. ÉS KIR. UDY. SZÁLLÍTÓ Budapest, Thonet-utvar. Includes image of a stove and text about quality and price.

Advertisement for VELENCE Kalauz magyarok számára. Includes image of a book and text about the publisher Singer és Wolfner.

BRÁZAY SÓSBORSZESZ

A LEGJOBB

**ÓVAKODJUNK
ÉRTÉKTELEN
UTÁNZATOKTÓL!**

**NÉLKÜLÖZHETETLEN
HÁZISZER.
KAPHATÓ MINDENÜTT**

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK.

Vásárcsarnok.

1908. augusztus 14-én.

A hűvös esős időjárás folytán az üzletmenet csökkenéses. Szép nagy faj görögdinye s cantaloup mérsékelt forgalom mellett elég jó áron helyezhető el. Turkeztánból a készletek nagyok a kereslet némileg csökkent. Szép száraz chasselas és muskotály jó kereslet mellett gyors vevőre talál; ugyintén egészséges körte is. Nyári alma csak árnyékmennyel helyezhető el. Veresszilvától az érdeklődés teljesen elfordult ellenben szép nagy szemű ringló és magbaváló szilva minden mennyiségben elhelyezhető. Burgonya változatlan, paradicsomban elég élénk az üzlet. Vaj változatlan. Tojásból a hozatalok csökkentek s az irányzat emelkedő.

Mai árak:

Husneműk: Helybeli marhahús hátulja 128-136 K, eleje 108-112 K, vidéki borjú, bőrben hosszan mérve súlylevonás nélkül 70-80 K helybeli borjúhús 84-100 K, sertésusz szalonával 130-132 K, lehuzott sertés 138-142 K, szalonna friss 128-132 K, szalonna sózott 116-120 K, szalonna füstölt 128-132 K, olvasztani való 128-132 K, hárj 136-140 K, sertészsír 140-160 K, mind métermázsánként. Füstölt hús (vidéki) kg.-ja 1.50-1.60 K, hazai sonka 1.80-2.- K, szalámi magyar 3.60-4.- K, nyári szalámi 1.20-1.40 K.

Vad: Öz 1.20-1.80 K, szarvas .70-.80 K dämvad, vaddisznó K kg.-kén egészben, nyul nagy K, nyul sült K, fogoly K, fácán K szalonka K, darabonként. Fenyvesmadár kötege

Baromfifélék: Élő rántani való csirke 1.20-1.80 K, sütni való 2.40-2.80 K, kacsá sovány 2.40-3.40 K, kacsá hizott 4.-5.- K, liba fiatal 5.-7.- K, lud hizott 10.-16.- K, tyúk 340-420 K, pulyka K páronként. Vágott: szépen tisztított baromfi: hizott lud 1.30-1.50 K, hizott rucza 3.-4.- K, hizott pulyka K, levestyúk 1.20-1.40 K kg.-ként, Pulárd 180-2.- darabonként.

Tejtermékek: Teavaj (centrifugált) I. 2.10-2.40 K, II. 2.-2.20 K, főzővaj (köptilt) 1.50-1.70 K, tehénturó 10-24 K, kilogr.-ként. Valódi erdélyi juhturót és munkásturót igen jutányosan szállíthatunk.

Zöldségfélék: Burgonya (vagonáru) sárga 8.-8.20 K, rózsá uj 6.90-7.- K, fehér 4.80-5.20 K, kifli K, sárgarépa 5.-12.- K, petrezselyem 5.-12.- K, vöröshagyma makói 15.-18.- K, közönséges hazai 10.-12.- K, fokhagyma 26.-30.- K, káposzta 10.-16.- K 100 kg.-ként. Burgonya, uj K, kalarábé fill, spárga solo K, közép K, leves f kg.-ként. Zöldbab hüvelyes K, kifejtett K, zöldborsó hüvelyes K, kifejtett K. Paradicsom 5.-10.- K 100 kg.-ként. Uborka salátának 8.-12.- K, ecetbe .80-1.-, savanyítani 1.-1.20 K 100 darabonként.

Gyümölcsfélék: Szőlő .40-.60 fillér kg.-kint Alma válogatott elsőrendű áru (aranyparmen ranett, Jonathán, Törökbálint, batul stb.) K, másodrendű K, harmadrendű apró áru K. Körte elsőrendű 80-1.20 K, másodrendű 40-60 K, dió I. 40-60 K, II. 30-40 K. Görögdinye 24-40 K, cantalup 28-40 K, turkestan 12-20 K 100 darabonként.

Vegyesárak: Méz .70-.94 K, gyümölcsíz .70-2.20 K, gomba friss .80-1.60 kilogrammonként.

Tojás: bácskai 76-78 K, erdélyi apróbb áru 73-74 K.

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, augusztus 14. Felhajtott: 1063 drb élő borjú (közte 12 rugott), drb leölt borjú, drb növendékmarha, drb élő bárány, drb leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjúkért 68-76 fillér, kivételesen 78-80 fillér; középminőségű élő borjúkért 58-66 fillér; leölt borjúkért fillér; silány és rugott borjúkért 50-56 fillér, növendékmarháért fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Elő bárányokért korona, leölt bárányokért korona páronként. Az irányzat élettelen volt, az árak változatlanok maradtak.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest-Köbánya.

Budapest, augusztus 14-én. (Hivatalos tudósítás). Hizott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) fillér. Közép (páronként 300-400 kilogrammig terjedő súlyban) fillér. Fiatal nehéz (páronként 320 kilogrammon felül súlyban) 130-131 fillér. Fiatal közép (páronként 251-320 kilogrammig terjedő súlyban) 131-132 fillér. Könnyű (páronként 250 klgr-ig) 135-137 fillér. Szerbiai nehéz (páronként 260 kg fölül súlyban) fillérig, közép (páronként 240-260 kilogramm súlyban) fillérig.

Sertésleltár: 1908. évi augusztus 12. napján volt készlet 38665 drb., 1908. augusztus hó 13-án felhajtott 155 darab, 1908. augusztus 13-án elszállított 389 darab, 1908. augusztus 14. napjára maradt készletben 38431 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: változatlan.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, aug. 14. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 471 darab sertés, 55 darab sült, 5 darab malacz. Pótfelhajtás 174 drb sertés, drb sült malacz. Mai napi felhajtás 1100 darab sertés, 4 darab sült, darab malacz. Összesen 1718 darab sertés, 59 darab sült, 5 darab malacz. Eladatott 1120 darab sertés, 5 darab sült, darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 598 drb sertés, 53 darab sült, 5 drb malacz. Mai árak: Zsirsertés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül életsúlyban 101-109 fillér, életsúlylevonással fillér. II. rendű 280 kg.-tól 350 kgr.-ig, 101-107 fillér, életsúlylevonással fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül fillérig, életsúlylevonással 130-136 fillérig; fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig fillér, életsúlylevonással 129-138 fillérig, könnyű 220 kg.-ig fillér, életsúlylevonással 130-138 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül fillér, könnyű 140-300 klgr.-ig fillérig, életsúlylevonással fillérig. Beiföldi sült fillérig, horvát sült fillér Malacz fillérig. (Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, életsúlyban értendők.) A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az ő levele.

Miből is irhattad
Hozzám e levelet:
Fényből, illatából?
Meglehet, úgy szakad
Kertedből e szelet
A virágoságyról...
Avagy megfosztottad
A csillagos eget
Legszébb darabját!

Illatos kis levél
Virágok kertjébe,
Lelke édenkertje!
Szerelmeiről beszél
Mindenik vonása,
Mindenik sor benne...
Nem róva születél,
Ugy himzett ő rája
Gyönyörűségemre!

Rózsás kis levélke,
Darabja az égnek
Csillagsütőszóval
Belé van érzése
Szívének-lelkének
Aranyszállal húzva...
Aranyszál, te lelke
Örök szerelmének
Fénylő hadakútja.

Szönyi Mihály.

A méh lélektana.

Nem sorolunk fel sok átmeneti fokot, melyen a méh nyelve lassanként hosszabb lesz, hogy mindig több virágkelyhet megfoszthasson nektárjától, ahol gyűjtőszerszámok képződnek a virágpör számára, szörök és rojtok, czomb-, talp-, és haskefék, ahol a lábak meg az állkapcsok erősebbek lesznek, a testnek hasznos váladékai keletkeznek és a lakásépítés felett egy olyan szellem lebeg, mely csodálatos javításoknak minden fajtáját tudja keresni és meg is tudja találni. Ennek a leírásához egy könyv

terjedelme kellene. Csak egy fejezetét akarom változtatni, vagy még ennél is kevesebbet, csak egy lapot, mely az élet akaratának tévováságát és tapogatózását mutatja a boldogság utáni törekvésében és a szociális értelemnek lassu keletkezését, növekedését és önalakulását érteti meg velünk.

Láttuk, mint türi szóltanul a szerencsétlen Propolis e szörnyűsége világban, mely telidesteli van borzasztó veszedelmekkel, magános, kicsiny életét. Testvérei közül néhányan, melyek jobb szerszámokkal ellátott és nagyobb ügyességű fajokhoz tartoznak — ilyenek például a pompás ruházatu selyem-méhek (Colletes) vagy a rózsafának sajtáságos levélnyírói (Megachile centuncularis) — éppen olyan mélységesen elhagyatva élnek és ha véletlenül egy másik lény együtt lakik velük és megosztja velük a hajlékukat, akkor ez nem más, mint ellenség, vagy pedig élősd. Mert a méhek világa sokkal különösebb kísértetektől népes, mint a miénk és nem egy fajnak megvan a titokzatos, tétlen magamása, mely kiszemelt áldozatához minden ízében hasonlít, csak hogy öslustasága folytán elveszítette egymásután minden szerszámát és így még csak fájának dolgos típusa révén tud megélni.

De már ezeknél a méhfajoknál is, melyeket kissé kategorikusan „magános méhek”-nek neveznek, megmoccan a szociális ösztön, mintegy a minden primitív életre nehezedeő materia nyomásától elfojtott láng. Itt is, meg ott is, nem várt helyeken, fellobban féltéken és néha bizarr módon, mintegy mutatóba, hogy itt van és lassankint kibontakozik a ráncszedő farakásból, mely egy napon tápláléka lesz gyözedelmének.

Ha minden a földön: anyag, akkor is meg feliet figyelni az anyagnak legimmaterialisabb mozgását. Itt arról az átmenetről van szó, mely az önző, bizonytalan, tökéletlen lélettől a testvéri, már biztosabb és boldogabb élethez vezet. Arról van szó, hogy gondolatban egyesüljön az, ami a testi világban egymástól el van választva, az egyén önmegtadadásáról a faj javára és hogy kezdődjék a láthatóknak pótlása a láthatatlannal. Csodálni való-e, hogy az, amit mi a kiváltságos helyünkről még nem érthetünk el, ahol

az ösztön minden irányban az öntudatba sugárzik, — hogy az a méheknek nem sikerült egy csapásra? Csodálatos, szinte megfogható nézni, mint tapogatózik az új gondolat elsőbb a sötétben, mely mindent, ami a földön keletkezik, beburkol. Az anyagból ered és még teljesen anyag. Semmi más, mint éhség, félelem s a hideg, de áttéve még valami alakatlanabbá. Bizonytalanul settenkedik a nagy veszélyek, a hosszú éjszakák, a tél kezdete és egy kétszínű álmok körül, mely már szinte maga a halál.

A vadméhek (Xylocopa) erős méhek, melyek hajlékukat száraz fába vájják. Mindig magányosan élnek. És mégis, a nyár vége felé megcsik, hogy egy különös fajtanaknak (Xylocopa cyanescens) néhány példányát a magzat-ing (asphodalus) kelyhében ott látni, amint dideregve kuporodnak egymás mellett, hogy a telet együtt eltöltsék. Ez a késlekedő testvériség a vadméheknek kivétel; de közeli rokonuknál, a ceratimusoknál, már változatlan szokássá lesz. Itt bukkan elő a gondolat. De nyomban meg is áll és eddig a vadméheknek a szeretet első sötét vonalán túl nem jutott.

Más méheknek a magát még kereső gondolat más alakot ölt. A falméheknek (Chalicodoma), a kefésméhek (Dasypoda) és a göngyölméhek (Halictus) számos telepekké egyesülnek a fészéképítéshez. De ez csak remetéknél látszólagos közös társasága. Semmiféle egyetértés, semmiféle közös tett itt nincsen. Mindegyik nagyon is el van hagyatva a tömegben és építi a maga lakását önmagának, anélkül, hogy a szomszédjaival valamit is törődne. „Ez — mondja J. Perez — egyedeknek egyszerű összehatalálkozása, melyeket ugyanaz az izlés, ugyanazok a tehetségek egy helyen összehoznak, ahol az alapelv „mindenki önmagának” szigorúan érvényesül. Ez a munkásoknak egy raja, mely csupán a szorgalmával és a tömegével emlékeztet a méhkasra. Az ilyen egyesülések tehát nagyszámu egyedeknek, melyek ugyanazon a helyen laknak, egyszerű eredménye.”

De a sirméheknek, ezek a Dasypodák atyafiai, hirtelen egy kis sugár villan elő és fényt vet egy új érzés keletkezésére a véletlen együttélésében. Ugy egyesülnek, mint az előbb említették és mind-

A NAGY TITOK

IRTA: W. COLLINS.

35

— Hiszen elmondottam önnek, — feleltem indignálódva, hogy Dexter milyen nagy tisztelettel, majdnem rajongással beszélt az elhunyt-ról. Az emléket még most is nagyon ápolja. A szíves látást is, melyben engem részesített csak annak köszönhettem, hogy a természet némileg hasonlít az elhalt Macallan asszonyra. Láttam, hogy a szemé tele volt könnyel és a hangja reszketett, mikor róla beszélt. Dexter lehet a legrosszabb ember, de Macallannal szemben nem lehetett gonosz. Vannak egyes dolgok, melyek egy nőt sohasem hatnak meg, ha egy férfi a szíviszonyairól beszél. Éppen úgy én is lehettem a méregkeverő, ha Dexter az. Igazán sajnálom, hogy véleményem ellenkezik az önével. Plaimore ur; de nem mondhatok mást, mert én így érzem.

— Hiszen én osztom az ön véleményét, csak azzal a különbséggel, hogy egy lépéssel tovább megyek, mint ön.

— Nem értem önt.

— Mindjárt meg fog érteni. Ön leírja nekem Dexter érzelmeit az elhunyt Macallanné iránt, mint a tisztelet és szeretet keverékét. Én pedig azt mondom önnek, hogy az az érzélem sokkal melegebb volt. Az én információim a szerencsétlen hölgytől magától származik, ki éveken keresztül megtisztelt a barátságával és a bizalmával. Mielőtt Macallan elvette, Dexter már szerelmes volt bele, erről azonban Ernő nem tudott semmit. Dexter iszonyu nyomoréksága daczára megkérte a kezét.

— És mégis azt állítja ön, hogy a boldogtalan megmérgezte! — kiáltottam én felháborodva.

— És mégis állítom. Nem találok más következtetést mindaz után, amit ön nekem elbe-

szélt. Hiszen ön annyira megijesztette Dextert, hogy majdnem elájult. Mitől félt akkor?

Tényleg zavarba jöttem magam is erre a kérdésre.

— Dexter régi jó és hűséges barátja a férjemnek, — kezdtem el végül. Amikor azt hallotta, hogy én nem akarok belenyugodni az ítéletbe, talán Ernő végett.

— Ah ugy! — szólt gunyosan félbeszakítva az ügyvéd. Tehát a férje végett nyugtalankodott, mert a per újrafelvételének következményeitől féltette őt. Ez a kijelentés nem nagyon egyezik azzal a kijelentésével, hogy férjének ártatlanságában teljesen megbízik. Lenne oly kegyes és megszabadítaná a fejét egy nagy tévedéstől — folytatta komolyabbá válva, — ha nem akarja, hogy ezután kutatásaiban teljesen helytelen uton járjon. Hígyjen az én szavamnak, Dexter aznap megszünt Ernő barátja lenni, amilyen az utóbbi feleségül vette az ő szerelmét. Dexter nyíltan és titokban mindig azon munkálkodott, hogy az ő tisztességéről és jószágáról mindenki meggyőződjék. A tanuvallomását azzal a mély érzéssel tanuskodó őszinteséggel mondta jegyzőkönyvbe, hogy mindenki bizott benne. Mégis az az erős meggyőződésem, hogy Macallan urnak nem volt ádázabb ellensége az egész földkerekségen Dexterrel.

Rajtam végigfutott a hideg. Itt éreztem, hogy némileg igaza van az ügyvédnek. A férjem megnyerte feleségül azt a nőt, aki visszautastotta Dexter kezét. Vajon Dexter az az ember-e, aki ezt el tudja felejtetni vagy megbocsátani? Saját tapasztalásom azt felelte: nem!

— Szíveleje meg, amit mondtam önnek, — folytatta Plaimore és most vegyük szemügyre az ön helyzetét. Mindenek előtt arra kérem, fogadja el egyelőre a tanácsomat; könnyebben fog a gyors leleplezéshez vezetni. Feltétlenül meg vagyok róla győződve, hogy Dexternek kellett volna férje helyett a glenlinli mérgezés vádlottjaként a törvényszék előtt állnia. Mivel azonban már huzamosabb idő telt el azóta, nem marad egyéb hátra, mint pontosan a tanuvallomások mellett maradni. Mindenek előtt arról

van szó, hogy a közönség véleményét megdöntsük. A közönség hite, hogy férjét ártatlannak tartsa, csak úgy érhető el, ha Dexter bűnösségéről meggyőződik. Hogyan akarja ezt elérni? A bünper aktáiban a legkisebb nyom sincs, mely Dexter bűnössége mellett bizonyítana. Ha Dextert, mint bűnöst akarja megfogni, az csak egy módon lehetséges. Ha ő maga bevallja a tettet.

Ha az ügyvédnek igaza volt, akkor most mindenesetre a czél előtt voltunk. De bármennyire is beláttam ítéletének fensőbbtségét, én magamban nem bírtam arra a meggyőződésre jutni, hogy neki igaza van.

És ezt nem is tudtam előtte eltitkolni.

Plaimore jószágosan mosolygott.

— Mindenesetre azt jóváhagyja ugyebár, hogy Dexter nem mondta a teljes igazat, — jegyezte meg Plaimore — és valamit eltitkolt ön előtt, ami önre nézve nagyérdemű lehet!

— Igen, ezt helybenhagyom.

— Szép! Én pedig azt állítom, hogy amit ő eltitkol, az éppen bűnösségének a bevallása! Ön elbeszélte nekem, hogy Dexter utbaigazítást ígért önnek, amelylyel a bűnöst megfoghatja. Ezzel tehát ő még tartozik önnek. S hogy valamást, vagy utbaigazítást kapjon, ezt hogyan akarja nála elérni?

— Talán rábeszélés által.

— És ha ez nem sikerül? Azt hiszi, hogy tud járni az eszén, vagy pedig meg tudja ijeszteni?

— Ha visszaemlékezik, Plaimore ur, akkor eszébe jut, hogy egy ízben már megijesztettem anélkül, hogy akartam volna.

— Nagyon helyes. Ami azonban egyszer sikerült, esetleg nem üt be másodszor. Ha azonban elhatározott szándéka, hogy ezt a kísérletet megcsinálja, akkor nem fog ártani, ha még egyet-mást megtud Dexter jelleme és temperamentuma felől. Mit gondol, hátha egy szövetségársá venni még magunkhoz?

— Jeddten pillantottam körül; beszéde után

egyik magának vája kicsiny barlangját, de a bejárat, mely a földszinéről a külön hajlékokhoz vezet, az közös. „Ami a sejtben elvégzendő munkáját illeti, — mondja Perez — mindegyik úgy viselkedik, mintha egyedül lenne, de valamennyien a közös bejáratot használják és így egynek a munkáját veszik igénybe, míg általánosan és fáradságot megtakarítanak, mert nem kell mindegyiknek külön folyosót furni a maga számára. Érdekes lenne megállapítani, hogy ezt az előzetes munkát nem végzik-e közösen és hogy különböző nőstények nem váltják-e föl egymást benne.“

Bármint van is ez a testvériség gondolata keresztül tört már a falon, mely két világot választott el egymástól. Már nem többé a lét, az éhség vagy a halálfélelem az, mely ezt az eredményt az ösztöntől torz és hóbortos alakban kierőszakolja, hanem a tevékeny élet, mely ezt sugalmazza. De ebben az irányban sem jut messzire. Azért mégsem csügged el, megpróbál más utakon járni. Győzedelmeskedik a poszméheken, megváltozott légkörében alakot ölt, megéri és létrehozza az első döntő csodákat.

Maeterlinck.

(Az erőszakos sebész tanár.) Bordeauxból mulatságos történetet írnak meg: Egy gazdag borkereskedőnek daganata támadt a jobb lábán s háziorvosa hosszas kezelés után arra a meggyőződésre jutott, hogy a lábát amputálni kell, különben életveszély forog fenn. Nyomban táviratoztak Párisba, Franciaország egyik leghíresebb professzoráért, aki készen nyilatkozott tízezer frank tiszteletdíjért Bordeauxba utazni és a műtétet végrehajtani. Amikor a híres orvos a borkereskedő városába érkezett, hamar megállapította, hogy nincs szükség operációra. Néhány orvosságot rendelt, még néhány napig Bordeauxban tartózkodott, hogy kezelése eredményét bejárja. A kezelés helyesnek mutatkozott, csakhamar látható javulás állott be s a párisi sebész elhatározta, hogy haza utazik. Amikor utolsó látogatását tette meg, nem felejtette el a 10,000 frankos számlát sem. A borkereskedő átfutotta az írást és megbotránkozva kiáltotta: „De tanár ur, ha amputálta volna a lábamat, haladéktalanul kifizettem volna a 10,000 frankot, így azonban eszembe sem jut!“ Anélkül, hogy válaszolt volna, az izmos tanár kinyújtotta bal kezét, lerántotta vele a beteget a pamlagra, jobb kezével műtőeszközöket húzott ki zsebéből s teljes nyugalommal szólott: „ezen

még lehet segíteni!“ A megijedt páciens ijedten sikoltott fel s egyre erősítette, hogy ő csak tréfált az ímént. A vége a dolognak az lett, hogy a 10,000 frankot kifizette.

(A szultán.) Egy angol folyóirat érdekes, a szultánt jellemző közleményt közölt legutóbbi számában. A közlemény ezt mondja: Abdul Hamid jelleme csodálatos keveréke a bátorságnak, gyávaságnak, tettelesnek és együgyűségnek. Nagyon nehéz volna az ő igazi jellemét megállapítani. Örökösén attól félt, hogy orgyilkosokkal van körülvéve és hír szerint óriási összeget költ személyének őrzésére. Ez a meggyilkolástól való félelem egy alkalommal igen mulatságos esetre adott okot. A szultán egy napon, amint a mecsetbe ment, észrevette, hogy a távirati oszlopok dróttja keresztezi az útját. Aggodalmasan megállította a menetét és megvárta, míg a telegráfot kettévágták és az oszlopokat kidöntötték. A világról sem engedte meg, hogy a távirati vonal újra helyreállítsák. A szultán makacs akaratosságát élénken jellemzi a következő történet: Papagályt vett, amelyet igen megszeretett, mert az állat okos és tanulékony volt; ezenkívül gazdája hangját csodálatos hűséggel tudta utánozni. Egy szép napon a papagály bent szórakozott a szultán lakoszobájában s egyre-másra hívogatta a nagy ur egyik kedvelt emberét. Amikor ez megjelent, mivel azt hitte, hogy a szultán kiáltott érte, olyan haragra lobbant Törökország uralkodója, hogy kitekerte kedves madarának a nyakát, a kedveltjére pedig ráívalt:

— Jegyezd meg magadnak, az én országomban csak egy hangnak szabad engedelmességedni.

Azonban nem mindig ilyen haragos a szultán. Vannak igen jókedvű napjai is, amelyeket nem tud eléggé dicsérni a környezete. A testi fájdalomtól való félelme érzékenyvé tette a mások szenvedéseiről is és ezért nagy kórházat építtetett, amelykülönösen nők és gyermekek befogadására van berendezve. Ebben a kórházban minden beteget ingyen gyógyítanak, sőt külföldieket is meg más felekezeti feleket is fölvesznek és a legmodosabb ápolásban részesítik őket. A szultán diplomáciai tehetségéről megoszlanak a vélemények, aminek főképpen az az oka, hogy a keleti diplomáciai művészet jelentékenyen különbözik az európaiétól. Ezt élénken bizonyítja a következő esemény, amely egy európai diplomatával megtörtént. Az illető ur Konstantinápoly utcáján egy csukott udvari kocsi pillantott meg, amelybe kíváncsiságból belenézett; alig dugta fejét a fogat ablakán át, hatalmasan arczul ütötték. A dühtől remegve jelentkezett másnap a diplomata a szultánnál, hogy panaszát előadhassa. A szultán

rögtön fogadta az inzultált urat és nyugodtan meghallgatta előadását, azután mosolyogva mondta:

— Ha jól meggondolom a dolgot, a következő eredményhez jutok: Ön európai uriember és ennél fogva lehetetlen, hogy ön a jó modor ellen vétkezett, ebből következőleg az is lehetetlen, hogy önt ezért valaki pofon ütötte volna. Az egész ügy az ön részéről tévedésen alapszik. Ne bolygassuk tovább a dolgot.

A diplomata nem szólt semmit, melyen meghajította magát és sietve elhagyta a szultán palotáját (Orvosi kufarkodás kétszáz év előtt.) XIV. Lajos nagyon kurálták érvágással és pungálással. Az érvágást minden hónapban elvégezte rajta Maréchal udvari sebész, ki mindig a király közelében volt. Egy fiatal sebésznek az a genialis ötlete támadt — kétszáz évvel előzte meg korát — hogy a király főorvosát, Daquin, 10,000 tallérral megvesztegette azért, hogy szerezzen neki alkalmat arra, hogy ő vághasson eret a nagy királyon. Daquin szerette a pénzt; egy kedvező alkalommal — Maréchal éppen rövid szabadságon volt — megállapította a rögtön érvágás indikációját és a már kéznél tartott fiatal orvos azt végre is hajította. Maréchal, ki időközben gyorsan előkerült, bizonyosan valami turpisságot gyanított és vallomásra bírta a fiatal orvost. Daquin az állami törvényszék elé került, mely a király főorvosát „a királyi vérrrel elkötvetett trafikálás miatt“ halálra ítélte. A király megkegyelmezett orvosának, de elkergette és ezt a kegyvesztettséget nem soká élte túl.

(A szudáni négerék párbaja. Ha Szudánban két fiatal ember ugyanazt a leányt szereti, akkor egy épp oly különös, mint súlyos természetű párbajt vívnak, amely nemcsak nagy szenvedélyt, de bizonyos sztoicizmust is követel a két ellenféltől. Miután a jóbarátok hiába kísérelték meg a kibékítést, szabad téren egy 3—4 láb magas pódiumot emelnek, amelyen az ellenfelek egymással szemben helyet foglalnak. A barátok és a rokonok az emelvény körül csoportosulnak, a segítők pedig vizilóbórból font ostort adnak a párbajozók kezébe és a párvialdal megkezdésére megadják a jelt. Sorsuzással döntik el, hogy melyik méri a másikra az első csapást. Azután váltakozva, csapás csapást ér, amíg az ellenfelek testből száz helyen nem csurog a vér és valamelyikük végre letezi az ostort. Ekkor a másik is rögtön elengedi a fegyverét, ellenfeléhez megy, kezét nyújt neki és ezzel megint szent a béke. A győztest a barátok és a rokonok üdvözlöik és tisztelőre lakomát csapnak, amelyen az ellenfél és összes rokonosága is résztvesz. Természetesen a győztes a menyasszony.

ítélve, az a személy, akit gondolt, közvetlen közelben kell, hogy legyen.

— Ne ijedjen meg, — szól megnyugtatólag. — Ez a szövetségem néma és itt van a fiókomban.

Ezzel felnyitott egy asztaliókot és egy csomag levelet véve ki belőle, egyet ezek közül kikeresett.

— Mikor férjének a védelmét összeállítottuk, — szól az ügyvéd, — némi nehézséget okozott, hogy Dextert, mint tanut megkaphassuk. Amint már egyszer megmondtam, semmi terhelő adat nem volt ellene. Azonban féltünk az excentricitásától, hogy az igalmak folytán teljesen megőrül. Ebben a zavarban egy orvoshoz fordultunk és valami ürügy alatt Dexterhez bevezettük. Egy kis idő múlva megkaptuk az orvosi véleményét. Itt van.

Felbontotta a levelet, az egyik részt megjelölte és oda adta nekem átolvásásra.

Igy hangzott:

„Megfigyelésemnek zöme abban foglalható össze, hogy kétségtelenül időszerűen erős túlfeszültség veszt rajta erőt. De az örület valószínűsége jeleit nem vettem észre. Azt hiszem azonban, hogy egészen bátran megengedhetik, hogy vallomást tegyen. Ha esetleg valami hóbortosság bele is kerül ebbe a vallomásba, annyi bizonyos, hogy ugyanannyi igazat is megtudnak és az már a bírák és esküdtek dolga, hogy a buzát megtisztítsák a polyvától. A jövőre természetesen nem vállalom semmit. Ez a véleményem a jelenre vonatkozik. Az nagyon valószínű, hogy mint örült fog meghalni. Hogy mikor fog ez az örület bekövetkezni, bizonytalan. Ez az egészségi állapotától függ. Ha idegrendszerre még nagyobb feku izgalomnak lesz kitéve, akkor az örület az izgalom tetőfokát elérve, a halál bekövetkezik. Gyógyulás ekkor már teljesen lehetetlen lesz.“

— Ez a véleménye a legkiválóbb szaktekinélyek egyikének, — mondta az ügyvéd, amint a bizonyítványt végigolvastam. — Gondolja,

hogy Dexter az az ember, aki idegrendszerét feláldozza egy felfedezésnek? Nem lát így súlyos, nagy nehézségeket maga előtt?

A hallgatásom elég válasz volt kérdésére.

— Tegyük fel, hogy ön visszatér Dexterhez és az orvos véleménye a veszélyt tulozta: mit tenne akkor? Mikor legutoljára látta, megvolt az az előnye, hogy meglepte őt. Könnyen izguló idegei engedtek a támadásnak és ő elárulta azt a félelmet, melyet ön benne gerjesztett. Most azonban már el van készülve és vigyázatos. Ha rosszabb dologgal nem találkozik, akkor mindenesetre a ravaszágával kell megvívnia. Egyenrangú itt vele? Én ebben kételkedem. És ami Beaulynét illeti, készakarva vezette őnt tévutra.

— Amennyire én a dolgot meg tudom itélni, az igazat mondta nekem, — szóltam még mindig gyengén ellenkezve. Amit a glenichi folyosón látott és nekem elbeszélte, az tényleg megtörtént.

— Abból az okból mondta el önnek az igazat, — felelte erre az ügyvéd, — mert annyira ravasz, hogy észrevette, miszerint ez az igazság arra szolgál majd neki, hogy őnt tévutra vezesse és a gyanuját elhárítsa. Mert csak nem hiszi, hogy Dexter tényleg osztja az ön gyanuját?

— Miért nem? — feleltem én, — ő éppen olyan kevésbé tudta, hogy mit csinált Beaulyné asszony ama éjszakán, mint én, mindaddig, míg lady Clarinda nem beszélt róla. Az mindenesetre más kérdés, vajjon ő éppen olyan meglepetett lesz-e, mint én voltam, ha ezt a dolgot majd elmondom neki.

Ez az egyszerű felelet nem várt hatást idézett elő.

Legnagyobb csodálkozásra Plaimore ur hirtelen felhagyott minden vitatkozással. Látott, hogy kétségkedik, mert engem nem tudott meggyőzni.

— Tehát mindaz, amit önnek mondtam, nem volt elégséges ahhoz, hogy az én véleményemnek megnyerjem? — kérdezte tőlem,

— Nincs meg bennem az ön ügyessége és az ön tapasztalata, — feleltem én — és igazán sajnálom, hogy meg kell mondanom, miszerint nem tudok úgy gondolkodni, mint ön.

— Tehát megmarad szándéka mellett, hogy Dextert még egyszer meglátogattja?

— Megígértem neki.

— Ön tanácsot óhajtott tőlem, — szól egy kis szünet múlva, — én tehát komolyan tanácslom önnek, szakítson meg minden összeköttetést Dexterrel. Sőt tovább megyek: nagyon kérem, ne menjen soha többé hozzá.

Egy kis szünet múlva így szól:

— Megteszi azt a szivességet, hogy mai beszélgetésünket nyugodtan megfontolja és holnap reggel még egyszer felkeres?

— Nagyon szívesen, Plaimore ur. Egyelőre fogadja igaz köszönetemet jószágáért.

Igy váltunk el.

A jó ember felsóhajtott mikor az ajtón kikisért.

HUSZONEGYEDIK FEJEZET.

Midőn a szállodába visszatértem, Benjámin valami türelem-játék mellett találtam.

Elbeszéltem neki Plaimorenál tett látogatásomat, de a Dexter iránt felmerült gyanuról nem szóltam.

— Ahá! — pislogott Benjámin. — Tehát az ügyvéd ugyanazon a véleményen van, mint én. Ha nekem nem hitt, remélhetőleg neki már hinni fog!

— Igazán sajnálom, hogy csalódást okozok önnek, öreg barátom, — feleltem én. — Ugy lát-szik, arra vagyok kárthatva, hogy barátaimtól nem fogadhatok el tanácsot. Ugy szeretnék egy könnyen kezelhető, józan gondolkodású asszony lenni. De valami él bennem, ami nem hagyja magát leigázni. Félek, hogy még egyszer felkeresem majd Dextert.

Most már Benjámin is elvesztette a türelmét,

(Folyt. köv.)

S Z I N H A Z A K

Szombaton 1908, augusztus 15-én.

Király színház

100 év múlva
Enekes. táncos. látványos tréfa
8 felvonásban, 9 kópben, írta
Martos Ferencz. Zenéjét össze
állította Marthon Géza.

Műsor
Vasárnap: 100 év múlva

Fővárosi nyári színház

Délután 3 órákor

Lili.

Enekes színmű 3 felvonásban
Írták Hennequin és Millhaud
fordította Lajos és Fái J.
Béla. Zenéjét szerelte Nerva

Este fél 8 órákor

Fuzsitus kisasszony.

Operett 3 felvonásban.

Műsor.

Vasárnap d. u. Szép Helena.
Este: Fuzsitus kisasszony

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17

Ma és a következő napokon:
a nagy
megnyitó műsor.

16 különlegesség 16

Az előadás kezdete 8 órákor.

Jegyelővétel 10-1-ig és d. u. 3-6 óráig a
nappali pénztárnál.

A télikertben reggel 5 óráig VÖRÖS ELEK
zigányzenekara hangversenyz.

BEKETOW CIRKUSZ

Varosliget
Telefon 107-46

Ma szombaton augusztus 15-én

2 Nagy Ünnepi Előadás. 2

Délután 4 és este 8 órákor.

Mindkét előadásban ugyanaz a műsor, a világ legerő-
sebb ember. Verona-csoport a legkitűnőbb kerékpár-műve-
szek és az egész nagy műsor.

IFJ. SCHULLER FERENCZ

nagyvendéglő

VI. kerület, Andrásy - ut 39. szám.

A számaözegek logkedveltebb étterme.

Készkelt árak! * Kitűnő kiszolgálás

PÁLMAIGET" NAGYVENDÉGLŐ

ARÉNA-UT 74. SZÁM.

Estéinkint BANDA MAROZI és FIAI
zenekarának hangversenye. Előkelő
családok találkozó helye. — Ezerrendű konyha,
kitűnő menüs-gyorsok és különleges borok. —
00000 Számos látogatást kér tisztelettel. 00000

EKAMP GYULA

a bikszádi fürdő étterem
volt bérlelője.

FRANÇOIS

TRANSYLVANIA

SEC

Naschitz

Magyar Leánylyceum

Budapest, VI, Aréna - ut 92/a. szám.

..... Fennáll 60 év óta.

Internátus, nyilvános felsőbb leányiskola, elemi iskola,
ovoda továbbképző tantoyam, festés, zene, nyelvok,
torna, tánc, gyakorlati tantoyamok, háztartás, felső
rubá, fehéremű-va-ra és szab s. keziműve. Koros-
kedelmi egyéves zaktantoyam, kereskedelmi tar-
gyak, gép- és gyorsírás, modern nyelvek iskolaja.

Butor

Ehrentreu és Fuchs

testvérekénél

Budapest, VI., Teréz-körút 8.

Képes árjegyzék ingyen. Telefon 88-59.

Leány- és fiúnevelőintézetekben
KUNZ és MÖSSMER cég
Budapest, IV., Kigyó-útcza 2.
és régi Városház-tér sarkán.

TENNIS-RAKET JAVÍTÓ
MACHER REZSŐ sportüzlete
Budapest, IV., Koronaherceg
utca 3. szám. (Az udvarban)

Emberi műszemek
Hatschek Béla
Található: 8-12 és 2-7-ig.

Vadászoknak és turistáknak
Nimród
THERMOS PALACZK
ACS LÁSZLÓ szíjgyártó, Ullói-ut 19. szám

SZABADALMAKAT
Szabadalmakat Értékesítő Vállalat
BUDAPEST, VII., ERZSEBET-KÖRUT 17.

Butor
készpénzért és részletre
3 szoba teljes berendezés 360 forintért

Csak ROGÁTSY-féle BORAX-ot kérjünk!
MAGYAR ASSZONYOK
Magyar Pipere Borax-ot,
ROGÁTSY KÁLMAN drogueria BUDAPEST, VII., Rákóczi-ut 10. sz.

ÉRTESETÉS.
A nagyérdemű közönséget tisztelettel értesítjük, hogy
«KALAP KIRÁLY» üzletét Eskü-ut 6. átvettük és

A legújabb rend-
szerű Zongora- és
Hangszer - Hitel-
osztály megnyílt
Reményi Mihály nagy zongora- és
hangszer-telepítő.

2 millió
és 200.000 kor.
Konvertált Jelzálogbank-Sorsjegyet vásárol.
Havibefizetés darabonként:
18 havi részletfiz. á 7 K 90 fill.
25 » » 5 K 90 fill.
33 havi részletfiz. á 4 K 70 fill.
40 » » 4 K 20 fill.
Legközelebbi
huzás 500.000 K főnyereménnyel augusztus hó
25-én lesz.

Tan és nevelő-intézet

nyilvánossági joggal

Budapesten, V. ker., Hold-utca 19. sz.

Az intézet 31 év óta áll fenn

Dr. László Mihály nyilvános főgimnáziumában és nevelő-intézetében, amely államérvényes osztály- és érettségi bizonyítványokat állít ki, a beiratások szeptember elsején kezdődnek, azonban már most is lehet előjegyezni.

Értesítővel kívánatra készséggel szolgál az igazgatóság.

Dr. László Mihály
igazgató.

Az intézet 31 év óta áll fenn

A növendékek lehetnek belakók, félkosztosok és bejárók.

A Budapesti Kereskedelmi Testülettől főtartott

Budapesti Kereskedelmi Akadémia

1908/1909. évben ötvenkettedik évfolyamát nyitja meg. Az intézet két tagozatra oszlik: a) A Budapesti Kereskedelmi Akadémia felső kereskedelmi iskolájára, melybe a közép- vagy polgári-iskola négy osztályának elvégzése után szeptember 1-én jeles és jó bizonyítványu, 2-án és 3-án főnomenadé helyek arányában egyéb jelentkezők naponként a délelőtti órákban iratkozhatnak be; b) A Budapesti Kereskedelmi Akadémia akadémiái (főiskolai) tanfolyamára, mely két évfolyamra terjed és melynek hallgatói a második évben a banküzlet, az export- és importüzlet, a biztosítási üzlet és a faterkedelem szakirányai között választhatnak. E főiskolai tanfolyamra rendszeres hallgatók csak érettségi bizonyítvánnyal rendelkezők, rendkívüli hallgatók a gyakorlatban már alkalmazott tisztviselők is iratkozhatnak be szeptember 6-9-ig. Az egész intézet szervezetét, fővételit feltevéleit, alapítványi és tandíjmentes helyeit, ösztöndíjait stb. tárgyzó tudósításokat budapestiek az intézet képvisésénél kaphatnak, vidékieknek kívánatra postán megküldi a

Budapesti Kereskedelmi Akadémia igazgatósága
(V., Alkotmány-utca 11. szám)

1900. Párisi világkiállítás Grand Prix

Kwizda Ferencz János

kerületi gyógyszerész Korneuburg, Bécs mellett. Cs. és kir. osztr. magyar, román királyi és bolgár fejedelemségek udvari szállító.

KWIZDA-féle szabadalmazott

Szorító szárvédő-szalag | ruganyos szorító szárvédő légvánkossal ellátva

szürke, fekete, barna és fehér színben, gummiból csak feketeszínben.

4 nagyságban készítenek és pedig bal és jobb lábának. A szorító z-b-nél megmérve, az 1. sz. nagyság
20-22 cm. átmérőű megf. az 1. sz. nagyság
23-24 : : : a 2-ik : :
25-27 : : : a 3-ik : :
28-30 : : : a 4-ik : :
Egy darab ára:

Szürke színben darabonként 1. sz. 5 K 20 f., 2. sz. 5 K 90 f., 3. sz. 6 K 40 f., 4. sz. 7 K 80 f.
Fekete, barna, vagy fehér színben: 1. sz. 5 K 90 f., 2. sz. 6 K 40 f., 3. sz. 6 K 80 f., 4. sz. 7 K 70 f.

Kapható: Duloz A. utóda IV., Egyetem-utca 2., Freund és fia IV., Koronaherezeg-utca 3., Glass József IV., Koronaherezeg-utca 9., Hejli és Stlassny VIII., Muzeum-körút 10., Huzella M. IV., Váci-utca, Keleti J. IV., Koronaherezeg-utca 17., Kutschera S. VII., Kerepesi-ut 32., Olbrich L. VI., Terep-körút 6., Weszely István IV., Váci-utca.

BIKA-SÖR

VÉDJEJY

BIKA-SÖR

Magyarország ezidőszerint legjobb söre. Orvosi szaktekintélyek gyógyszerül rendelik. Páratlan hatású különösen belső bajoknál. Sápkos gyermekeknek is adható.

Kimérésben van:

Katona Géza éttermei, Váci-utca, Deák Sándor Sándor-tér.

Palaczkokban kapható:

New-York kávéház, Katona Vilmos Szondi-utca 94., Angyal Vilmos Váci-utca, Katona Odón Váci-utca 85., Garai Gyula Lipót-körút 26., Fehér M. Márton Felső Erdősor 28., Hajnal Izidor Izabella-utca 92.

Baró NOPCSA ELEKNE uradalmi sör- UJARAD honnan szállítások kisebb mennyiségben is bárhová eszközöltetnek.

Budapesti raktár: Hermina-körút 49. Telefon 31-58.

BUTOR

árverésről, finom és egy szorú butor, hálószobák és garson szobák Szalon bór-fotelek, gyönyörű tükör, diván, borszék, íróasztal, porzasszony és egyes darabok; Földes B. VII., Kertész-utca 43. Király-utca sarokházban.

A legelőnyösebb részleltetésre

zongorát,
pianinót,
czím balmot,
hegedüt

készpénzbeni áron a leg-
ujabb rendszerű

bankhitel

utján kizárólag csak

Reményi nagy magyar hang-
szerlelepen.

Prospektus és árjegyzék in-
gyen.

Budapest, Király-
58. szám.

1902. 1903. 1904. évben 10 első díjjal kitüntetve.

KALLAI LAJOS motorgyára

BUDAPEST, VI., Gyár-utca 22. szám.
(Régi házszám VI., Gyár-utca 50. szám.)

Teljes jótállás kitűnő eséplésért!

KALLAI LAJOS-féle
bimotoros villamos benzinköze
mobil eséplőeszközök,
melyek gépész nélkül bárki által
könnyen szemben tarthatók, legjobban ajánlatok.

GŐZGÉPEK BECSERELTEK.

Ezen motorok több 100 példányban kitűnően mű-
ködnek az ország minden részében. Többek között:
Kozma József Kadarakt, Somogygye.
Tóth Péter bagi földbírók, Csantavár, B. R-m.
G. Biró József földbírók, Czegléd, Pestgye.
Olcsó árak részlete.
Arjegyzék ingyen.

Ajtók, ablakok

VASREDŐNYÖK,
VÁS RÁCSOK,

kapuk használ-
tak és újak ol-
csón kaphatók:

Lefkovits Jakabnál

Bpest, V., Korall-utca 10
a yangati pályaudvar kö-
zelében.

Saját gyártmányú vas-és rézbutorok

Rézagy --- 45.--
Vasagy matraczczal 8.50
Gyermekagy --- 11.50
Sodronyagy-betét 8.50
Vas-és rézbutorok gyári
árban. 28048

WEISZ LIPÓT

Király-utca 99. szám.

TELEFON 57-01.

Telefon 11-06. Minden vízmérő-tulajdonosnak fontos! Telefon 11-06

Védelem vízfogyasztás ellen

a vízfogyasztás hetenkinti ellenőrzése folytán.

Prospektust és felvilágosítást mindenkor ingyen küld a

Budapesti Vízmérő Betéti Társaság KUNZ F.

vízmérők szakgyára, = Saját gyártelep.

Osztály: vízfogyasztás ellenőrzés Budapest, I., Bors-utca 14

Fényképező- gépek és Látcsövek részleltetésre

kaphatók

Aufrecht és
Goldschmied

optikai áruházában

Budapest, VII. Rákóczi-ut 26. szám.

Arjegyzék ingyen!

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

Budapest, Váci-körút 69.

ittal a legelőnyösebb árak mellett ajánlatok.

Locomobil és gőzcseplőgépek,

szalmakazalozók, járgány-cseplőgépek, főher-cseplők,
szitító-rosták, konkolyozók, kaszáló-és aratógépek,
szénagyújtók, boronák, sorvetőgépek, Pienst
kapálók, szecskavágók, répvágók, tukorozó-
morzsolók, daráló, őrlőmalmok, egytámas
szőlő-nyél, 2- és 3-vasú ekák és minden
egyéb gazdasági gépek.

E hirdetés rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges példát befizetés nélkül, kompakt betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETESEK

E hirdetés rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges példát befizetés nélkül, kompakt betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V., Bálvány-utca 6/C. 28

Urilak.
Kötsén, Balatonhoz félóránira 5 szobaszép melékkel, 3 cseléd-szoba, istálló, 2 hold szőlőgyümölcsös 6000 forintért kedvező fizetési feltételekkel eladó. Bővebbet tulajdonosnál Kalmár Sándor Budapest, Deák-tér 1. Telefon 12-59. 5610

Bor
sajáttermésű, 1907-iki fajtisztá rízling 70, vegyes 50, vörös bor 70; 1900-iki rízling 100 kor. hektáriterenkint. Az ősz folyamán mandulával, dióval, almával is szolgálhatok Raksányi Károly reform. lelkész Balaton-Henyén.

Magántanulókat
havi 50 korona fizetéssel az 1908/1909. iskolai évre az alsó 3 osztályból teljes ellátással és oktatással elfogad református pap. Hol? Megmondja a kiadóhivatal. 5603

Csemegezőlöt
meglepően szép édes Chaselas és Passatutit 5 kilót 2¹/₂ koronáért, 100 kilót 36 koronáért óriási őszibarackot 3 kor., almát, körtét és szilvát lekvárnak 1¹/₂ koronáért szállít Müller J. Kiskunhalas. 5603

Gyorsírásból,
könyvtelből, gépirásból (többféle rendszer) német és angol nyelvből nyílnak meg új tanfolyamok szeptember elején a Nőtisztviselők Orsz. Egyesületében VI., Andrassy-ut 83. Iratközi már most kell. Díjtalan allaskoztatás.

Temetkezési
vállalkozók, intézetek, egyetek, társulatok részére képes nagy árjegyzéket kívánatra ingyen küld a Budapesti Ravatagyár Részvénytársaság Nagymező-utca E. 46. 2793 C.

Parketagyár
Gyöngyösön ajánlja gyártmányait. 27733

Zalogcédulákat,
brillánsokat, ékszereket, aranyat, ezüstöt, platínát legmagasabb áron veszek. Brillánsokért többet fizetek, mint amennyit vettek. SCHILLER ISIDOR, Sip-utca 8. 27133

Kolozsvári
Jogtudományi és Államtudományi szigorlatokra, államvizsgákra és alapvizsgákra igen alaposan és lelkiismeretesen készítünk elő a legrövidebb idő alatt elpróbált módszertünkkel, igen szerény díjazásért. A vizsga sikerét biztosítja 8 év óta fennálló és kiváló eredményeket produkáló intézetünk. Változójából speciális tanfolyam, melyre korlátolt számban veszünk fel hallgatókat. Csakis utólagos vizsga sikere után igen oskály díjazással. Levélbeli érdeklődésekre kiemelten válaszol Dr. Erős Vilmos, Kolozsvár, Magyar-u. 2.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyisint államszámvetései államvizsgára teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Jogi szeminárium Bpost IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Ne téveszse össze más hirdetéssel!

Kastély
(Biharmegyében) gyönyörűen berendezve, két meléképülettel, parkkal, hozzá egy 7000 koronát jövedelmező szőlővel eladó. Cím megtehető: Mosse Rudolfinál Budapest, Nádor-utca 11. 27809

Naschitz-féle
Magyar leányliceum Budapesten VI., Aréna-ut 92/a. Fennáll 60 évóta. Internátus, nyilvános elsőleányiskola elemi iskola. Ovoda. Továbbképző tanfolyam, festés, zene, nyelvek, torna, táncz. Gyakorlati tanfolyamok. Háztartás, felsőruha, fehérnemű varrás, szabás, kézimunka. Kereskedelmi egyéves szaktanfolyam. Kereskedelmi tárgyak gép és gyorsírás. Modern nyelvek iskolája.

Modern lakások
III., Lajos-utca 70 sz. novemberre 2-3-4-5 szobával, minden modern kényelemmel, gáz, villany, kiadók. Portásnál ingyen városi telefon. Ugyanott fagas pinczehelyiség.

Ajtók, Ablakok,
vasredőnyök, használtak és újak, bármely méretben és alakban, igen olcsón kaphatók

Wiener A. utódánál
BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 123. TELEFON 62-80.

Kitűnő likörök
és rum készíthetők házilag olcsón eszenciáimmal. Egy liter készítéséhez való üvegecsé ára 60 fillér. Készítési utmutatás mellékelve. 10 üvegnél bérmentve. Réthy Béla gyógyszerész Békéscsaba.

Csemege-szölő
csakis nemes fajok postakosaranként 2 korért, mázsánként 36 k-ért, csemege alma, káposzta, turkesztánczúrok dinnye, paradicsom bármelyiknek mázsáját 16 korért, görög dinnyét 8, szegfű-körtét 20, kovászos uborkának száza kettő, zöldpaprikának 1 korért, fentiekből postakosaranként egyenként vagy vegyesen 2 korért szállítja Szabó Csongrádról.

Műasztalosnál
készen kaphatók sima fényezett halósobák, cse-resznye, mahagoni és szürke jávortából igen jó minőségben raktár tulajdonosnál is van kész. Néhány sima angol ebédlő berendezés és uri butorok is vannak készen. Réti, Lónyai-utca 25

Benzinmotorok
1-25 lóerőig műhelyünkben gyárilag kijavítva, valamint új motorok is, jóállással és kedvező fizetést feltételek mellett kaphatók

KALLAI motortelepén
Budapest, VI., Nagymező-utca 43. Ugyanitt használt gőzcsöplőkészletek és orlamalmok is kaphatók

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások üzletek feltűnés nélkül megfigyelését s elött egyének és nővelő levelek íróinak ki nyomozását, bel és külföldön. Barna Libor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. L. 15. Telefon 108-52. 28587

Csemegezőlöt,
Gyöngyös-visontahegyit 5 kilónként 350 fillérért, óriási őszibarack duranczai befőzésre és csemegezni 400 fillérért, zamatos körtét, rétesalmát, ringlót 250 fillérért, „mátra gyöngye”, görög, turkesztán, csantalup-dinnyét 25 kilónként vasuton 7 koronáért, 5 kilónként 2 koronáért szállít Löwy Gyula mintagazdasága Gyöngyösön.

Stenografai
Rákóczi-ut 60. I. em. ezelőtt Váci-körút 83. Ingyenes gépirásoktatás az összes írógéprendszerre. Díjtalan és biztos allaskoztatás. A „Stenográfia” országos fahelszberger gyorsíró-és gépiráskolában havonta új magyar, német, gyorsírási, gépirás és kereskedelmi szaktanfolyamok kezdődnek a legelőnyösebb feltételek mellett. Levelező és vitairás-kurzusok. Az egyes tanfolyamok okleveles gyorsíró- és kereskedelmi akadémiai rendes tanárok vezetése alatt állanak. Sokszorosított és másolóiroda. Beiratások naponta az intézet helyiségeiben kizárólag Rákóczi-ut 60. Össze nem tévesztendő hasonló hangzású iskolákkal.

Magyar Tanügyi
Intézet. (Hatóságilag engedélyezve.) József-körút 10. Felvilágosítást nyújt egy bel- mint külföldi iskoláról, elintéz minden a tanügyi körébe tartozó ügyet, elintéz iskolai beiratásokat, gondoskodik középiskolai tanulóknak, egyetemi hallgatóknak tisztességes családoknál lenendő elhelyezéséről, ellátásáról. Szülőknek gyermekeiknek minden egyes tárgyiból való előmeneteléről az iskolában, valamint lakásán való viselkedéséről kéthetente, illetve havonként körülményesen értesíti, roánkj feltűvel. Beszorszi a könyveket és tanzsereket. A tanulókat korrepetálásáról gondoskodik. Tanító-személyzetet (tanár, nevelő, tanító, nevelőnő) ajánl, illetve elhelyez. Tanácsot, felvilágosítást és utmutatást ad magánvizsgálati ügyben. 28849

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, iroda berendezések, réz- és mahagoni butorok, szőnyegok és függönyök, falóli angol bórarnitúrák eladása és vétele.

Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám I. emelet 208 Károly-utca sarok.

Pótvizsgákra
Pogári, gimnáziumi, kereskedelmi, reál, malgánvizsgálatra, gimnáziumi külföldözetre és érettségire előkészít (hölgyeket is.) Kerekes Ignác, Budapest, VII., Garay-utca 5. II. 12/a. Válaszbélyeget kérek. 27808

Zalogcédulákat
veszek. Elzalogosított, brillánsokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszereket 100.000 kor. költésmentesen kiváltok és teljes értéket kifizetom.
Singer Jakab
ékszerkereskedő
BUDAPEST,
Király-utca 91. szám,
Izabella-utca sarkán

FARAGÓ J.
műbutorraktár, kárpitos és díszlő
Bpest, Váci-utca 2.
Elfogad teljes lakberendezéseket, valamint mindenemű kárpitos- és díszítőmunkákat. 27881
Mintaraktár művészeti kivitelű butorokból, francia és angol szövetelekből. Kétszázötven díjmentes.

Vadászfegyver
gyűjtemény, részben örökségből származó egyenként is potom áron eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lancaster 20 forint, Előrefekvő lakatszerkezetű, modern Hammerles 35 forint. Grener-záru, Bückstlinste 40 forint. Schnelleres Mannlicher 28 frt. Drilling, valódi Krupp acélcsővel 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Brauning Welodoghamerles, ugyanitt Görz Zeiss, Voigtländer és más finom fényképezőgép, egy perzsa-szönyeg és egy motorke-rekpar nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radonál. 49082

30 forint.
Varrógépek
egy új valódi családi Singer varrógép zárszekrényvel 5 óvi lőtállással osakta
SINGER A.
műgépésznél Budapest, fősz-lét Akáca-utca 55. Mindenemű varrógépek javítását legjutányosabb áron elvállalom. Árjegyzék ingyen.

Pénzkölcsönt
4. 4¹/₂ és 5% alapon földbirtokra, jövedelmező, fővárosi, vidéki, városi és Budapest környékén levő bérházakra I., II., III. helyen 5-70 évig törlesztelhető. Személyhitel tisztviselőknak gyorsan eszközöltiltik.
HOFMANN JAKAB
bankbizományi iroda, Budapest, Teréz-körút 1/a.

Szölő
Elsőrendű csemegezőlöt, király-chassolas- és muskotály-fajokat szállít minden irányban három koronáért öttilos postakosarokban
Haraszi Antal
szőlőtelepe
KECSKEMÉT.

Butor
részletre is
mélyen leszállított áron kapható a
Butor-Udvarban
Budapest, VI., Eötvös-u. 17. (Andrassy-ut sarkán.)
Árjegyzék ingyen.

Modern
urasági butorok
alkalmi vétele és eladása

háló-, ebédlő-, szalon-uriszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegok, függönyök, terítok, csillárok, vas- és rézbutorokban.
GROSZ SANDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 8. sz. ezelőtt Gyár-utca
Telefon 14-09.

ELEKTRO-MOTOROK
minden nagyságban, Al-landó nagy raktár
Laub Lipót,
BUDAPEST,
Liszt Ferenc-tér 17. sz.

INGYEN
börmentve és titoktartással küldjük érdekes ábrás
GUMMI-

halhólyag stb. ről szőlő árjegyzékünket.
GUMMI - HALHÓLYAG
2, 4, 6, 8, 10, 12, 14 kor. tozja
NAKIRA valódi indiai férfiallonlegesség tuozatja 12 korona.
Uterus - Spray
egyjabb női különlegesség 14 kor
PESAR OCLUS
női szor 3-11 kor.
MINTA-GYŰJTEMÉNY
12 db legfinomabb óvszer 4k.
IRRIGATOR 3 koronától
10 koronáig.

INGYEN
küldjük
műlábak
műkezek
támgépek
sérvkötők
stbről szőlő legujabb nagy képes árjegyzékünket
univerzális
sérvkötők
páratlanok, kis onyha nyomásu polittával a legnagyobb sérv is elzárható.
HASKÓTOK, Gummihasználynak stb.
mérték szerint készíttetnek.
MAGYAR ORVOSI MŰSZER-TÁR - Budapest, VII., Rákóczi-ut 32. Pontos címre és a vörös keresztre úgveljünk.

MEGHODITOTTUK A VILAGOT!
Villamos világítás
sajt dynamóval, lakóháziak, gazdaságok részére. Telefon és villamos czikkok árjegyzéke ingyen. Arajánlat és felvilágosítás ingyenes. Strigl és Gärtner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27855

BÉLHURUT,
(hasmenés) gyomorgörccs legjobb gyógyszer a **BARTA-féle FEKETE-APONYA GYÖGYBÖR** gyógyszereszek és füszereszeknél 1 üveg ára K. 1.60, 5 üveget 8.- koronáért bérmentve szállít a **FELKAI KONZERVGYÁR** Felka, Szepes-m. 26971

Telt kebel.
Telt kebel két hónap alatt
Pilules Orientales
(k-lelt pilulák) által, az egyedüliek által, melyek a mellet folesztik, szilárdítják, helyreállítják s a női mellnek grációzus teltségét kölcsönöznek, anélkül, hogy az egésztestnek ártanak. Gavantálva arsenikummentes
— Orvosi kiválósgoktól ajánlva. Abszolút diszkrétció. Egy doboz használati utasítással franko 4-45 korona elzotes be-küldése vagy 6-75 korona utánvetöl mellett.
I. RATIE gyógyszerész PARIS. Raktárak: Bécs, R. Pserhofer gyógyszerész, Singer-strasse 15 Budapest, Török József gyógyszerész Király-utca 12.

INGYEN
DRAGABB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP
NAGYTASOK
ADUNK EGY ÉLETNAGYSÁGÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT DISZES PASZPARTUVAL 55-68 CPM. NAGYSÁGBAN CSOMAGOLVA SZINES
OLAJKÉP
ARA 10 KORONA. KÉPVISELŐH MINDENHÖTT FELVÉTELEK.
SZAVATOSSÁG
MINDEN IRÁNYBAN FÉNYKÉPNAGYÍTÓ ÉS RAFAEL FÉNYKÉP NŰTEREM BUDAPEST, VII. ROTTENBILIER-UTCA 40. KÜNTETTEVE AZ 1908. ÉVI PÁRTI NEMZETKÖZI KIÁLLÍTÁSON DISZKOLEVÉL-KERESZTTEL ÉS ARANY-ÉREMMELEL.